

ΤΑ 190 ΧΡΟΝΙΑ ΤΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΝΑΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΒΑΛΥΡΑΣ **ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.**

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ (Κείμενο, σελίδες 1-37)

ΠΡΟΛΟΓΟΣ σελίδα1-6

ΟΝΟΜΑΤΟΘΕΣΙΑ ΒΑΛΥΡΑΣ ,ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΚΑ ΔΕΝΔΡΑ ΤΩΝ 5 ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ σελ.6-8

ΤΟ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ. σελ.8-9

ΤΑ 7 ΜΥΣΤΗΡΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ σελ.9-10

ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΝΑΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΒΑΛΥΡΑΣ (Κτίσιμο, αγιογράφηση, ξυλογλυπτική). Σελ. 10-11

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΟΥΣ ΤΑΛΙΑΔΟΡΟΥΣ ΑΔΕΛΦΟΙ ΝΤΙΝΟΠΟΥΛΟΙ, ΑΠΟ ΤΟ ΒΑΛΤΕΣΙΝΙΚΟ ΑΡΚΑΔΙΑΣ σελ. 12-14

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΟΥΣ ΛΑΓΚΑΔΙΝΟΥΣ ΤΕΚΤΟΝΕΣ σελ. 14-18

ΙΕΡΕΙΣ ΤΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΝΑΟΥ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ, 1821-2002. σελ. 18-22

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΟΥΣ ΙΕΡΕΙΣ ΤΩΝ 2 ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ ΠΑΠΑΣΑΡΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ-ΚΑΡΥΔΗ.

ΟΙ 7 ΒΑΛΥΡΑΙΟΙ ΕΝΟΡΚΟΙ 1850- 60 σελ. 22-3

Ο ΓΕΡΟΣ ΤΟΥ ΜΩΡΙΑ ΣΤΗ ΒΑΛΥΡΑ ΚΑΙ Ο ΚΑΤΑΤΡΕΓΜΟΣ ΤΗΣ ΚΛΕΦΤΟΥΡΙΑΣ

ΤΖΕΦΕΡΕΜΙΝΗ 1803-1806.,1821. ΒΑΛΥΡΑΙΟΙ ΗΡΩΕΣ-ΑΓΩΝΙΣΤΕΣ-ΑΡΙΣΤΟΥΧΟΙ.

Στρατιώτες του οπλαρχηγού Παναγιώτη Κεφάλα από τη Βαλύρα και τα γειτονικά χωριά.

ΦΑΚΕΛΟΙ ΑΡΙΣΤΕΙΩΝ, ΛΥΤΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΕΤΟΥΣ 1822. σελ. 23-29

ΕΘΙΜΟ ΑΠΟ ΤΑ ΜΑΣΚΟΥΛΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ σελ. 29-30

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΤΗΣ ΒΑΛΥΡΑΣ Από το 1833-2015*σελ. 31-2

ΟΙ ΠΑΛΙΟΙ ΔΑΣΚΑΛΟΙ ΒΑΛΥΡΑΣ-Μαθητική Βαλύρας το 1907 σελ. 32-4

ΕΠΙΛΟΓΟΣ- ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΓΙΑΝΝΗ Δ. ΛΥΡΑ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ. σελ.34-6

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ σελ. 36

ΕΞΩΦΥΛΛΟ ΝΕΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΜΕ ΤΙΤΛΟ: ΒΑΛΥΡΑ ΟΝΟΜΑΤΩΝ ΠΙΣΚΕΨΙΣ σελ.37

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ (Φωτογραφικό υλικό σελίδες 38-80)

ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ

1.ΙΕΡΕΙΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ ΚΑΡΥΔΗ ΠΑΠΑΣΑΡΑΝΤΟΠΟΥΛΟΙ σελίδες 38-48

2.ΔΥΟ ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΙΩΝΑ ΚΕΦΑΛΑ ΓΙΑ ΤΗ ΒΑΛΥΡΑΣ

3..ΠΤΥΧΙΑ, ΒΡΑΒΕΙΑ , ΓΙΑΝΝΗ Δ. ΛΥΡΑ

4.ΟΙ 14 ΝΑΟΙ ΒΑΛΥΡΑΣ σελίδες 49-44

5.ΒΙΒΛΙΑ ΓΙΑΝΝΗ Δ. ΛΥΡΑ

6,7.ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΜΕ ΤΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ (Γάμος, Βάπτιση, Τελευταία) ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ,

8.ΑΔΕΛΦΟΙ ΝΤΙΝΟΠΟΥΛΟΙ

9.ΛΑΓΚΑΔΙΝΟΙ ΜΑΣΤΟΡΟΙ

10.ΙΕΡΕΙΣ ΒΑΛΥΡΑΣ-ΙΕΡΟΨΑΛΤΕΣ σελίδες 59-80.

11.ΟΙ 3 ΔΩΡΗΤΕΣ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ

12.ΟΙ ΕΠΙΤΡΟΠΟΙ ΠΑΤΕΡΑΣ ΚΑΙ ΓΙΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΚΑΙ ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΥΡΑΣ, ΑΠΟ ΤΟ ΑΡΧΕΙΑΚΟ ΥΛΙΚΟ ΤΟΥ ΝΑΟΥ.

13.ΤΑ ΜΑΣΚΟΥΛΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ.

ΠΕΡΙΦΟΡΑ ΕΙΚΟΝΑΣ, ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΠΕΤΕΙΟΥΣ, Κ.Α.Π.

14.ΟΝΟΜΑΤΟΘΕΣΙΑ.

15.ΑΠΟΓΟΝΟΙ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΤΣΑΜΗ, ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΥ, ΛΙΟΝΤΗΡΗ, ΛΥΡΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η κοσμογονία μελετά την καταγωγή του σύμπαντος.

Η κοσμολογία μελετά τη δομή και λειτουργία του σύμπαντος.

Η φύση είναι απλή και επιλύει το κάθε προβλημα της με τον απλούστερο τρόπο και δεν δημιουργεί τίποτα μάταια και περιττά.

Η φύση δημιουργεί αντίβαρο σε κάθε υπερβολική δύναμη εξομοιώνοντας έτσι ανισότητες και αντιθέσεις.

Ο άνθρωπος μιμείται τη φύση σε όλες τις δραστηριότητες και εκδηλώσεις του, στην όλη πορεία της εξελίξης του.

Ο Χρόνος , ο Χώρος και τα Φαινόμενα
Είμαστε όλοι εδώ
Τόσο πολύ μακριά-Τόσο πολύ κοντά

Πολλοί από εμάς φοβόμαστε να κοιτάξουμε το βιβλίο της ζωής μας , να το ξεφυλλίσουμε !!

Κατά ένα περίεργο λόγο εμένα μου αρέσει διότι έτσι κάνω ένα λογαριασμό τι κέρδισα τι έχασατι έμαθα και τι αγνόησα.....!!

Ανεκτίμητη αξία τα μαθήματα ζωής !!

Η ζωή μας να σημαίνει το κυνήγι των ανώτερων πολιτιστικών-πολιτισμικών αξιών, πλήρη κατανόηση των μυστηρίων της φύσης και κατάκτηση της έσχατης αλήθειας, ελεύθερα να ασκήσουμε τις απεριόριστες δυνατότητες του μυαλού μας, για τον πλούτο της μιας και μοναδικής μας ζωής.

Στο πάντρεμα χρόνου ,χώρου, φαινομένων και κάτω από το βάρος της ευθύνης απέναντι στη ζωή ο καθένας μας δημιουργεί τη δική του φιλοσοφία, το δικό του τρόπο ζωής και σκέψης, αποδέχοντας η απορρίπτοντας τα δρώμενα, συμμετέχοντας ενεργά ή αρνητικά, κρινόμενος από τις πράξεις και τα έργα του και όχι από τις θέσεις ή τους τίτλους που κατέχει.

Προτεραιότητες στην αποστολή ζωής είναι η οικογένειά μας, η επιστήμη μας, ο καθημερινός μόχθος της εργασίας του καθενός μας και βέβαια το χωριό **μας ΒΑΛΥΡΑ**, με όλες τις εκφράσεις πολιτισμού, από τη λαογραφία ως τον αθλητισμό.

Θα πρέπει όλοι να ανακαλύψουμε και ενεργοποιήσουμε τον ήλιο που κρύβεται μέσα μας , για να μας φωτίζει το μυαλό, να μας ζεσταίνει τη ψυχή και με την ακτινοβολία που εκπέμπει να μπορούμε να επικοινωνούμε με τους συνανθρώπους μας σε δημιουργικές δραστηριότητες ,με αγάπη, αλήθεια, και ειλικρίνεια, πλουτίζοντας συναισθηματικά τη ψυχή μας έτσι ώστε τα αγιασμένα να εξουδετερώνουν πάντοτε τις οποιεσδήποτε μικρότητες και κακίες, αντιμετωπίζοντας έτσι τις καταστάσεις με ηρεμία ,διάλογο και κριτική, ώστε να παίρνουμε σωστές αποφάσεις ,μεταλλάσσοντας τις ζήλιες και κακίες σε υγιή συναισθήματα. Για μας που ασχολούμαστε με τα κοινά, πριν δημοσιοποιήσουμε το οποιοδήποτε, καλό θα είναι να εξετάζουμε, διασταυρώνουμε και ελέγχουμε όλες τις πληροφορίες που αφορούν τα συγκεκριμένα δημοσιεύματα. Θα πρέπει επίσης να αναβαθμίσουμε ποιοτικά τις πολιτιστικές μας δραστηριότητες, να πλουτίσουμε τις εμπειρίες μας από τις δραστηριότητες αυτές ,αποφεύγοντας έτσι τις μίζερες σχέσεις που κυριαρχούν στην περιοχή μας και να επικρατεί ο σεβασμός και η εκτίμηση του ενός για τον άλλον, για να έχουμε μέλλον , προοπτική και προκοπή.

Η γενιά μου ήταν και άτυχη και τυχερή. **Τυχερή**, γιατί δε γνώρισε τη φρίκη της **κατοχής** και του **εμφυλίου** και γιατί δίναμε νόημα στη ζωή μας, έχοντας στις διάφορες εκδηλώσεις μας σήματα, κώδικες, σύμβολα και κανόνες επικοινωνίας. **Άτυχη**, γιατί είμαστε δέσμιοι μεγάλων στερήσεων.

Είχαμε τον “**πλούτο**” της “**φτώχειας**” και της ξυπολησιάς και τη μαγεία της φύσης με την ηρεμία της και τη γαλήνη. Τσακωνόμαστε για μια μενίδα, έναν τσιμπουργιάνο, ένα μανούσι, η για το ποιος θα στήσει τα δόκανα, τα αγκίστρια, τις πλακοπαίδες στο καλύτερο μέρος, για να πιάσει πουλιά ή ποιος θα φλομώσει τη λίμνη στο ποτάμι, ή θα φτιάσει καλαμωτή ,ή ποιος θ’ ανέβει πρώτος στο δέντρο, για να μαζέψει τα καρακαζάβγουλα ή τα μικρά πουλιά τους με ανταγωνιστή πολλές φορές τη

δεντρογαλιά. Ο καθένας μας μάζευε το κοκολόϊ, για να βγάλει το χαρτζιλίκι του, ζώντας την ένταση, την αγωνία, την περιπέτεια. Τώρα ζούμε τη «**δυστυχία**» και «**φτώχεια**» του πλούτου και των ανέσεων. Μας συντροφεύει η τηλεόραση, το κινητό και το διαδίκτυο. Η επικοινωνία μας γίνεται μόνο με το SMS, καταργώντας την αλληλογραφία. Όμως το γράμμα κάποτε είχε πολύ συναίσθημα και αγωνία.

Το μοίρασμα στη χαρά, στη λύπη, στις αγροτικές εργασίες, στη δανεικαριά σε ζώα και εργαλεία, έδιναν σταθερότητα, αλληλεγγύη, ασφάλεια και κοινωνική συνοχή, στην τοπική μας κοινωνία.

Ζήσαμε τη φύση, χορτάσαμε το παιχνίδι, νιώσαμε την ανθρωπιά δεν είχαμε μεγάλες διαφορές και είμαστε ευτυχισμένοι. Ζούσαμε τη **σταθερότητα στη θέση** με πίστη στον εαυτό μας, τους ανθρώπους, το Θεό το παρελθόν και μέλλον, την **πληρότητα στη σχέση** με το συναίσθημα και το **σεβασμό στις ιδέες**, με τη λογική. Καθημερινά είμαστε ευτυχισμένοι, γιατί κουβεντιάζαμε με τα φυτά, τα ζώα, τους ανθρώπους και τη φύση. Εκπέμπαμε θετική ενέργεια και θετική σκέψη. Με τις πέντε αισθήσεις βιώναμε πρωτόγνωρες εμπειρίες, φιλοσοφώντας το μεγαλείο της φύσης και δημιουργώντας την **έκτη αίσθηση** με την υπέρβαση. Παρότι φτωχοί, είμαστε πολύ πλούσιοι σε συναισθήματα, μοιραζόμαστε τα πάντα και είμαστε αυτάρκεις. Η πραγματική επιθυμία για αληθινή επικοινωνία, η ψυχική ανάγκη να μοιραστούμε τα πάντα με τους άλλους, μας έδινε γνήσια πνευματική ευχαρίστηση και υπήρξε για μας μια σταθερή πηγή χαράς. Το να νοιάζεται κάποιος για το τι γίνεται μέσα μας, να μας επισημαίνουν τα ελαττώματα και αδυναμίες μας, ήταν για μας τρόπος ζωής.

Στεριώναμε την πίστη μας πως κάποτε όλα θ' αλλάξουν. Εξασφαλίσαμε εργασία με οχτάωρο από τους αγώνες της προηγούμενης γενιάς και τώρα στα παιδιά μας παραδίνουμε την απασχόληση και ανεργία. Τώρα δυστυχώς το όνειρο έσβησε. Ξεπεράσαμε τις στερήσεις της φτώχειας και ανέχειας, **μεγαλώσαμε**, έχοντας παραπανίσια κιλά, λιγότερες τρίχες και μυαλό στο κεφάλι, φώλιασε η κακία και ζήλια μέσα μας, αδιαφορήσαμε, καταστρέψαμε και αφήσαμε να καταστραφούν ήθη, έθιμα, περιβάλλον, πολιτιστική παράδοση και κληρονομιά, δεν δημιουργήσαμε τίποτα, είμαστε δήθεν, επαναστάτες του βολέματος, χάθηκαν οράματα, αξίες ιδανικά μπέσα και ομερτά, έχουμε σήμα κατατεθέν και φετίχ το αυτοκίνητο, είμαστε άδειοι από συναισθήματα και συγκινήσεις, **καταναλώσαμε, καταναλωθήκαμε** και κυρίως **ξεχάσαμε**. Τώρα δεν θυμόμαστε τα μικρά ονόματα των παιδικών μας φίλων. Και αν διασταυρωθούμε στο δρόμο δεν μιλά ο ένας στον άλλον, γιατί ο αρρωστημένος εγωισμός δεν επιτρέπει την ταπεινότητα. Τα παιδικά μας χρόνια, «**η εποχή της αθωότητας**», ήταν η μόνη γέυση αιωνιότητας, γιατί δεν παρακολουθήσαμε τη ζωή μας, **τη ζήσαμε**. Και το μόνο που μας απομένει είναι οι εμπειρίες ως ιδανικές αισθήσεις ζωής και τελικά ως αναμνήσεις.

ΒΑΛΥΡΑ

ΜΑΘΑΙΝΩ ΤΟ ΧΩΡΙΟ ΜΟΥ

ΑΓΑΠΩ ΤΟ ΧΩΡΙΟ ΜΟΥ

ΑΝΘΡΩΠΟΓΕΝΕΣ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Είναι απαραίτητο να αγκαλιάσουμε τις παραδόσεις μας με τους τοπικούς μας θρύλους που στερεώνουν μέσα μας τις ιερές αλυσίδες του αίματος που μας δένουν με τους προγόνους και γεννούν το όραμα και την προοπτική, για ένα καλλίτερο μέλλον. Πρέπει να γνωρίζουμε την Πολιτιστική-Πολιτισμική κληρονομιά της περιοχής μας (Φυσικό και Ανθρωπογενές Περιβάλλον).

Για όσους γεννηθήκανε και μοχθούμε σ' αυτό τον τόπο η «**ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ**» αποτελεί **Ουσιαστική Έκφραση** του εθνικού προσώπου. Γι' αυτό η διάσωση και προβολή στο ιστορικό, κοινωνικό, οικονομικό και πολιτιστικό γίνεσθαι, είναι υπόθεση όλων μας.

Κάθε μέρα πασχίζουμε για μια γνήσια ανθρώπινη ζωή και αισθανόμαστε δεμένοι πάντα με το παρελθόν. Οι προγονικές μας ρίζες αποτελούν το πλαίσιο αυτής της ποιότητας ζωής.

Σκόρπιες πληροφορίες κυκλοφορούν για τη ΒΑΛΥΡΑ οι οποίες έχουν πάρει τη μορφή της παράδοσης και καταλήγουν σιγά-σιγά στο μύθο. Η παρούσα καταγραφή και έρευνα μοιάζει με τις σαϊτιές που ρίχνει ο τοξότης στο βαθύ σκοτάδι γιατί είναι δύσκολη στις απαιτήσεις των ερωτημάτων που απασχολούν κάθε ΒΑΛΥΡΑΙΟ ο οποίος αγαπά και θέλει να μάθει τα πάντα για τη ΒΑΛΥΡΑ μας. Κάναμε τη σκέψη πως αν όλα αυτά δεν γραφτούν και δημοσιοποιηθούν θα χάσουν την αξία τους και θα λησμονηθούν. Όσα τυχόν διασωθούν άγραφα θα περάσουν στη σφαίρα του μύθου και κανένας πια δεν θα πιστεύει γιατί όλο και θα μακραίνει το παρελθόν τους, Έτσι ξέμακρο και λησμονημένο από τους ανθρώπους της και την ιστορία της αποκομμένο από το όμορφο παρελθόν της ,θα μείνει μια αμυδρή ανάμνηση ένα παραμύθι για μερικές γιαγιάδες ότι κάποτε υπήρξε μια περιοχή με το όνομα ΒΑΛΥΡΑ.

Στα βουνά της ΒΑΛΥΡΑΣ κρύβεται η ιστορία. Ξεχασμένη δεν δίνει παρουσία, δεν μιλάει για τον εαυτόν της. Ο μύλος του αδυσώπητου χρόνου αιώνες τώρα ,ροκανίζει και συνθλίβει το παρελθόν της ώσπου να το 'αφανίσει.

-Οι άνθρωποί της δεν φρόντισαν να σπάσουν το μεγάλο μυστικό της ζωής της ώστε η ιστορία της ,ο βίος τόσων αιώνων, αυτή η ζωή της να βγει στην επιφάνεια να έρθει στο φως. Δεν φρόντισαν να κάνουν γνωστή στον ευρύτερο χώρο την προσωπικότητά της και να χαρίσει στην μικρή κοινωνία της την αλυσίδα που δια μέσου τόσων αιώνων δημιούργησε προσθέτοντας κρίκο-κρίκο τις δραστηριότητές της. Είναι αδικημένη από τους ανθρώπους που φιλοξένησε και φιλοξενεί στην αγκαλιά της, γιατί έχουν γίνει ελάχιστες δημοσιεύσεις και καμιά ολοκληρωμένη μελέτη δεν έχει γίνει γνωστή για τις πτυχές στη ζωή της.

Πιστεύουμε πως δεν θα είναι ολοκληρωμένη η πληροφόρηση όσο και αν προσπαθήσουμε, γιατί οι αιώνες που πέρασαν κάνουν δύσκολη την έρευνα. Απλώς θα διώξει το σκοτάδι της σιωπής και θ' αρχίσει δειλά το ξετύλιγμα της ιστορίας της Γίνεται προσπάθεια να δοθούν κάποιες εξηγήσεις-κάποιες απαντήσεις στο πλήθος των ερωτημάτων που προβάλλονται ώστε η ΒΑΛΥΡΑ μας να βρει τη θέση πού της ανήκει στην εθνική μας ζωή και εμείς να γνωρίσουμε από που ερχόμαστε και που πηγαίνουμε,

Η

ΠΕΡΙΕΡΓΕΙΑ

Μικρός έβλεπα στη σάλα του σπιτιού μας μια μεγάλη φωτογραφία με έναν άνθρωπο ντυμένο περιέργα με φουστανέλα-τσαρούχια- σελάχι κοντογούνι. Αργότερα έμαθα ότι ήταν ο παππούς μου Αθανάσιος Λύρας. Η περιέργεια μου μεγάλωνε και ήθελα να μάθω πολλά γι' αυτόν. Ρωτούσα τη μάνα μου και δεν μου έδινε απάντηση. Μου έλεγε τράβα να πιάσεις κανά τσιμπουργιάνο, καμιά μενίδα ή να μαζέψω κανά ζωχό για να φάμε και αυτά δεν είναι για σένα. Ρώτησα συγγενείς ,απάντηση καμία .Ο σπόρος της περιέργειας φύτρωσε, μεγάλωσε και έδωσε καρπούς. Αργότερα μεγαλώνοντας και ψάχνοντας στα ΓΑΚ βρήκα στις καταστάσεις στο υπουργείο πολέμου με ημερομηνία 25-8-1825 έμαθα πως ήταν ο παππούς μου, από τον πατέρα μου . Ήταν στρατιώτης του οπλαρχηγού ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΕΦΑΛΑ από το ΔΥΡΡΑΧΙ που πολέμησε στο ΜΑΝΙΑΚΙ μαζί με τον ΠΑΠΑΦΛΕΣΣΑ, και ένα χρόνο μετά πολέμησε πάλι τον Ιμπραήμ στη μάχη Βέργας-Αλμυρού μαζί με άλλους βαλυραίους Διαβάζοντας και διασταυρώνοντας στοιχεία ύστερα από πολύ ψάξιμο στα ΓΑΚ (δουλειά και εργατοώρες), αποδελτίωσα και βρήκα αυτούς που πολέμησαν για την πατρίδα από το χωριό μου ,το δήμο Ιθώμης και την άνω Μεσσηνία, τα οποία είναι αναρτημένα και στο διαδίκτυο.

Μέσα από τις φωτογραφίες ζουν οι μνήμες, οι χαρές, οι λύπες, ο κύκλος της ζωής, οι δραστηριότητες των απλών ανθρώπων στο σχολείο, στην ταβέρνα, στο καφενείο, στο χωράφι. Δεν λείπουν οι οικογενειακές και προσωπικές στιγμές με τα προσφιλή μας πρόσωπα, μέσα από τις οποίες δένουμε το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον.

Υπάρχουν ακόμη διάσπαρτα οικογενειακά κειμήλια, συλλογές, λευκώματα, τα οποία θα πρέπει να δημοσιοποιηθούν, να γίνουν κοινό κτήμα όλων μας.

Η Βαλύρα, το μικρό χωριό της Μεσσηνίας, στην οποία αναφερόμαστε, διαθέτει πλούσια ιστορία και μνήμη. Η αγάπη μας προς αυτήν μας οδήγησε στη συλλογή αυτού του υλικού, η έκδοση του οποίου αποτελεί για μας χρέος τιμής και σεβασμού.

Παρουσιάζουμε ένα βασικό υλικό, του οποίου η κάθε θεματική ενότητα μπορεί να γίνει πληρέστερη στο μέλλον, με την προσθήκη νέων φωτογραφιών.

Ευχαριστούμε όλου αυτούς, που πρόσφεραν το φωτογραφικό υλικό για τη δημιουργία του πονήματος αυτού, και δίνουν έτσι τη δυνατότητα να δημιουργήσουμε το **Λαογραφικό και Ιστορικό Μουσείο της περιοχής μας, με φωτογραφικό υλικό, από το 1901,με το τραίνο στο σιδηροδρομικό σταθμό της Βαλύρας.**

Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΜΑΣ

Έχουμε μια βόμβα. Τον αρχαίο Ελληνικό πολιτισμό. Οι ξένοι μας πωλούν το δικό μας πολιτισμό. Η εποχή μας είναι μπερδεμένη και θολώνει τους ανθρώπους. Δεν θέλει να μάθουμε την ιστορία μας, δεν θέλει να μάθουμε την αρχαιοελληνική παιδεία και γραμματεία των προγόνων μας. Δεν θέλει να μάθουμε τι έγραψαν οι αρχαίοι φιλόσοφοι.. Αναμασήματα, μεταφράσεις και μεταλλάξεις παρουσιάζονται από το έργο των αρχαίων ΕΛΛΗΝΩΝ Που πάει η χώρα, που πάει ο ΕΛΛΗΝΑΣ. Γιατί δεν ευθύνονται για τα χάλια μας μόνο οι ξένοι ,έχουμε μέρος ευθύνης και εμείς. Οι τρελοί είναι εκείνοι που πάνε κόντρα στο σύστημα και δεν πιστεύουν στους πολιτικούς, και σ'αυτούς που έχουν πλάκα τα πτυχία και έχουν συμβιβαστεί. Τα διάφορα ριάλιτυ προκαλούν θλίψη γιατί στερούμεθα τις ρίζες των προγόνων μας. Οι κάθε είδους κυβερνήτες μας αν είχαν αρχαιοελληνική παιδεία θα μπορούσαν να τοποθετήσουν τη χώρα μας σε καλύτερη θέση στη διεθνή σκηνή. Δεν θα μπορούσε το κράτος με μεταπτυχιακούς φοιτητές να αποδελιτώσει τα ΓΑΚ –ΕΒΕ για να μάθουμε την πραγματική ιστορία και όχι αυτή που μας σερβίρουν. Δεν θα μπορούσαν οι πλούσιοι επιχειρηματίες να δώσουν χρήματα να ολοκληρωθεί το αρχαιοελληνικό έργο. Διαπιστώνουμε ότι πιο φτωχοί είναι οι πιο πλούσιοι ΕΛΛΗΝΕΣ ή αλλιώς η μιζέρια του πλούτου και η καταστροφή που μας διαβρώνει γιατί ο λαός μας ακούει από τα Μ.Μ.Ε. ριάλιτυ και βιβλία μιας χρήσης. Η παιδεία είναι ελληνική και οι ΕΛΛΗΝΕΣ υπάλληλοι άλλων. Πού είναι ο πνευματικός κόσμος στους αγώνες του λαού. Ελευθερωθήκαμε από τους Τούρκους αλλά είμαστε ακόμα σκλάβοι. Εάν τα παιδιά μας μάθουν τους αρχαίους και την ιστορία τους , θα τους αγαπήσουν και θα πάμε μπροστά. Ο Πολιτισμός μας είναι αναπόσπαστο κομμάτι της ζωής μας και το βασικό πλεονέκτημα της Ελλάδας μας, ενώ ταυτόχρονα αποτελεί τον κύριο άξονα ανάπτυξης σε Εθνικό, Πολιτικό και Οικονομικό επίπεδο. Στόχος μας είναι η επιστημονική, αξιόπιστη και τεκμηριωμένη προστασία, προβολή και ανάδειξη της τοπικής ιστορίας μας ,των βυζαντινών μνημείων, των αρχαιολογικών χώρων, της μεσογειακής διατροφής, και της σημασίας των αρωματικών φυτών. Επιπλέον επιδιώκουμε να αναδείξουμε και να αναβαθμίσουμε την κτιριακή και τεχνολογική υποδομή να δημιουργήσουμε πολιτιστικές διαδρομές, να βελτιώσουμε την επισκεψιμότητα και αναγνωσιμότητα, να αναβαθμίσουμε τις υπηρεσίες και τις υποδομές και να εντάξουμε κάποια στοιχεία από αυτά στην σύγχρονη πολιτιστική ζωή. Οφείλουμε επίσης να αξιοποιήσουμε την Τοπική Παράδοση και το Πολιτιστικό Δυναμικό της περιοχής μας με τη βοήθεια και τη συμπαράσταση της πολιτείας, του υπουργού πολιτισμού, των 2 εφορειών του νομού Μεσσηνίας, του Πανεπιστημίου και του ΤΕΙ Μεσσηνίας, αλλά και με την συμβολή ειδικών επιστημόνων του νέου μας μητροπολίτη και άλλων φορέων της πόλης.

Συνδέουμε το παρελθόν με το παρόν και το μέλλον, για να γνωρίσουμε τις ρίζες των προγόνων μας, να διακινήσουμε συναισθήματα και να τονώσουμε, να ενισχύσουμε τον θρησκευτικό τουρισμό που βρίσκεται σε υποτονικό στάδιο.

ΘΡΗΣΚΕΙΕΣ

Ο Όμηρος με την Ιλιάδα και Οδύσσεια εκφράζει το Ηρωικό Έπος, ενώ ο Ησίοδος με την Ασπίς, Θεογονία και Έργα και Ημέραι ,εκφράζει το Διδακτικό Έπος. Ειδικά το έργο του Θεογονία αποτελεί το σημαντικότερο βιβλίο της αρχαίας θρησκείας με την οποία ασχολήθηκαν ο Σωκράτης και ο Πλάτωνας.

Τα σπουδαιότερα ιερά κείμενα των θρησκειών είναι Αγία Γραφή, Ευαγγέλια, Κοράνι (λόγος θεού), Μουσλίμ (πιστός), Τζιχάντ (ιερός πόλεμος), Ισλάμ (Αφοσίωση και πίστη στο θέλημα του θεού), Εγίρα (αποδημία από Μέκκα στη Μεδίνα το 622),Ζαρατούστρα (Περσία), Μαχαραβάτα (Ινδία) Βουδισμός (Βέδες) Ιουδαϊσμός (Ταλμούδ), Εβραϊσμός(Καμπάλα) κ.λ.π.

Κατηγορίες Ονοματοθεσίας του χωριού Βαλύρας Μεσσηνίας

1. Ονόματα Αγίων

Άγιος Αθανάσιος, Άγιος Δημήτριος, Αγία Τριάδα, Ιερά Μονή Βουλκάνου

2. Φιλόσοφοι: Σόλων

3. Εθνική Επέτειος: Πλατεία 25^η Μαρτίου

4. Ιστορικά πρόσωπα

Αριστομένης, Κανάρης, Κολοκοτρώνης, Μιαούλης, Παπαφλέσσας

5. Πρόσωπα Βαλύρας

Α. Καρύδης, Κ. Μακρής, Α. Παπασαραντόπουλος, Θ. Τσαγκάρης, Δ. Τσάμης

6. Πόλεις Ελλάδος: Αθήνα, Καλαμάτα, Μεσσήνη

7. Διάφορα: Σιδηροδρομικός Σταθμός Βαλύρας

Στην ονοματοθεσία του χωριού από τις είκοσι οδούς οι πέντε αναφέρονται σε πρόσωπα της Βαλύρας τα οποία είναι: Μακρή, Τσαγκάρη, Τσάμη, Καρύδη και Παπασαραντόπουλου.

Ο Παπασαραντόπουλος Παναγιώτης σπούδασε γιατρός στη Γαλλία. Τον έλεγαν Παπάση προσφέροντας αφιλοκερδώς τις υπηρεσίες του στη Βαλύρα και γύρω περιοχή. Πέθανε το 1938 και είχε φτιάσει τη Βαλτοκκλησιά

.Ο 'Αναστάσιος Καρύδης έχει εγγόνια το

Θεμιστοκλή, Χρυσούλα, Ελένη Γιώργο, Κώστα, Ξένη και Τάσο.

Η Κυριακούλα Βρεττού του Δημητρίου, γεννήθηκε στην Ύδρα 9-12-1879. Όταν υπηρετούσε στη Βαλύρα παντρεύτηκε τον βαλυραίο Παναγιώτη Καρύδη. Ο πατέρας της ήταν ναυτικός και ήταν ανιψιά του Παύλου Κουντουριώτη. Απόκτησαν 13 παιδιά τα 7 εν ζωή.

1.Χρυσούλα, 6-5-1899. Δασκάλα που υπηρέτησε και αυτή στο δημοτικό σχολείο Βαλύρας

2.Θεμιστοκλής, 13-1-1905 .Απόφοιτος ανωτάτης εμπορικής

3.Γιώργος, 6-7-1907. Δικηγόρος

4.Κωνσταντίνος, 16-6-1908. Απόφοιτος σχολαρχείου

5.Ελένη.19-3-1911. Γαλλική φιλολογία

6.Αναστάσιος, 9-4-1915. Δικηγόρος

7.Πολυξένη, 3-9-1920. Φοιτήτρια νομικής. Δεν τελείωσε, λόγο του θανάτου του πατέρα της Παναγιώτη.

Υπηρέτησαν μάνα και κόρη στα σχολεία (Τζεφερεμίνη) Βαλύρα, Οιχαλία (Αλητσελεπή), Μερόπη και αλλού.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΤΣΑΜΗΣ

Ο Δημήτρης Τσάμης με τη σύζυγό του Ελένη απόκτησαν επτά παιδιά 6 αγόρια και 1 κορίτσι (Γιώρης, Κώστας, Χρίστος, Παντελής, Ευγένιος, Βασίλης και Παναγιώτα).

Ο Γιώρης απόκτησε τα παιδιά Παναγιώτη, Πούλο, Κώστα, Δημήτρη και Μαίρη.

Ο Κώστας απόκτησε την Ελένη η οποία παντρεύτηκε το Ξενοφώντα Γαλανόπουλο. Ο Χρίστος απόκτησε την Ελένη η οποία ζει και εργάζεται στην Αμερική.

Ο Παντελής απόκτησε τα κορίτσια Ελένη, Θοδώρα, Μάρθα και Αρτεμισία. Ο

Βασίλης απόκτησε τα παιδιά Ελένη, Αγγελική, Ευσταθία, Δήμητρα και Γιώρη. Η Παναγιώτα παντρεύτηκε το Κων/νο Σπηλιώτη και απόκτησε τα παιδιά Αναστάσιο, Αγγελική και Δήμητρα.

Ο Ευγένιος απόκτησε τα παιδιά Κων/να και Ελένη. Γεννήθηκε το 1913 και απεβίωσε στις 4-9-1991.

Ο Χρίστος ήταν δάσκαλος στη Δράμα (ήταν από εκεί η γυναίκα του Μάρθα) και οι Παντελής, Ευγένιος φοίτησαν στο Ελληνικό σχολείο της Βαλύρας.

Ήταν ένας από τους πρώτους στην οργάνωση του ΕΑΜ Βαλύρας το 1941 και από το πηγάδι Τσάμη προμηθεύοντο νερό οι Μπιζανιώτες.

Ο Δημήτρης χρημάτισε πρόεδρος της κοινότητας όπως και ο γιός του Παντελής. Ο παππούς ήταν αγαπητός και σε συγκρούσεις, βεντέτες, κτηματικές διαφορές, μικροαδικήματα ήταν ο ειρηνοδίκης του χωριού. Η γυναίκα του Ελένη ήταν πολύ φιλότιμη και φιλόξενη βοηθώντας αδικημένους και ταλαιπωρημένους συγχωριανούς της.

Το Φθινόπωρο του 54 ο Ευγένιος παντρεύτηκε και ανοίγουν συνεταιριστικά, τα αδέρφια Τσάμη, καμίνι στα κουβέλια, νοικιάζοντας το χώρο από το Μαρίνο Γεωργακόπουλο. Έχουν παράλληλα τυροκομείο, Κρεοπωλείο, μπακάλικο και ασχολούνται με το εμπόριο. Οι Τσαμαίοι έφυγαν από τη Βαλύρα, τους κέρδισε ο αστυφιλία της Αθήνας και δεν έμεινε κανένας αντικαταστάτης τους στο χωριό.

Ο Θ. Τσαγκάρης έχει το ονομά του στην είσοδο το ναού του κοιμητηρίου της Βαλύρας το 1784 και φιλοξενούσε για δώδεκα χρόνια τους τεχνίτες ταλιαδόρους ξυλογλύπτες ,αδελφούς Ντινόπουλοι, από Βαλτεσινίκο Αρκαδίας που έφτιαχναν το ξυλόγλυπτο τέμπλο του Ενοριακού ναού της Βαλύρας Αγίου Αθανασίου.

.Ο εγγονός του Θεόδωρος Τσαγκάρης είχε παιδιά τη Σοφία, Κων/να, Νίκο, Τάκη και Κατίνα.

ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΚΟ ΔΕΝΔΡΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΥ.

Με βάση την κατάσταση του δασκάλου **Δημήτρη Καρακίτσου,τα ο 1908-11** διαπιστώνετε ότι γενάρχη της οικογένειας Γεωργακόπουλου, στη Βαλύρα ήταν ο **Γεωργακόπουλος Γεώργιος.**

Το όνομα της γυναίκας του, ήταν **Μαρία** ... γεννήθηκε το 1832, και από τον οικογενειακό τάφο στο κοιμητήριο της Βαλύρας απεβίωσε το 1903, ενώ ο συζυγός της Γεώργιος Γεωργακόπουλος, γεννήθηκε το 1832 και απεβίωσε το 1887. Δεν γνωρίζουμε αν υπήρχαν κορίτσια στην οικογένεια.

Το μελετάμε και ψάχνουμε.

Τα αγόρια της οικογένειας με τη σειρά ήταν:

1. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ 60, γεννηθείς το 1852
2. ΙΩΑΝΝΗΣ 54, γεννηθείς το 1854. Από τον Ιωάννη προήλθε η Αντιγόνη και τα άλλα 4 αδέρφια της.
3. ΝΙΚΟΛΑΟΣ 48, γεννηθείς το 1871.
4. ΘΕΟΔΩΡΟΣ 44, γεννηθείς το 1874.
5. ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ 42, γεννηθείς το 1878.

Στον οικογενειακό τάφο του γενάρχη Γεωργίου Γεωργακόπουλου, που γεννήθηκε το 1832, απεβίωσε το 1887. Η συζυγός του Μαρία γεννήθηκε το 1832 και απεβίωσε το 1903. Από το κοιμητήριο Βαλύρας

ΑΠΟ ΤΟ ΜΗΤΡΩΟ ΑΡΡΕΝΩΝ ΒΑΛΥΡΑΣ

8.Τσάμης Χρίστος Γεώργιος 1837

36.Γεωργακόπουλος Δημήτριος του Γεωργίου 1852

537. Καρύδης Αναστάσιος του Κων/νου 1848

Παναγιώτης 1871, Κων/νος 1877, Περικλής 1890

790.Μακρής Κων/νος του Ηλία 1890

Μαρίνος 1821, Αναστάσιος 1923

824.Μανιάτης Ξενοφών του Διομήδη 1881

Χρίστος 1902,Κων/νος 1906, Δημήτριος 1912, όστολος 1915, Δημήτριος1919

1442. Παπασαραντόπουλος Αγαθοκλής του Παναγιώτη1853

Αριστόδημος 1891, Σταύρος 1895, Δημήτριος 1899, Κων/νος 1906

1763.Τσαγκάρης Θεόδωρος του Αριστείδη 1875

Νικόλαος 1925, Τάκης 1928

1794. Τσάμης Δημήτριος του Χρίστου 1874

Χρίστος 1903, Γεώργιος 1905, Κωννός 1908, Παντελής 1910, Ευγένιος 1913 ,
Βασίλειος 1918

Ο Αθανάσιος Αλεξανδρείας ή Μέγας Αθανάσιος ή Άγιος Αθανάσιος

Γεννήθηκε στα τέλη του 3ου αιώνα μ.Χ. στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου (περ. 298 – 2 Μαΐου 373) , αφού κατά τον ιστορικό Σωκράτη τον Σχολαστικό, εκεί είχε και πατρικό και οικογενειακό τάφο (*Εκκλ. Ιστορία* 4,13). Οι γονείς του ήταν Χριστιανοί και από μικρή ηλικία έδειξε την κλίση του, αφού παρίστανε τον ιερέα που βάπτιζε τους πιστούς (φίλους του).

Τιμάται ως άγιος από την Ανατολική Ορθόδοξη, την Ρωμαιοκαθολική, τις Λουθηρανικές και τις Αγγλικανικές εκκλησίες. Αποτελεί έναν από τους τέσσερις Πατέρες της Ανατολικής εκκλησίας που φέρουν τον τίτλο «Μέγας» μαζί με τούς Βασίλειο, Φώτιο, και Αντώνιο, και ένας από τους 33 Πατέρες της Ρωμαιοκαθολικής εκκλησίας.

Από πολύ νέος έδειξε την πνευματική κλίση του. Σε ηλικία 25 ετών χειροτονήθηκε διάκονος από τον επίσκοπο Αλεξανδρείας Αλέξανδρο, τον οποίο ακολούθησε στην Α΄ Οικουμενική Σύνοδο το 325, στη Νίκαια της Βιθυνίας. Εκεί αναδείχθηκε πρωτεργάτης στην καταδίκη της διδασκαλίας του Αρείου που χαρακτηρίστηκε αιρετική. Το 328 και σε ηλικία 33 ετών εξελέγη πατριάρχης Αλεξανδρείας

Το όνομα Αθανάσιος έγινε Θανάσης, παρετυμολογήθηκε με τη λέξη θάνατος και γι' αυτό στα κοιμητήρια υπάρχει συχνά ναός αφιερωμένος στην μνήμη του συγκεκριμένου αγίου. Στην Μεσσηνία τ' αγιο Θανασού το 'χουνε κακό και κάνουνε αρχή. Οι γυναίκες δε ζυμώνουνε δε πλένουνε, γιατί φοβούνται το θάνατο
Βάση του εορτολογίου της Εκκλησίας η 2 Μαΐου είναι η ανακομιδή των ιερών λειψάνων του ενώ η 18 Ιανουαρίου είναι η κύρια ημέρα μνήμης του αγίου, ενώ την ίδια μέρα εορτάζεται και η κοίμηση του Αγίου Κυρίλλου.

Απολυτίκιο (Ήχος γ')

*Στύλος γέγονας Ὁρθοδοξίας,
θείοις δόγμασιν ὑποστηρίζων
τὴν Ἐκκλησίαν, ἱεράρχα Ἀθανάσιε·
τῷ γὰρ Πατρὶ τὸν Υἱὸν ὁμοούσιον
ἀνακηρύξας κατήσχυνας Ἄρειον.
Πάτερ Ὅσιε,
Χριστὸν τὸν Θεὸν ἰκέτευε,
δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος.*

Τα μυστήρια της εκκλησίας.

Τα μυστήρια της εκκλησίας είναι 7: Βάπτισμα, Χρίσμα, Ιεροσύνη, Θεία Ευχαριστία, Εξομολόγηση, Γάμος, και Ευχέλαιο. Διακρίνονται σε επαναλαμβανόμενα και μη.

Α. Μη Επαναλαμβανόμενα(3)

1.Βάπτισμα

Το Μυστήριο του Βαπτίσματος αποτελεί την είσοδο του ανθρώπου στην Εκκλησία. Η βύθιση στο νερό εικονίζει την είσοδο του πιστού στην Εκκλησία.

2.Χρίσμα

Το Μυστήριο του Χρίσματος τελείται αμέσως μετά το Βάπτισμα με την επίχριση του βαπτιζόμενου με Άγιο Μύρο. Μέσω αυτού λαμβάνει τις δωρεές του Αγίου Πνεύματος. Ως καθιέρωση του

Μυστηρίου θεωρείται η κάθοδος του Αγίου Πνεύματος, με μορφή περιστεριού, επί της κεφαλής του Ιησού κατά την ημέρα της βάπτισής του από τον [Άγιο Ιωάννη τον Πρόδρομο](#).

3.Ιεροσύνη

Η Ιεροσύνη ή Χειροτονία είναι το Μυστήριο, κατά το οποίο με την επίθεση των χειρών του επισκόπου στο χειροτονούμενο μεταδίδεται η χάρη του Αγίου Πνεύματος σε αυτόν και του παρέχεται το δικαίωμα να ιεουργεί και να ποιμαίνει την Εκκλησία.

Υπάρχουν τρεις τελετές χειροτονίας κατά τους βαθμούς ιεροσύνης:

Χειροτονία [Διακόνου](#)

Χειροτονία [Πρεσβυτέρου](#)

Χειροτονία [Επισκόπου](#).

Η χειροτονία πρεσβυτέρου και διακόνου τελείται υποχρεωτικά από έναν επίσκοπο, ενώ για τη χειροτονία επισκόπου απαιτούνται τουλάχιστον τρεις ή κατ' ανάγκη δύο επίσκοποι, καθώς και η σύμφωνη γνώμη των απόντων ιεραρχών μιας τοπικής συνόδου.

B. Επαναλαμβανόμενα(4)

1.Θεία Ευχαριστία

Στο Μυστικό Δείπνο ο Ιησούς Χριστός τέλεσε για πρώτη φορά το Μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας, παραδίδοντάς το στους Αποστόλους και δι' αυτών στην Εκκλησία

Στη Θεία Ευχαριστία, Θεία Κοινωνία ή Μετάληψη τελείται ο καθαγιασμός των τίμιων δώρων, άρτου και οίνου, η μεταβολή τους σε Σώμα και Αίμα Χριστού και η μετάδοσή τους στους πιστούς. Είναι το μέγιστο των Μυστηρίων της Ορθόδοξης Εκκλησίας και αυτό που καθαγιάζει την κοινωνία των συμμετεχόντων υπαλλάσσοντάς την σε Σώμα Χριστού. Πρώτος μυσταγωγός της Θείας Ευχαριστίας υπήρξε ο Ιησούς Χριστός κατά το Μυστικό Δείπνο της Μεγάλης Πέμπτης, παραγγέλλοντας στους μαθητές του να την τελούν σε ανάμνησή του. Η τελετή του Μυστηρίου της Θείας Ευχαριστίας ονομάζεται Θεία Λειτουργία.

2.Εξομολόγηση

Το Μυστήριο της Εξομολόγησης ή Μετανοίας έχει ως βάση τα λόγια του Ιησού «Ύμην λέγω ὑμῖν, ὅσα ἂν δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένα ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ὅσα ἂν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν τῷ οὐρανῷ.» Ματθ.18,18 «ἂν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς, ἂν τινων κρατῆτε, κεκράτηνται.» Ιωαν.20.23 με τα οποία παραχώρησε τη χάρη της συγχώρησης των αμαρτιών στους Αποστόλους. Διὰ της αποστολικῆς διαδοχῆς, που υφίσταται στην Ορθόδοξη Εκκλησία, η χάρη αυτή μεταδόθηκε στους επισκόπους, οι οποίοι ορίζουν, με βάση την πνευματική τους επάρκεια, και πρεσβυτέρους για να τελούν την Εξομολόγηση. Βασική προϋπόθεση της συμμετοχῆς στο Μυστήριο της Εξομολόγησης είναι η ειλικρινής μετάνοια του ανθρώπου για την ανυπακοή στο θείο θέλημα. Στη Ορθοδοξία το Μυστήριο αυτό έχει ως σκοπό την αναγωγή του ανθρώπου στην αγαπητική του σχέση με το Θεό.

3.Γάμος

Στην Ορθόδοξη Εκκλησία το Μυστήριο του Γάμου υφίσταται ως πνευματική ένωση του άνδρα και της γυναίκας και ως σαρκική για τη διαιώνιση του ανθρώπινου γένους. Ο γάμος δεν αποτελεί κατ' αρχή επαναλαμβανόμενο μυστήριο, θεωρούμενος αδιάλυτος. Η Ορθόδοξη Εκκλησία, όμως, προκειμένου να διαφυλάξει τον άνθρωπο από χειρότερη διάπτωση και δρώντας κοινωνικά και «κατ' οικονομίαν», θέσπισε τη λύση του γάμου καθώς και ειδική τελετή για δεύτερο γάμο, επιτρέποντας συνολικά την τέλεση τριών γάμων για τα μέλη της.

4.Ευχέλαιο

Το Μυστήριο του Ιερού Ευχελαίου εδράζεται σε δύο χωρία της Καινῆς Διαθήκης. Το πρώτο είναι από την επιστολή του Ιακώβου του Αδελφοθέου «ἀσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας, καὶ προσευξάσθωσαν ἐπ' αὐτὸν

ἀλείψαντες αὐτὸν ἐλαίῳ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου• καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως σώσει τὸν κάμνοντα, καὶ ἐγερεῖ αὐτὸν ὁ Κύριος• κἂν ἁμαρτίας ᾗ πεπονηκώς, ἀφεθήσεται αὐτῷ.» Ιακ.5.14 καὶ το δεύτερο ἀπὸ το Κατὰ Μάρκον Ευαγγέλιο «καὶ ἤλειπον ἐλαίῳ πολλοὺς ἄρρώστους καὶ ἐθεράπευον.» Μαρκ.6.13. Ὅπως γίνεται φανερό ἀπὸ τα παραπάνω σκοπὸς τοῦ Ευχελαίου εἶναι ἡ ἴαση οποιασδήποτε ἀσθένειας, ὡς διαταραχὴ τῆς ἀρμονικῆς λειτουργίας τοῦ σώματος, που κατὰ τὴν ὀρθόδοξη θεολογία οφείλεται σε πνευματικὰ αἰτία καὶ κυρίως στὴ διαταραχὴ τῶν σχέσεων τοῦ ἀνθρώπου με τὸν Θεό.

ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΝΑΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ 1829 - 2019

Α. ΤΟ ΚΤΙΣΙΜΟ ΤΟΥ ΝΑΟΥ. Ὁ Ἅγιος Αθανάσιος εἶναι ὁ καθεδρικός ἐνοριακὸς ναὸς τῆς Βαλύρας.

Ἡ ἀκριβὴς χρονολογία θεμελίωσης καὶ ἀποπεράτωσης τοῦ ναοῦ αὐτοῦ με βάση τὴν ἐνεπίγραφη πλάκα ἐγίνε το 1829.

Με τὸν σεισμό τοῦ 1986 ἀποκολλήθηκε ἡ ἐντοιχισμένη πλάκα με τὰ ὀνόματα τῶν 4 ἐπιτρόπων ,τῶν 2 λαγκαδινῶν μαστόρων καὶ τὴ χρονολογία που κτίστηκε ὁ ἐνοριακὸς ναὸς Βαλύρας. Τὴ φωτογράφισα καὶ τὴν ἔδωσα σε εἰδικό ἐργαστήριο. Σε μεταλλικὴ μορφή διαστάσεων 30x30 πρέπει νὰ ἐντοιχιστεῖ ξανά στὴν ἐκκλησία, θυμίζοντας τὴ χρονολογία που κτίστηκε ἡ ἐκκλησία μας, οἱ τότε ἐπίτροποι καὶ οἱ κτίστες μαστοροὶ, ἀπὸ τὰ Λαγκάδια Ἀρκαδίας.

Ὁ ρυθμὸς τοῦ ναοῦ εἶναι **τρίκλιτος βασιλικὴ μετὰ τρούλου**. Ἐντυπωσιακὴ τελειότητα παρουσιάζει ἡ μεσαία καμάρα ὅπου με τὸν τρούλο σχηματίζει τέλειο σταυρό.

Ἡ πρωτότυπη πλάκα ὑπάρχει στὸ μουσεῖο στὰ Λαγκάδια Ἀρκαδίας, στὰ "ΑΝΘΗ ΤΗΣ ΠΕΤΡΑΣ", τοῦ ὁποῖου πρόεδρος εἶναι ὁ πανεπιστημιακὸς λαγκαδινὸς Γιάννης Τσιαοῦσης.

Β. Ἡ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΣΗ ΤΟΥ ΝΑΟΥ. Ἀπὸ τὶς εἰκόνες ὅμως τοῦ τέμπλου που εἶναι ὑπογεγραμμένες ἀπὸ τοὺς ἀγιογράφους ἐκ Ζακύνθου Ἰωάννη καὶ Γεώργιο Ταμβάκη, εἰσηγητὴ τῆς Ἑπτανησιακῆς σχολῆς στὴν ἀγιογραφία καὶ τὴ ζωγραφικὴ, βγαίνει ἀβίαστα τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ ναὸς κτίστηκε ΤΟ 1829 μίας καὶ ἡ ἀγιογράφηση ὁλοκληρώθηκε το 1850, ὅπως καὶ ἄλλοι ἐνοριακοὶ ναοὶ τῶν γύρω χωριῶν.

Γ. ΤΟ ΞΥΛΟΓΛΥΠΤΟ ΤΕΜΠΛΟ ΤΟΥ ΝΑΟΥ. Ἀνυπολόγιστης ἀξίας εἶναι τὸ ξυλόγλυπτο τέμπλο ,ἔργο τῶν ἀδελφῶν **Ντινόπουλοι ἀπὸ τὸ Βαλτεσινικό τῆς Ἀρκαδίας** . Τὰ ὁ ξυλόγλυπτο τέμπλο ἔχει τὴ κεντρικὴ εἴσοδο καὶ δυο πλευρικὲς εἰσόδους (πόρτες). Χωρίζεται κάθετα καὶ ὀριζόντια σε 9 μέρη. Οἱ 10 κάθετες ξυλόγλυπτες κολόνες ,ἔχουν ἡ κάθε μία ἀπὸ 4 ξυλόγλυπτες ἀγιογραφήσεις. Ὑπάρχουν 56 ἀγιογραφήσεις καὶ ἀρκετὰ ξυλόγλυπτα πρόσωπα. Παρόμοια τέμπλα ἔχουν κατασκευάσει σε πολλοὺς ἱεροὺς ναοὺς τῆς Μεσσηνίας καὶ Πελοποννήσου Ἀπὸ πληροφορίες τῶν ἀπογόνων Τσαγκάρη ,χρειάστηκαν 10 χρόνια γιὰ νὰ ὁλοκληρωθεῖ τὸ ξυλόγλυπτο τέμπλο που εἶναι μοναδικῆς τεχνοτροπίας στὴν Ελλάδα καὶ χρειάζεται συντήρηση ὅπως καὶ ὁ ναὸς ἀπὸ τοὺς σεισμοὺς που υπέστη στὶς 19-9- 1986 καὶ τὸ 1991.Τὰ νερά τῆς κολυμβήθρας πέφτουν σε πηγὰδι βάθους 12 μέτρων. Τὸ ρολοὶ στὸ καμπαναριό, εἶναι δωρεὰ τῶν μεταναστῶν στὴν Ἀμερικὴ τῆς οἰκογένειας Ξενοφώντα Μανιάτη. Εἶχε 3 μάσκουλα, μοναδικὰ στὴν Ελλάδα, τὰ ὁποῖα ὁ γέμιζαν με τριμμένο κεραμίδι καὶ μπαρούτι. Βάζοντας τὸ φυτίλι ,τὰ ἐσκαγαν καὶ ἔκαναν ἰσχυρὸ κρότο ἀνήμερα τῆς ἀνάστασης κάθε χρόνο ,ἕνα ἔθιμο που πρέπει νὰ ἐπανέλθει. Δυστυχῶς τὸ ἕνα χάθηκε καὶ θὰ πρέπει νὰ βρεθεῖ. Τὰ ἐσκαγαν με τὴ σειρά οἱ :**Παντελῆς Λεβέντης, Χρῖστος Ντουραμάκος (Γκούμας), Ντίνος Σκαρμέας καὶ Δημήτρης Μπατάλιας**. Τὰ ἐσκαγαν στὴ περίοδο τῆς Τουρκοκρατίας γιὰ νὰ ἀφινιάζουν τὰ ἄλογα καὶ νὰ γλυτώνουν οἱ Ἕλληνες ἀπὸ τοὺς Τούρκους που τοὺς καταπίεζαν.

Υπάρχει το πρωτόκολλο παραλαβής και παράδοσης των ναών της Βαλύρας του πατέρα μου που ήταν επίτροπος για περίπου 30 χρόνια και ο αδελφός του Παναγιώτης είχε δωρίσει τους πολυελαίους στον Άγιο Αθανάσιο. Το ξυλόγλυπτο τέμπλο του ενοριακού ναού αγίου Αθανασίου Βαλύρας, έργο των αδελφών Ντινόπουλοι , από το Βαλτεσινικό Αρκαδίας, έχει τα παρακάτω χαρακτηριστικά:

Πρώτη σειρά .Αγιογραφίες προφητών

Δεύτερη σειρά. Ξυλόγλυπτες μορφές

Τρίτη σειρά 9 αγιογραφίες αγίων

Τέταρτη σειρά. Ξυλόγλυπτοι άγγελο

Πέμπτη σειρά. 9 αγιογραφίες προφητών.

Έκτη σειρά. Ξυλόγλυπτοι άγγελοι –γυρλάντες και στη μέση το μάτι του Θεού

Εβδόμη σειρά.19 αγιογραφίες από το βίο του ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ. Πάνω από όλες τις εικόνες υπάρχει ξυλόγλυπτη συνεχόμενη κορνίζα.

Ογδόη σειρά. 5 αγιογραφίες αγίων

Ενάτη σειρά. Δυο δράκοντες και στη μέση ο σταυρός

Υπάρχουν ξυλόγλυπτες κολώνες στις σειρές 1,2,3,7 και 8. Στη σειρά 3 η κάθε κολώνα έχει από 4 ξυλόγλυπτα πρόσωπα αγίων.

Το εσωτερικό του ναού περιέχει 6 κολώνες που στηρίζουν τη στέγη και συνδέονται με μεταλλικές λάμες για να απορροφούν τους κραδασμούς που προκαλούν οι σεισμοί.

Ο Σιαγκρόγιαννης (πατέρας του Αλέξη και Θανάση Σιάγκρη) και ο Νίκος

Γεωργακόπουλος πατέρας του Γιώργη (Πλατσάρα) γεννήθηκαν την ίδια ημέρα

,βαπτίστηκαν στην ίδια κολυμβήθρα αρραβωνιάστηκαν-παντρεύτηκαν την ίδια ημέρα παίρνοντας και οι δυο γυναίκες από το Χασάμπασα και πέθαναν την ίδια ημέρα.

Η θεμελίωση του ιερού ναού του **Αγίου Κωνσταντίνου , στη Βαλύρα** έγινε στις **10-8-2006** και τα εγκαίνια έγιναν στις **4-11-2007**, από τους μητροπολίτες **Μεσσηνίας Χρυσόστομο και Μονεμβασιάς και Σπάρτης Ευστάθιο.**

Δ. Αφιέρωμα στους ταλιαδόρους(ξυλογλύπτες) αδελφούς Ντινόπουλους από το Βαλτεσινικό Αρκαδίας

Για τέμπλο το κάθε ξυλικό δεν κάνει. Θέλει φλαμούρι, αγριοξιά και καρυδιά. Να του μιλάει η σμύλη και η ροκάνα. Κι εκείνο ν' απαντάει ταπεινά. Δεν είμαι μάρμαρο ακτίνες να σκορπίσω. Να τις μαζέψεις σε κλωστή ονειρευτή.

Εγώ γυρεύω από ψυχές να ζήσω με τη δική σου και την άλλη τα' ασκητή. Εγώ γυρεύω δίψυχο τεχνίτη η μια ψυχή να τρέμει σ' ανεβαίνει κι' η άλλη; Ποιος της λέει να φρίττη!

Η πίστη κι' αγάπη δεν πεθαίνει! Είν' τόσο γλυκός ο Κύριος της Αγάπης! Αρνιά , πουλιά, σταφύλια που στολίζεις.

Κι' τέλεια αγάπη και στο Γολγοθά της. Και με τα' αγκάθια αν τη στολίσεις. Φορεί τα' ακάνθινο στεφάνι. Τώρα, τεχνίτη, πως θα ζήσεις. Το ξύλο να σου λέει φτάνει και Συ να θες να τα' αναστήσεις.

Ήταν βαριά του τάφου η πέτρα. Μα ήρθε ο άγγελος σαν φλόγα. Τη σμίλη μου την ταξιθέτρα. Μ' ένα του νεύμα την ευλόγα.

Την ξυλογλυπτική ως τέχνη μας αναφέρουν ο Όμηρος και ο Θεόκριτος. Η ξυλογλυπτική μπήκε στην εκκλησία στους βυζαντινούς χρόνους και συνεχίστηκε και μετά το 1821. Στο τέμπλο της εκκλησίας και στο κτιριό της εκεί στο χωριό, απ' ό,τι παλιό και απ' ό,τι πιο παλιό ,όπως έλεγε το σινάφι των ταλιαδόρων (ξυλογλυπτών), ζητάμε ειδήσεις για τον άνθρωπο ,τη ζωή του, τις ιδέες του, τα ενδιαφέροντά του, για τα βασανά του, για τους πόθους του. Ένας έμπρακτος διάλογος, για το καλλίτερο που επιθυμούμε να συνεχιστεί για τη ζωή μας και για τη ψυχή μας. Από ολούθε γυρεύουμε διδάγματα. Έτσι βγαίνει και

το συμπέρασμα πως κάθε έργο για να γίνει απαιτήσει ηθική, ψυχική και πνευματική προσπάθεια, προέρχεται στο χώρο της τέχνης.

Ε. Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΝΤΙΝΟΠΟΥΛΟΙ, ΣΤΗ ΞΥΛΟΓΛΥΠΤΙΚΗ ΑΠΟ ΤΟ ΒΑΛΤΕΣΙΝΙΚΟ ΑΡΚΑΔΙΑΣ

Ευχαριστώ τον συνταξιούχο δάσκαλο Γρηγόρη Κριμπά για το ενδιαφέρον του που μου δάνεισε το βιβλίο με τίτλο: Μνήμες από το Βαλτεσινικό και τα γύρω χωριά , του Νέστορος Μπούμπουλη, Αθήνα 1978 κεφάλαιο ΚΗ σελίδες 527-555, μαθαίνοντας για τα τέμπλα, προσκυνητάρια, και σκαλιστά ταβάνια, των ιερών ναών στα διάφορα χωριά του νομού Μεσσηνίας. **ΒΑΛΥΡΑ 7-7-2011**

Η συνέντευξη έγινε το 1958, στον τελευταίο γέροντα επιζώντα Κωνσταντίνο Ντινόπουλο. Ο παππούς μου Γιώργης έμαθε την τέχνη από Ηπειρώτες και από αυτόν έμαθαν τα παιδιά του Επαμεινώνδας, Σταύρος, Αικατερίνη και Δημήτριος (πατέρας μου). Ο πατέρας μου είχε και δάσκαλο τον Ηπειρώτη Φίλιππο που είχαν φτιάξει μαζί ,εκτός των άλλων και το τέμπλο του αγίου Ιωάννη ,στη Μεσσήνη και ένα άλλο τέμπλο στο Αιδίνι Μεσσηνίας.

Τα αδέλφια Ντινόπουλοι έφτιαξαν μαζί στη Μεσσηνία τα παρακάτω τέμπλα των ναών:

Τον άγιο Δημήτριο στον Αετό Τριφυλλίας , Βρωμόβρυση, Στρέφι, Χαλαζώνι, Αριστομένη, Άγιο Αθανάσιο και αγία Τριάδα Βαλύρας, άγιο Ιωάννη στο Χατζή Βουφράδος και στο Κουρτάκι Μεσσήνης.

Ο πατέρας μου απεβίωσε το 1894 και ο αδελφός μου Γεώργιος πήγε μαθητευόμενος στο θείο μου Επαμεινώνδα. Ο αδελφός μου με μαθητευόμενο εμένα κατασκευάσαμε και δημιουργήσαμε το τέμπλο του ναού στο χωριό Βούτενα Μεσσηνίας. Στο χωριό Κούρταγα Μεσσηνίας το τέμπλο κατασκεύασαν ο θείος μου Σταύρος με το γιό του Βασίλη. Ο θείος μου Επαμεινώνδας με τον αδελφό μου Γεώργιο κατασκεύασαν και δημιούργησαν το τέμπλο του ναού στο χωριό Μουσταφά Πασά, στη Μεσσηνία. Εγώ με τον αδελφό μου Γεώργιο κατασκευάσαμε και δημιουργήσαμε τα τέμπλα των ναών στα παρακάτω χωριά της Μεσσηνίας:

Βούτενα Μεσσηνίας, αγίου Γεωργίου Λιγουνδίτσας Τριφυλλίας, ναό Υπαπαντής Σίτζοβας Καλαμών, Μίσχα Βουφράδος Πυλίας, Λατζουνάτο Τριφυλλίας, Μουριατάδα Τριφυλλίας, Μπρέχτι Κοπανακίου Τριφυλλίας, Πολένα Μεσσήνης, Αγίου Νικολάου Αβραμιού Τριφυλλίας, Λεσοβίτι Τριφυλλίας, Αγίας Μαρίας Καραμανώλη Τριφυλλίας, Μουζάκι Τριφυλλίας, Στασιό Τριφυλλίας, Ζωοδόχου Πηγής Ραυτόπουλου Τριφυλλίας, Αγίου Δημητρίου στο Σελλά Τριφυλίας, Χαλβάτσου Μεσσηνίας, Κάτω Κοντογώνι Πυλίας Ποταμιά Τριφυλλίας, Ζωοδόχου Πηγής στην Πηλαλίστρα Μεσσηνίας, , στις Μπαράκες Μεθώνης και Κουκουνάρα Πυλίας.

Το τελευταίο τέμπλο μαζί με τον αδελφό μου Γεώργιο κατασκευάσαμε και δημιουργήσαμε στο χωριό Μουζάκι Τριφυλλίας.

Εκτός των τέμπλων μαζί με τον αδελφό μου κατασκευάσαμε και δημιουργήσαμε τα παρακάτω προσκυνητάρια:

Στον άγιο Σωτήρα ,στο Μοναστήριο του Αετου Τριφυλλίας και στη Φαρακλάδα Φιλιατρών με τον τότε επίτροπο Νικήτα Κοτσοβέλο.

Ο αδελφός μου Γεώργιος σκάλισε μόνος του τα ταβάνια των ναών στα χωριά Βλαχόπουλο Πυλίας, Μπαράκες Τριφυλλίας και Φρουτοκρέμμυδα Πυλίας.

Τα τέμπλα είναι σκαλιστά στον αέρα ή κουφωτά κατά την επιστημονική ορολογία «εις έξεργον ανάγλυφον». Το πελεκημένο ξύλο παρουσιάζει σκηνές της Παλαιάς και Καινής Διαθήκης, την άμπελο με τα σταφύλια, πουλιά φυτά και πρόσωπα.

Σε πολλά χωριά της Πελοποννήσου, οι αδελφοί Ντινόπουλοι , έχουν κατασκευάσει και δημιουργήσει τέμπλα, προσκυνητάρια και σκαλιστά ταβάνια και ειδικά στη γενετειρά τους το χωριό Βαλτεσινικό.
Στο μοναστήρι της Κερνίτσας υπάρχει σε ανάγλυφα γράμματα η δωρεά των αδελφών Ντινόπουλοι.

ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΚΟ ΔΕΝΤΡΟ ΝΤΙΝΟΠΟΥΛΑΙΩΝ

Ο γενάρχης των Ντινοπουλαίων ήταν ο Σταύρος Αναγνώστη Ντινόπουλος.
Γεννήθηκε το 1780 και το 1829 ήταν προεστός στο χωριό Βαλτεσινικό. Ο μοναχογιός του Γεώργιος απέκτησε τα παιδιά Σταύρο 1826, Επαμεινώνδα 1839 Δημήτριο 1844 και Αικατερίνη. Όλα τα αδέλφια ήταν ταλιαδόροι και φιλοτέχνησαν τέμπλα, προσκυνητάρια ,εικόνες και σκαλιστά ταβάνια. Οι απόγονοι του Σταύρου ήταν όλοι ταλιαδόροι (σκαλιστές ξύλου ή ξυλογλύπτες), μέχρι και την 5η γενιά. Τα παιδιά τους (αγόρια και κορίτσια) δούλευαν και μάθαιναν την τέχνη από μικρή ηλικία.
Το γενεαλογικό δέντρο των Ντινοπουλαίων έχει 242 ονόματα και το συνέταξε ο στρατιωτικός Γεώργιος Ντινόπουλος, γιός του Δημήτρη και το υπογράφει με ημερομηνία 15-11-1993

Σημείωση 1. Από το βιβλίο του Γρηγόρη Κριμπά με τίτλο: Βαλτεσινικό, Άνθρωποι και Ιστορίες, Καλαμάτα 2008, σελίδες 42-45.

Είναι ένα έργο διάσωσης, ανάδειξης, προβολής και διατήρησης πολύτιμων και ενδιαφερόντων ιστορικών στοιχείων, από τη λήθη του χρόνου, γεγονότα τα οποία κεντρίζουν το ενδιαφέρον του κάθε αναγνώστη.

Είναι λυτρωτικό να πάμε ν' ανάψουμε το κεράκι μας στις παλιές μας εκκλησίες και στα κοντινά μας μοναστήρια. Το Καθολικό του Βουλκάνου, η κορυφαία πηγή, με την οποία αρδεύουμε την ψυχή μας, είναι η Πίστη και η Ελπίδα μας, προς τα θαυματουργά τούτα λείψανα των εκκλησιών και μοναστηριών. Και κάθε γενιά σαν εκτελεστής αυτής της πίστης και της ελπίδα δεν βλέπει κάτι που η χρονική απόσταση να έσβησε στο αργό περασμά της.

Η μάχη του Αγώνα της Ανεξαρτησίας και ο χρόνος έσβησαν πολλές αυθεντικές μαρτυρίες που θα μας βοηθούσαν ως ένα ορισμένο σημείο να μάθουμε την αληθινή ιστορία των ναών και μοναστηριών. Ο φωτισμός είναι πάντοτε καλός, γιατί σε τίποτα δεν ωφελεί η άγνοια.

ΟΙ ΕΠΩΝΥΜΟΙ ΚΑΙ ΑΝΩΝΥΜΟΙ ΜΑΣΤΟΡΟΙ ΤΗΣ ΠΕΤΡΑΣ

Οι **λαγκαδινοί μάστοροι** ξεκίνησαν από τα χωριά τους την άνοιξη και έφταναν στα χωριά της Μεσσηνίας, για να κτίσουν, σπίτια, γεφύρια, εκκλησιές, βρύσες, όλα από πέτρα. Όταν ξεκίνησαν να κτίσουν ένα σπίτι, η πρώτη συμφωνία ήταν η διασφάλιση, διατροφής των ζώων. Με τα ζώα άλογα, μουλάρια, γαϊδούρια, μετέφεραν πέτρες, άμμο, ασβέστη, νερό, ξύλα, καλάμια, κεραμίδια και ότι άλλο χρειάζεται ,για να κτιστεί ένα σπίτι. Τα υπομονετικά τετράποδα δούλευαν κανονικοί εργάτες ,όλη μέρα, και θα έπρεπε τουλάχιστον να τρέφονται καλά.

Στη Βαλύρα διασώζονται όμορφες μάντρες, εξώπορτες, τσατμάδες, καμάρες, παλαιά σπίτια. Η αρχιτεκτονική κληρονομιά της Βαλύρας είναι πλούσια και θα πρέπει να διασωθεί και προβληθεί.

Σε συνέχειες θα προβάλλουμε την αρχιτεκτονική κληρονομιά της Βαλύρας και αφιερώνονται στους ανώνυμους λαγκαδινούς μαστόρους.

Υπάρχει μια επιγραφή με τα ονόματα των λαγκαδινών μαστόρων, που έκτισαν τον ενοριακό ναό Βαλύρας, μαζί με τα ονόματα των επιτρόπων που ήταν τότε καθώς και η οικοδομή του Ιωάννη Μαρμαρά που κτίστηκε στο Στενύκλαρο Μεσσηνίας και το ιδιωτικό συμφωνητικό.

Επίσης οι λαγκαδινοί τέκτονες έκτισαν τον ενοριακό ναό του Μαυρομματίου Ιθώμης (Αρχαία Μεσσήνη) το 1881 και τα εγκαίνια έγιναν το 1883. Υπάρχουν επιγραφές με τα

ονόματα των λαγκαδινών τεκτόνων και στις 4 πλευρές του ναού και θα πάμε να τις φωτογραφίσουμε.

Μαστοροχώρια στην Πελοπόννησο τον 18^ο και τον 19^ο αιώνα υπήρχαν πολλά. Ονομαστά τέτοια, ήταν στη Γορτυνία τα χωριά Σέρβου, Ρεκούνη (Λευκοχώρι), Μπουγιάτι (Λυσσαρέα), Βρετεμπούγα (Δόξα), Βυζίκι, Ζουλάτικα (Περδικονέρι). Στην περιοχή των Καλαβρύτων τα Κλουκινοχώρια Αγία Βαρβάρα, Σόλοι, Περιστέρα, Μεσορούγι, Χαλκιάνικα επίσης η Κυνουρία με τους σπουδαίους τσάκωνες χτίστες, η Μάνη, η Επίδαυρος και στο Φενεό της ορεινής Κορινθίας τα χωριά Καλύβια, Φονιά, Γκούρα και Ταρσός.

Ο τόπος όμως που η χρήση και η κατεργασία της πέτρας βρήκε το κατάλληλο ανθρώπινο υλικό για να αναπτυχθεί και να εκτοξευθεί σε απίθανα ύψη τελειότητας, ήταν τα **Λαγκάδια** (το κρεμαστό χωριό) της Αρκαδίας. Και αυτό έγινε κυρίως από τον 17ο αιώνα μέχρι και τον Β' παγκόσμιο πόλεμο.

Σ' αυτό βεβαίως βοήθησε η ύπαρξη και η εύκολη πρόσβαση στην πέτρα και το ξύλο και κυρίως το ανήσυχο πνεύμα των **λαγκαδινών μαστόρων** της πέτρας, που μετέφεραν την πατροπαράδοτη τέχνη τους από πατέρα σε παιδί και από γενιά σε γενιά.

Και καθώς είναι αποδεδειγμένο ότι η ιστορική πραγματικότητα, τα ήθη και τα έθιμα αλλά και τα φυσικά χαρακτηριστικά του κάθε τόπου διαμορφώνουν τους χαρακτήρες και τα επαγγέλματα, οι μαστόροι της πέτρας άρχισαν να την πελεκάνε σιγά – σιγά φτιάχνοντας μικρά στην αρχή, πολύπλοκα και όμορφα έργα ύστερα, κυρίως γεφύρια, σπίτια και εκκλησίες, νικώντας τα φυσικά εμπόδια και φαινόμενα, σπάζοντας την απομόνωση και ερχόμενοι έτσι σε επαφή με τα διπλανά χωριά και τις πόλεις.

Οι λαγκαδινοί, ακολουθώντας την τακτική της βυζαντινής περιόδου και της τουρκοκρατίας, ήσαν οργανωμένοι σε μπουλούκια (τουρ. Boluk) ή σε κομπανίες (Ιταλ. Compagnia), πράγμα που τους διευκόλυνε στο να τελειώνουν σε σύντομο χρονικό διάστημα και με το καλλίτερο αποτέλεσμα το έργο που αναλάμβαναν. Είχαν εσωτερική δομή, οργάνωση και ιεραρχία που ρυθμιζόταν από τα έθιμα και τις προφορικές συμφωνίες, που η λειτουργία τους βασιζόταν σε διατάξεις και κανονισμούς.

Στην κορυφή, αρχηγός, ήταν ο **πρωτομάστορας**, που φρόντιζε για όλα. Εύρισκε τη δουλειά, συγκροτούσε το μπουλούκι, φρόντιζε για τον καταμερισμό της εργασίας, συζητούσε για το κόστος κατασκευής, αναλάμβανε τις πληρωμές, τις κάθε είδους επαφές και γενικά φρόντιζε, συντόνιζε και διακινούσε την ομάδα.

Ήταν ο πιο έμπειρος, με πολλά χρόνια στην πλάτη του, καλή φήμη, έξυπνος, δραστήριος και με φαντασία. Λόγω αυτών των προσόντων όλα τα μέλη του μπουλουκιού τον αποκαλούσαν “**Μάνα**”.

Έπειτα ήσαν οι **μαστόροι** (οι τεχνίτες, δηλαδή οι χτίστες), που έπαιρναν ένα μερτικό κατόπιν οι **βοηθοί μαστόρων**, δηλαδή οι **λασπιτζήδες** (ή Τριότες) επειδή έπαιρναν τα 3/4 του μερτικού, που έφτιαχναν τη λάσπη και την πήγαιναν στους χτίστες.

Τέλος ήσαν τα **μαστορόπουλα**, δηλαδή οι μαθητευόμενοι που κουβαλούσαν πέτρες, χώμα, νερό και άμμο, φρόντιζαν τα ζώα και σκοπό είχαν να μάθουν την τέχνη και που έπαιρναν μισό μερτικό. Τα μαστορόπουλα γενικά έκαναν κάθε εργασία, που δεν ήταν εξειδικευμένη όπως πλύσιμο ρούχων και εργαλείων, μαγείρεμα και άλλα θελήματα. Πρώτα πήγαιναν στο χώρο δουλειάς μόλις λαλούσε ο κόκκορης και τελευταία έφευγαν. Πολλές φορές λόγω διαφόρων ζημιών στα εργαλεία ή τραυματισμούς ζώων ή ζημιές στις καλλιέργειες, τους κρατούσαν ένα ποσό από την αμοιβή τους ή τους απειλούσαν γι' αυτό με τις φράσεις “**θα λογαριαστούμε στο**

σάϊσμα”, που ήταν υφαντό από μαλλί γίδας ή **“θα πέσει Πρωτοπαπαδάκης”**, από το όνομα του υπουργού, που το 1922 διχοτόμησε το νόμισμα.

Αυτός που έβγαζε την πέτρα (το αγκωνάρι) από το νταμάρι λεγόταν **“νταμαρτζής”** ή **“λιθαράς”**, που έπαιρνε επίσης ένα μερτικό ενώ εκείνος που τη δούλευε, την πελεκούσε και τη λάξευε **“πελεκάνος”**, ο οποίος έπρεπε να έχει μεγάλη εμπειρία, επιδεξιότητα και ευαισθησία. Πολλές φορές την τέχνη του πελεκάνου ασκούσε ο πρωτομάστορας. Τέτοια σημασία είχε η καλή εξόρυξη και η ποιότητα αλλά κυρίως το πελέκημα της πέτρας.

Ο αριθμός του μπουλουκιού εξαρτιόταν από το μέγεθος του έργου που θα κατασκεύαζε. Τις πιο πολλές φορές αποτελούνταν από 10-12 μαστόρους, 8-10 μαστορόπουλα και 10-15 ζώα, που δούλευαν **“συντεριά”**, το ένα δηλαδή πίσω από το άλλο στη σειρά. Σπάνια το μπουλούκι ξεπερνούσε τους 25 νοματαίους.

Με πρώτη ύλη λοιπόν την σπουδαία αρκαδική πέτρα και με όπλο το μεράκι και τον ανθεκτικό χαρακτήρα τους, οι φημισμένοι αυτοί χτιστάδες, γυρίζαν με τα μπουλούκια τους από χωριό σε χωριό και από πόλη σε πόλη και έχτιζαν σπίτια, εκκλησίες, γεφύρια, σχολεία, μοναστήρια, βρύσες, πύργους, κάστρα, καμπαναριά, μύλους, πεζούλες και κάθε άλλου είδους κατασκευές.

Η ζωή, κατά τη διάρκεια της δουλειάς για τα μέλη του μπουλουκιού, δεν ήταν καθόλου εύκολη. Οι συνθήκες ήταν άσχημες αφού δούλευαν “ήλιο με ήλιο” ή “άστρι μ’ άστρι”, με μικρή διακοπή για κολατσιό και φαγητό.

“Τι τα θές...είναι μεγάλο τούραγγο η δουλειά του χτίστη. Τον αγουρογερνάει και τον στέλνει στον τάφο παράωρα. Και, να ειπείς, μια μέρα είναι; Θα περάσει; Είναι χρόνια καιρός, βλέπεις, που λασποκοιλιόμαστε για την πεντάρα... Για το ψωμί των παιδιών, για το τσαρούχι, για τη ντουμασιά, για το νάχτι και την προίκα της τσιούπας, για το φουστάνι της κυράς, για το προσφάϊ και την αρτυμή, για το κερί της εκκλησιάς... Ούλοι από τούτα δυο χέρια καρτεράνε. Μα σαν ξεπέσουν... κλάφτα χαράλαμπε...”

Χαρακτηριστικό είναι και το τραγούδι:

**“Της μαστοριάς τα βάσανα
της ξενιτιάς τα πάθη
τα είδε ο ήλιος κι έσβησε
και το φεγγάρι εχάθη.
Τ’ακούσανε και οι θάλασσες
και φούσκωσαν το κύμα.
Στην ξενιτιά, στην μαστοριά
είσ’ ο μισός στο μνήμα”**

Το φαΐ για τους μαστόρους έπρεπε να ήταν καλό και πολύ, λόγω της φύσης της δουλειάς τους και γι’ αυτό όταν έτρωγαν καλά (σε περίπτωση που υπήρχε συμφωνία το φαγητό να το παρέχει το αφεντικό του έργου) έλεγαν **“καλό το αφεντικό”**, ενώ στην αντίθετη περίπτωση έλεγαν **“κολοκύθια μας τάϊσες, κολοκύθια σπίτι θα σου φτιάσουμε”**.

Όταν τα έξοδα σίτισης ήταν των ίδιων των μαστόρων. τότε έλεγαν ότι **“πήραν τη δουλειά σύψωμο”**. Στις περιπτώσεις αυτές κάποιος από το μπουλούκι ήταν υπεύθυνος για την φροντίδα του φαγητού.

Στη θεμελίωση και την αποπεράτωση του έργου το αφεντικό έσφαζε ένα ζώο (πρόβατο ή γίδα) ή κόκορα ενώ οι μαστόροι υπενθύμιζαν στο αφεντικό ότι:

**τ’ ασήμια, τα ματώματα
του παπά τα δικαιώματα.**

Τα ασήμια που ρίχνονταν στα θεμέλια τα 'παιρναν οι μαστόροι για τα κολορίζικα, τα ματώματα ήταν τα σφαχτά και τα δικαιώματα του παπά ο αγιασμός.

Μια αναφορά, ενός μάστορα, στο έθιμο αυτό λέει:

“ Αμα ρίχνανε το θεμέλιο λίθο, έφερνε το αφεντικό το σφαχτό και τ' ασήμια. Μια φορά το '36 φτιάναμε την Ευαγγελίστρια στην Κέρτεζη κι ήταν στα θεμέλια ένας καλογερόπαπας. Όταν έψαλε τον αγιασμό, ρίξαμε τον θεμέλιο λίθο, γράψαμε τα ονόματα όλου του μπουλουκιού, του παπά και των επιτρόπων σ' ένα χαρτί, το βάλαμε μέσα σ' ένα μπουκάλι, πετάξαμε ένα τάλληρο στο θεμέλιο, μια πέτρα με σταυρό, βάλαμε ένα καντήλι αναμμένο και μια εικόνα. Έσφαξε τ' αφεντικό ένα κριάρι 25 οκάδες κι εκάναμε τρικουβερτο γλέντι με κρασί και τραγούδια.”

Το πρώτο τραπέζι του αφεντικού προς τους μαστόρους λεγόταν **διαφέτι** και το τελευταίο, με το τελείωμα του έργου **μπερκέτι**.

Κατά την αποπεράτωση του σπιτιού οι μαστόροι τοποθετούσαν στην άκρη της στέγης ένα ξύλινο σταυρό, ερχόταν ο νοικοκύρης και οι συγγενείς του κι **“έριχναν τις μεσσήνες”** και άλλα δώρα (ρούχα κλπ), ενώ οι μαστόροι τραγουδούσαν κι εύχονταν στ' αφεντικό **“να ζήσει να το χαίρεται”**.

Η κυριαρχία των Λαγκαδινών μαστόρων φαίνεται από το ότι ολόκληρα χωριά στην Πελοπόννησο όπως το Γεράκι στη Λακωνία, ο Μάρκος στο Πάρνωνα, η Αλέσταινα και οι Σειρές (Βερσίτσι) στην Αχαΐα, η Ανδρίτσαινα στην Ηλεία, η Δημητσάνα, το Βαλτεσινίκο, η Αλωνίσταινα και η Στεμνίτσα στη Γορτυνία κ.α, είναι χτισμένα από τους φημισμένους αυτούς μαστόρους, που έγιναν μάστοροι από ανάγκη επειδή η γη τους ήταν άγονη.

Σήμερα, σε κάθε γωνιά της Πελοποννήσου βλέπουμε ανόθευτη την δουλειά των σπουδαίων **λαγκαδινών χτιστάδων**, των άριστων μαστόρων της πέτρας, που συνέβαλαν απερίοριστα στη διαμόρφωση της παραδοσιακής της αρχιτεκτονικής.

Εξαίρεση απ' αυτόν τον κανόνα δεν θα μπορούσε να αποτελέσει το χωριό μας το Ψάρι, στο οποίο οι Λαγκαδινοί μαστόροι (οι παλαιότεροι συγχωριανοί μας τους έλεγαν και **Λαγκαδιανούς**), άφησαν εξαιρετικά μνημεία αρχιτεκτονικής, όπως το καμπαναριό του Αγιογιώργη αλλά και αρκετά σπίτια. (παρατίθεται φωτογραφία από το παλιό σπίτι ιδιοκτησίας σήμερα του Γιώργη Βλ. Σκούρτη, με την υπέροχη τεχνοτροπία)

Οι δρόμοι της μαστοριάς είναι η πορεία των ανθρώπων στις γειτονιές της Πελοποννησιακής ενδοχώρας για την εξασφάλιση των πόρων μιας αξιοπρεπούς διαβίωσης σε δύσκολες εποχές. Τα ταξίδια δεν είχαν μόνο επαγγελματικό χαρακτήρα. Η συνεχής αλλαγή από τόπο σε τόπο έφερνε πιο κοντά τους τρόπους, ήθη και έθιμα, συνήθειες. Οι τόποι αυτοί πολλές φορές γίνονταν τόποι μόνιμης εγκατάστασης αφού οι γάμοι άλλαζαν τους προσανατολισμούς των ανθρώπων. Είναι σπάνιο φαινόμενο να μη συναντήσεις λαγκαδινό σε χωριό ή πόλη της Πελοποννήσου. Είναι απόγονοι των μαστόρων, που στο ταξίδι της δουλειάς αναζητώντας καλλίτερη τύχη, εγκαταστάθηκαν σε μέρη πιο εύφορα από τη γενέτειρά τους.

Συμφωνητικόν περί ανεγέρσεως οικίας

I. Μ. Μαρμαρά 1866

Αριθ.4220

Ενώπιον εμού του συμβολαιογραφούντος πρώτου ειρηνοδικειακού παρέδρου Δημητρίου Σκλήρη αναπληρούντος τον μη υπάρχοντα συμβολαιογράφων και ειρηνοδίκη Δημ. Ζ. Πολίτην κατοικοεδρεύοντες ενταύθα, ενεφανίσθησαν αυτοπροσώπως οι γνωστοί μοι και μη συγγενεύοντες μετ'εμού Κύριοι Ιωάννης Μαρμαράς κτηματίας κάτοικος Αλητούργι του δήμου Οιχαλίας αφ'ενός και αφ'ετέρου Ηλίας Ράλης και Παναγιώτης Θανασάκης τέκτονες κάτοικοι Λαγκαδινών του δήμου Τευθίδος, οίτινες επί τη παρουσία των επίσης γνωστών μοι και άσχετης πάσης μετ'εμού και των συμβαλλομένων συγγενείας πολιτών Ελλήνων ενηλίκων Κυρίων Λεωνίδα

Φωτοπούλου κατοικοκτηματίου Μελιγαλά και Αναγνώστου Ασημόπουλου κατοικοκτηματίου Νεοχωρίου εξήγησαν την σύνταξιν του παρόντος συμφωνητικού συμβολαίου δι ου εδήλωσαν ότι ο Ιωάννης Μαρμαράς θέλων να ανεγείρει οικίαν εντός του χωρίου Αλητούργι, υπόσχονται οι δυο δεύτεροι να ανεγείρουν αυτήν με έναν πάτον, με την παρατήρησιν άμα είναι υπόχρεοι καθ'όσον αφορά το μάκρος, το ύψος και το πλάτος να ακολουθήσωσι την διαταγήν του πρώτου Ιωάννου Μαρμαρά, είναι δε υπόχρεοι προσέτι, να θέσωσιν τόσα παράθυρα και θύρας όσας ο πρώτος θελήση ως και εν Μπούρτζα τα οποία θέλωσιν γίνει κατά την διάθεσιν του Ιωάννου Μαρμαρά ως επίσης θέλωσι θέσει εάν ο Μαρμαράς θελήσει τρύπας και μιογάλια. Συνεφωνήθη προσέτι ότι έκαστος πήχης θέλει πληρωθεί παρά του Ιωάννου Μαρμαρά προς δραχμίν μίαν και δέκα πέντε εκατοστά, ο οποίος θέλει παραχωρήσει προς αυτούς διατροφήν των αραβόσιτον οκάδες ογδοήντα έλαιον οκάδες οκτώ κριθήν οκάδες εκατόν είκοσι ένα σφακτό από τα μεγάλα ήτοι κρέας οκάδες δέκα έξι τυρί οκάδες πέντε οκάδες μπακαλάον και τρία φαρτία οινον. Συνεφωνήθη προσέτι ότι εάν εις εκ των ειρημένων συμβαλλομένων δεν συμμορφωθή με το παρόν συμβόλαιον θέλει πληρώνει προς τον έτερον και ποινικήν ρύτραν, δραχμάς χιλίας, υπόσχεται προσέτι ότι ο Ιωάννης Μαρμαράς να πληρώνει προς τας δευτέρας όπόταν λαβώση ανάγκη τα ήμισυ χρήματα της εργασίας των . Εις πιστώσιν τούτων εγένετο το παρόν εν Μελιγαλά σήμερα την εικοστήν έκτην οκτομβρίου του χιλιοστού οκτακοσιοστού εξηκοστού έκτου έτους ημέραν Τετάρτην εν τη οικία μου εν η κάτοικον ενεργώ και τα συμβολαιογραφικά μου όπερ αναγνώσθεν ευκρινώς και μεγαλοφώνως εις επήκοον πάντων υπογράφεται παρέμιοι των μαρτύρων και του ενός των συμβαλλομένων Ιωάννου Μαρμαρά των ετέρων αγραμμάτων κατά την ομολογίαν των. Υπογραφές

Ο Συμβολαιογράφος πάρεδρος Οίχαλίας

Θ.Σκλήρης.

Οι, Ναοί, τα Μοναστήρια, τα μνημεία έχουν μαζί Θρησκευτική, Ιστορική και Καλλιτεχνική αξία και είναι η κληρονομιά στην Ανθρωπότητα, η Ακτινοβολία του Ελληνικού Πολιτισμού, στον οποίο προσθέτουν το καθένα το μικρό Φωτιστικό τους Σώμα. Ο Ελληνικός Πολιτισμός είναι η Οικουμενική Ακτινοβολία.

Και καθώς είναι αποδεδειγμένο ότι η ιστορική πραγματικότητα, τα ήθη και τα έθιμα αλλά και τα φυσικά χαρακτηριστικά του κάθε τόπου διαμορφώνουν τους χαρακτήρες και τα επαγγέλματα, οι μαστόροι της πέτρας άρχισαν να την πελεκάνε σιγά – σιγά φτιάχνοντας μικρά στην αρχή, πολύπλοκα και όμορφα έργα ύστερα, κυρίως γεφύρια, σπίτια και εκκλησίες, νικώντας τα φυσικά εμπόδια και φαινόμενα, σπάζοντας την απομόνωση και ερχόμενοι έτσι σε επαφή με τα διπλανά χωριά και τις πόλεις.

Οι λαγκαδινοί, ακολουθώντας την τακτική της βυζαντινής περιόδου και της τουρκοκρατίας, ήσαν οργανωμένοι σε μπουλούκια (τουρ. Boluk) ή σε κομπανίες (Ιταλ. Compagnia), πράγμα που τους διευκόλυνε στο να τελειώνουν σε σύντομο χρονικό διάστημα και με το καλλίτερο αποτέλεσμα το έργο που αναλάμβαναν. Είχαν εσωτερική δομή, οργάνωση και ιεραρχία που ρυθμιζόταν από τα έθιμα και τις προφορικές συμφωνίες, που η λειτουργία τους βασιζόταν σε διατάξεις και κανονισμούς.

Στην κορυφή, αρχηγός, ήταν ο **πρωτομάστορας**, που φρόντιζε για όλα. Εύρισκε τη δουλειά, συγκροτούσε το μπουλούκι, φρόντιζε για τον καταμερισμό της εργασίας, συζητούσε για το κόστος κατασκευής, αναλάμβανε τις πληρωμές, τις κάθε είδους επαφές και γενικά φρόντιζε, συντόνιζε και διακινούσε την ομάδα.

Ήταν ο πιο έμπειρος, με πολλά χρόνια στην πλάτη του, καλή φήμη, έξυπνος, δραστήριος και με φαντασία. Λόγω αυτών των προσόντων όλα τα μέλη του μπουλουκιού τον αποκαλούσαν **“Μάνα”**.

Έπειτα ήσαν οι **μαστόροι** (οι τεχνίτες, δηλαδή οι χτίστες), που έπαιρναν ένα μερτικό κατόπιν οι **βοηθοί μαστόρων**, δηλαδή οι **λασπιτζήδες** (ή Τριότες) επειδή έπαιρναν τα 3/4 του μερτικού, που έφτιαχναν τη λάσπη και την πήγαιναν στους χτίστες.

Τέλος ήσαν τα **μαστορόπουλα**, δηλαδή οι μαθητευόμενοι που κουβαλούσαν πέτρες, χώμα, νερό και άμμο, φρόντιζαν τα ζώα και σκοπό είχαν να μάθουν την τέχνη και

που έπαιρναν μισό μερτικό. Τα μαστορόπουλα γενικά έκαναν κάθε εργασία, που δεν ήταν εξειδικευμένη όπως πλύσιμο ρούχων και εργαλείων, μαγείρεμα και άλλα θελήματα. Πρώτα πήγαιναν στο χώρο δουλειάς μόλις λαλούσε ο κόκκορης και τελευταία έφευγαν. Πολλές φορές λόγω διαφόρων ζημιών στα εργαλεία ή τραυματισμούς ζώων ή ζημιές στις καλλιέργειες, τους κρατούσαν ένα ποσό από την αμοιβή τους ή τους απειλούσαν γι' αυτό με τις φράσεις **“θα λογαριαστούμε στο σάϊσμα”**, που ήταν υφαντό από μαλλί γίδας ή **“θα πέσει Πρωτοπαπαδάκης”**, από το όνομα του υπουργού, που το 1922 διχοτόμησε το νόμισμα.

Αυτός που έβγαζε την πέτρα (το αγκωνάρι) από το νταμάρι λεγόταν **“νταμαρτζής”** ή **“λιθαράς”**, που έπαιρνε επίσης ένα μερτικό ενώ εκείνος που τη δούλευε, την πελεκούσε και τη λάξευε **“πελεκάνος”**, ο οποίος έπρεπε να έχει μεγάλη εμπειρία, επιδεξιότητα και ευαισθησία. Πολλές φορές την τέχνη του πελεκάνου ασκούσε ο πρωτομάστορας. Τέτοια σημασία είχε η καλή εξόρυξη και η ποιότητα αλλά κυρίως το πελέκημα της πέτρας.

Ο αριθμός του μπουλουκιού εξαρτιόταν από το μέγεθος του έργου που θα κατασκεύαζε. Τις πιο πολλές φορές αποτελούνταν από 10-12 μαστόρους, 8-10 μαστορόπουλα και 10-15 ζώα, που δούλευαν **“συντεριά”**, το ένα δηλαδή πίσω από το άλλο στη σειρά. Σπάνια το μπουλούκι ξεπερνούσε τους 25 νοματαίους.

Με πρώτη ύλη λοιπόν την σπουδαία αρκαδική πέτρα και με όπλο το μεράκι και τον ανθεκτικό χαρακτήρα τους, οι φημισμένοι αυτοί χτιστάδες, γυρίζαν με τα μπουλούκια τους από χωριό σε χωριό και από πόλη σε πόλη και έχτιζαν σπίτια, εκκλησίες, γεφύρια, σχολεία, μοναστήρια, βρύσες, πύργους, κάστρα, καμπαναριά, μύλους, πεζούλες και κάθε άλλου είδους κατασκευές.

Η ζωή, κατά τη διάρκεια της δουλειάς για τα μέλη του μπουλουκιού, δεν ήταν καθόλου εύκολη. Οι συνθήκες ήταν άσχημες αφού δούλευαν “ήλιο με ήλιο” ή “άστρι μ' άστρι”, με μικρή διακοπή για κολατσιό και φαγητό.

“Τι τα θές...είναι μεγάλο τούραγγο η δουλειά του χτίστη. Τον αγουρογερνάει και τον στέλνει στον τάφο παράωρα. Και, να ειπείς, μια μέρα είναι; Θα περάσει; Είναι χρόνια καιρός, βλέπεις, που λασποκοιλιόμαστε για την πεντάρα... Για το ψωμί των παιδιών, για το τσαρούχι, για τη ντυμασιά, για το νάχτι και την προίκα της τσιούπας, για το φουστάνι της κυράς, για το προσφάϊ και την αρτυμή, για το κερί της εκκλησιάς... Ούλοι από τούτα δυο χέρια καρτεράνε. Μα σαν ξεπέσουν... κλάφτα χαράλαμπε...”

Χαρακτηριστικό είναι και το τραγούδι:

“Της μαστοριάς τα βάσανα

της ξενιτιάς τα πάθη

τα είδε ο ήλιος κι έσβησε

και το φεγγάρι εχάθη.

Τ'ακούσανε και οι θάλασσες

και φούσκωσαν το κύμα.

Στην ξενιτειά, στην μαστοριά

είσ' ο μισός στο μνήμα”

Το φαΐ για τους μαστόρους έπρεπε να ήταν καλό και πολύ, λόγω της φύσης της δουλειάς τους και γι' αυτό όταν έτρωγαν καλά (σε περίπτωση που υπήρχε συμφωνία το φαγητό να το παρέχει το αφεντικό του έργου) έλεγαν **“καλό το αφεντικό”**, ενώ στην αντίθετη περίπτωση έλεγαν **“κολοκύθια μας τάϊσες, κολοκύθια σπίτι θα σου φτιάσουμε”**.

Όταν τα έξοδα σίτισης ήταν των ίδιων των μαστόρων. τότε έλεγαν ότι **“πήραν τη δουλειά σύψωμο”**. Στις περιπτώσεις αυτές κάποιος από το μπουλουκι ήταν υπεύθυνος για την φροντίδα του φαγητού.

Στη θεμελίωση και την αποπεράτωση του έργου το αφεντικό έσφαζε ένα ζώο (πρόβατο ή γίδα) ή κόκορα ενώ οι μαστόροι υπενθύμιζαν στο αφεντικό ότι:

**τ' ασήμια, τα ματώματα
του παπά τα δικαιώματα.**

Τα ασήμια που ρίχνονταν στα θεμέλια τα 'παιρναν οι μαστόροι για τα κολορίζικα, τα ματώματα ήταν τα σφαχτά και τα δικαιώματα του παπά ο αγιασμός.

Μια αναφορά, ενός μάστορα, στο έθιμο αυτό λέει:

“ Άμα ρίχνανε το θεμέλιο λίθο, έφερνε το αφεντικό το σφαχτό και τ' ασήμια. Μια φορά το '36 φτιάναμε την Ευαγγελίστρια στην Κέρτεζη κι ήταν στα θεμέλια ένας καλογερόπαπας. Όταν έψαλε τον αγιασμό, ρίξαμε τον θεμέλιο λίθο, γράψαμε τα ονόματα όλου του μπουλουκιού, του παπά και των επιτρόπων σ' ένα χαρτί, το βάλαμε μέσα σ' ένα μπουκάλι, πετάξαμε ένα τάλληρο στο θεμέλιο, μια πέτρα με σταυρό, βάλαμε ένα καντήλι αναμμένο και μια εικόνα. Έσφαξε τ' αφεντικό ένα κριάρι 25 οκάδες κι εκάναμε τρικούβεργο γλέντι με κρασί και τραγούδια.”

Το πρώτο τραπέζι του αφεντικού προς τους μαστόρους λεγόταν **διαφέτι** και το τελευταίο, με το τελείωμα του έργου **μπερκέτι**.

Κατά την αποπεράτωση του σπιτιού οι μαστόροι τοποθετούσαν στην άκρη της στέγης ένα ξύλινο σταυρό, ερχόταν ο νοικοκύρης και οι συγγενείς του κι **“έριχναν τις μεσσήνες”** και άλλα δώρα (ρούχα κλπ), ενώ οι μαστόροι τραγουδούσαν κι εύχονταν στ' αφεντικό **“να ζήσει να το χαίρεται”**.

Η κυριαρχία των Λαγκαδινών μαστόρων φαίνεται από το ότι ολόκληρα χωριά στην Πελοπόννησο όπως το Γεράκι στη Λακωνία, ο Μάρκος στο Πάρωνα, η Αλέσταινα και οι Σειρές (Βερσίτσι) στην Αχαΐα, η Ανδρίτσαινα στην Ηλεία, η Δημητσάνα, το Βαλτεσινίκο, η Αλωνίσταινα και η Στεμνίτσα στη Γορτυνία κ.α, είναι χτισμένα από τους φημισμένους αυτούς μαστόρους, που έγιναν μάστοροι από ανάγκη επειδή η γη τους ήταν άγονη.

Σήμερα, σε κάθε γωνιά της Πελοποννήσου βλέπουμε ανόθευτη την δουλειά των σπουδαίων **λαγκαδινών χτιστάδων**, των άριστων μαστόρων της πέτρας, που συνέβαλαν απερίοριστα στη διαμόρφωση της παραδοσιακής της αρχιτεκτονικής.

Εξαίρεση απ' αυτόν τον κανόνα δεν θα μπορούσε να αποτελέσει το χωριό μας το Ψάρι, στο οποίο οι Λαγκαδινοί μαστόροι (οι παλαιότεροι συγχωριανοί μας τους έλεγαν και **Λαγκαδιανούς**), άφησαν εξαιρετικά μνημεία αρχιτεκτονικής, όπως το καμπαναριό του Αγιογιώργη αλλά και αρκετά σπίτια. (παρατίθεται φωτογραφία από το παλιό σπίτι ιδιοκτησίας σήμερα του Γιώργη Βλ. Σκούρτη, με την υπέροχη τεχνοτροπία)

Οι δρόμοι της μαστοριάς είναι η πορεία των ανθρώπων στις γειτονιές της Πελοποννησιακής ενδοχώρας για την εξασφάλιση των πόρων μιας αξιοπρεπούς διαβίωσης σε δύσκολες εποχές. Τα ταξίδια δεν είχαν μόνο επαγγελματικό χαρακτήρα. Η συνεχής αλλαγή από τόπο σε τόπο έφερνε πιο κοντά τους τρόπους, ήθη και έθιμα, συνήθειες. Οι τόποι αυτοί πολλές φορές γίνονταν τόποι μόνιμης εγκατάστασης αφού οι γάμοι άλλαζαν τους προσανατολισμούς των ανθρώπων. Είναι σπάνιο φαινόμενο να μη συναντήσεις λαγκαδινό σε χωριό ή πόλη της Πελοποννήσου. Είναι απόγονοι των μαστόρων, που στο ταξίδι της δουλειάς αναζητώντας καλλίτερη τύχη, εγκαταστάθηκαν σε μέρη πιο εύφορα από τη γενέτειρά τους.

**Συμφωνητικόν περί ανεγέρσεως οικίας
Ι. Μ. Μαρμαρά 1866**

Αριθ.4220

Ενώπιον εμού του συμβολαιογράφου πρώτου ειρηνοδικειακού παρέδρου Δημητρίου Σκλήρη αναπληρούντος τον μη υπάρχοντα συμβολαιογράφο και ειρηνοδίκη Δημ. Ζ. Πολίτην κατοικοεδρεύοντες ενταύθα, ενεφανίσθησαν αυτοπροσώπως οι γνωστοί μοι και μη συγγενεζόμενοι μετ'εμού Κύριοι Ιωάννης Μαρμαράς κτηματίας κάτοικος Αλητούργι του δήμου Οιχαλίας αφ'ενός και αφ'ετέρου Ηλίας Ράλης και Παναγιώτης Θανασάκης τέκτονες κάτοικοι Λαγκαδιών του δήμου Τευθίδος, οίτινες επί τη παρουσία των επίσης γνωστών μοι και άσχετης πάσης μετ'εμού και των συμβαλλομένων συγγενείας πολιτών Ελλήνων ενηλίκων Κυρίων Λεωνίδα Φωτοπούλου κατοικοκτηματίου Μελιγαλά και Αναγνώστου Ασημόπουλου κατοικοκτηματίου Νεοχωρίου εξήτησαν την σύνταξιν του παρόντος συμφωνητικού συμβολαίου δι ου εδήλωσαν ότι ο Ιωάννης Μαρμαράς θέλων να ανεγείρει οικίαν εντός του χωρίου Αλητούργι, υπόσχονται οι δυο δεύτεροι να ανεγείρουν αυτήν με έναν πάτον, με την παρατήρησιν άμα είναι υπόχρεοι καθ'όσον αφορά το μάκρος, το ύψος και το πλάτος να ακολουθήσωσι την διαταγήν του πρώτου Ιωάννου Μαρμαρά, είναι δε υπόχρεοι προσέτι, να θέσωσιν τόσα παράθυρα και θύρας όσας ο πρώτος θελήσει ως και εν Μπούρτζα τα οποία θέλωσιν γίνει κατά την διάθεσιν του Ιωάννου Μαρμαρά ως επίσης θέλωσι θέσει εάν ο Μαρμαράς θελήσει τρύπας και μπογάλια. Συνεφωνήθη προσέτι ότι έκαστος πήχης θέλει πληρωθεί παρά του Ιωάννου Μαρμαρά προς δραχμήν μίαν και δέκα πέντε εκατοστά, ο οποίος θέλει παραχωρήσει προς αυτούς διατροφήν των αραβόσιτον οκάδες ογδοήντα έλαιον οκάδες οκτώ κριθήν οκάδες εκατόν είκοσι ένα σφακτό από τα μεγάλα ήτοι κρέας οκάδες δέκα έξι τυρί οκάδες πέντε οκάδες μπακαλάον και τρία φαρτία οινον. Συνεφωνήθη προσέτι ότι εάν εις εκ των ειρημένων συμβαλλομένων δεν συμορφωθή με το παρόν συμβόλαιον θέλει πληρώνει προς τον έτερον και ποινικήν ρύτραν, δραχμάς χιλίας, υπόσχεται προσέτι ότι ο Ιωάννης Μαρμαράς να πληρώνει προς τας δευτέρας όποταν λαβώση ανάγκη τα ήμισυ χρήματα της εργασίας των . Εις πιστώσιν τούτων εγένετο το παρόν εν Μελιγαλά σήμερα την εικοστήν έκτην οκτομβρίου του χιλιοστού οκτακοσιοστού εξηκοστού έκτου έτους ημέραν Τετάρτην εν τη οικία μου εν η κάτοικων ενεργώ και τα συμβολαιογραφικά μου όπερ αναγνώσθεν ευκρινώς και μεγαλοφώνως εις επήκοον πάντων υπογράφεται παρ'εμού των μαρτύρων και του ενός των συμβαλλομένων Ιωάννου Μαρμαρά των ετέρων αγραμμάτων κατά την ομολογίαν των. Υπογραφές

Ο Συμβολαιογράφος πάρεδρος Οιχαλίας

Θ.Σκλήρης.

Οι, Ναοί, τα Μοναστήρια, τα μνημεία έχουν μαζί Θρησκευτική, Ιστορική και Καλλιτεχνική αξία και είναι η κληρονομιά στην Ανθρωπότητα, η Ακτινοβολία του Ελληνικού Πολιτισμού, στον οποίο προσθέτουν το καθένα το μικρό Φωτιστικό τους Σώμα. Ο Ελληνικός Πολιτισμός είναι η Οικουμενική Ακτινοβολία.

Ζ. ΕΦΗΜΕΡΙΟΙ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΝΑΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΒΑΛΥΡΑΣ 1821-2003

- 1.1821-1840. Σαράντος Οικονόμου. Από Ζυγοβίστι Γορτυνίας. Αποθανών.
- 2.1840-1845. Σταύρος Σαραντόπουλος
- 3.1845-1875. Μιχαήλ Σαραντόπουλος ή Σταματόπουλος. Αποθανών
- 4.1875-1903. Γεώργιος Μυλωνάς. Δυρράχι Μεγαλόπολης. Αποθανών
- 5.1903-1905 Γεώργιος Θ. Καρύδης . Αποθανών
- 6.1905-1906 Δημήτριος Γεώργιος Καρύδης (γιος). Από ενορία αγίου Ιωάννου Μαγούλας Μεσσηνίας
- 7.1906-1922 Ιωάννης Παπαιωάννου. Αποθανών
- 8.1922-1938 Ευθύμιος Ματσούκα από Αγριλιά.
- 9.1940-1969. Δημήτριος Ν. Ξυδόπουλος, συνταξιοδοτηθείς. Αποθανών το 1973
- 10.1972-1978. Κων\νος Σφήκας. Μετατεθείς στην ενορία παμμεγίστων Ταξιαρχών Καλαμάτας
- 11.1978-2002. Νικόλαος Ηλιόπουλος Μετατεθείς από τον άγιο Ιωάννη Καρτερολίου Μεσσηνίας, αποθανών
12. 2002...Ιωάννης Φωτεινός .Μετατεθείς από τον ενοριακό ναό αγίου Νικολάου Κορώνης.

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΠΑΠΑΣΑΡΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

Στο Τζεφερεμίνι κατά την Τουρκοκρατία, τη περίοδο του αγώνα και μετά την απελευθέρωση υπηρετούσε εφημέριος ο Σαραντής Σαραντόπουλος και κατόπιν έμεινε γνωστός με το όνομα Παπασαραντόπουλος. Ο Παπα-Σαραντής στις 20/4/1829 συνυπογράφει ως Σαραντόπουλος το ψήφισμα της επαρχίας Μικρομάνης (εκεί υπαγόταν τότε το Τζεφερεμίνι) με το οποίο ο Ιωάννης Καποδίστριας ανεκηρύχθη "γνήσιος Πολίτης" της επαρχίας Μικρομάνης. Μαζί με αυτόν συνυπογράφουν και ο γιος του Μιχάλης που είναι και αυτός ιερέας και οι πρόκριτοι αγωνιστές του χωριού Τζεφερεμίνι οι οποίοι είναι:

Στις 20 Απριλίου 1829 ανακήρυξαν «γνήσιο πολίτη» της επαρχίας τον κυβερνήτη της Ελλάδος Ιωάννη Καποδίστρια με ψήφισμα οι υπογράφωντες κάτοικοι από **τη Βαλύρα ήταν:**

Νικ. Παπαβασιλόπουλος, Ηλ. Μπότσικας, Σπύρος της Αναγνωστούς, Παν.

Δουραμάκος, Νικ. Σταματόπουλος, Αγγ. Λιοντήρης, Αναγν. Ράμμος, Παν. Μπόβης

Παν. Σπηλιώτης, **Παπασαράντος, Παπαμιχάλης**, Αναγ. Γεωργόπουλος, Σωτ. Σαραντόπουλος, Θεοδ. Μπόβης, Δημητ. Καρύδης, Βασίλης Λινάρδος, Νίκος Μαυροειδής.

Οι δημοπρόκριτοι της επαρχίας Μικρομάνης ανακηρύσσουν γνήσιο πολίτη της επαρχίας των Ιων. Καπιδίστρια το 1829.

Εν Μικρομάνη τη 27/4/1929

Η σφραγίδα έχει την υπογραφή Δημογεροντειον επαρχίας Μικρομάνης (ΓΑΚ Βλαχ. Α. φακ 220). Στο εντυπο αυτό υπογράφουν και οι δημοπρόκριτοι των χωριών Μικρομάνης-Αντικάλαμου, Καλάμι, Καλαμίου, Κωνσταντίνων, Ανδανείας, Σπανοχωρίου, Κερασταρίου.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΜΙΚΡΟΜΑΝΗΣ

Η Επαρχία Μικρομάνης συσταθείσα κατά την Τουρκοκρατία ως διοικητικό τμήμα (Καζάς), διατηρήθη κατά την επανάσταση και μετά την απελευθέρωση ως το 1835 που συνεστήθησαν οι δήμοι, αλλά και μέχρι το 1843-4 ως εκλογική περιφέρεια. Στην επαρχία Μικρομάνης υπήγοντο τα χωριά Μικρομάνη (έδρα), Καμάρι (συνοικισμός, σημερινή Θουρία) Καλάμι (Αϊζάγα) Αντικάλαμος (Αζήζαγα) Κωνσταντίνοι, Βαλύρα (Τζεφερεμίνι), Στενύκλαρος (Σανδάνι), Φίλια και Σπανοχώρι.

Στις 2/10/1841 υπηρετούσε ως εφημέριος ο Μιχάλης, υπογράφει με το όνομα Μιχάλης και μία φορά υπέγραφε αντί του αγράμματου δημαρχιακού παρέδρου Παναγιώτη Μπόβη (ΓΑΚ Μοναστηριακά 2/10/1941 φάκελος 370).

1. ΕΤΟΣ Α, ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΗΜΟΥ ΟΙΧΑΛΙΑΣ ΕΤΟΥΣ 1847, Α Α 1- 793

Δ. Δ. ΤΖΕΦΕΡΕΜΙΝΗ 261- 372

ΦΙΛΙΑ, ΔΟΓΑΝΤΖΗΔΕΣ, ΔΟΥΤΡΟ, ΒΕΛΑΝΙΔΙΑ, ΤΟΣΚΕΣΙ, ΣΠΑΝΟΧΩΡΙ,

ΜΕΛΙΓΑΛΑ, ΤΣΑΟΥΣΙ, ΤΣΕΦΕΡΕΜΙΝΗ,

ΖΕΥΓΟΛΑΤΙΟ, ?, ΣΙΑΜΟΥ, ΚΑΤΣΑΡΟΥ, ΑΛΗΤΣΕΛΕΠΗ, ΜΠΑΛΑ, ΑΛΕΙΤΟΥΡΓΙ,

ΣΚΑΛΑ, ΣΟΛΑΚΙ, ΖΕΖΑ, ΣΙΑΜΟΥ, ΜΠΟΥΓΑ

Εν Μελιγαλά την 22 Μαΐου 1844

Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΟΙΧΑΛΙΑΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΣΤΑΘΟΥΛΟΠΟΥΛΟΣ

Οι Πάρεδροι

Γ. Νικολακοπουλος, Πανάγος Μπόβης, Δ. Δελιγιάννης, Γ. Κυριακόπουλος, Αθ.

Θεοδοσόπουλος, Αθ. Τζορης

Οι Ιερείς

Παναγιώτης Ζερβόπουλος, Ιωάννης

Νικόλαος Ανδρικόπουλος, Νικόλαος Αξιώτης, Νικόλαος Πρωτοπαπάς

2. ΟΡΙΣΤΙΚΟΣ ΕΚΛΟΓΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΟΙΧΑΛΙΑΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1865

3. ΟΡΙΣΤΙΚΟΣ ΕΚΛΟΓΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΟΙΧΑΛΙΑΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1873

ΑΑ 1-1549

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΤΖΕΦΕΡΕΜΙΝΗ, Α, Α 702-857

ΧΩΡΙΑ ΔΗΜΟΥ ΟΙΧΑΛΙΑΣ

ΜΕΛΙΓΑΛΑ, ΖΕΖΑ, ΚΑΤΣΑΡΟΥ, ΜΠΑΛΑ, ΦΙΛΙΑ, ΣΚΑΛΑ, ΑΛΕΙΤΟΥΡΓΙ,
ΤΣΕΦΕΡΕΜΙΝΗ, ΣΠΑΝΟΧΩΡΙ, ΤΣΑΟΥΣΙ, ΛΟΥΤΡΟ, ΚΑΛΥΒΙΑ, ΒΕΛΑΝΙΔΙΑ, ΤΟΣΚΕΣΙ,
ΑΛΗΤΣΕΛΕΠΗ. ΔΟΓΑΤΖΗΔΕΣ, ΣΙΑΜΟΥ, ΜΑΓΟΥΛΑ, ΜΟΥΣΤΑ, ΖΕΥΓΟΛΑΤΙΟ, 2- 12-
1873

ΙΩΑΝΝΗΣ. Π. ΜΠΟΥΤΟΣ

ΕΠΑΡΧΙΑ ΜΙΚΡΟΜΑΝΗΣ

Η Επαρχία Μικρομάνης συσταθείσα κατά την Τουρκοκρατία ως διοικητικό τμήμα (Καζάς), διατηρήθη κατά την επανάσταση και μετά την απελευθέρωση ως το 1835 που συνεστήθησαν οι δήμοι, αλλά και μέχρι το 1843-4 ως εκλογική περιφέρεια. Στην επαρχία Μικρομάνης υπήγοντο τα χωριά Μικρομάνη (έδρα), Καμάρι (συνοικισμός, σημερινή Θουρία) Καλάμι (Αϊζάγα) Αντικάλαμος (Αζήζαγα) Κωνσταντίνοι, Βαλύρα (Τζεφερεμίνι), Στενύκλαρος (Σανδάνι), Φίλια και Σπανοχώρι.

Στις 2/10/1841 υπηρετούσε ως εφημέριος ο Μιχάλης, υπογράφει με το όνομα Μιχάλης και μία φορά υπέγραφε αντί του αγράμματου δημαρχιακού παρέδρου Παναγιώτη Μπόβη (ΓΑΚ Μοναστηριακά 2/10/1941 φάκελος 370).

Παπασαραντόπουλοι στους εκλ. καταλόγους του τ. Δήμου Οιχαλίας μεταξύ 1847 - 1873								
έτος εκλογικού καταλόγου	σελίδα	α.α. καταλόγου	Επώνυμο	Όνομα	Όνομα πατέρα	Επάγγελμα	Τόπος γέννησης	Έτος γέννησης
1847	09	275	Παπασαραντόπουλος	Μιχαήλ	άγνωστο	παπάς	Βαλύρα	1792
1847	09	276	Παπασαραντόπουλος	Παναγιώτης	Μιχαήλ	κτηματίας	Βαλύρα	1817
1865	10	756	Παπασαραντόπουλος	Παναγιώτης	Μιχαήλ	κτηματίας	Βαλύρα	1817
1873	12	725	Παπασαραντόπουλος	Αριστόδημος	Παναγιώτης	κτηματίας	Βαλύρα	1850
1873	14	828	Παπασαραντόπουλος	Παναγιώτης	Μιχαήλ	κτηματίας	Βαλύρα	1817
1873	14	847	Παπασαραντόπουλος	Σαράντος	Δημήτριος	κτηματίας	Βαλύρα	1844

Παπασαραντόπουλοι στους εκλογικούς καταλόγους τους τέως δήμου Οιχαλίας μεταξύ των ετών 1847-1873.

1. Παπασαραντόπουλος Μιχαήλ. Έτος γέννησης 1792. Ψήφισε το 1947. α.α. καταλόγου 275.
2. Παπασαραντόπουλος Παναγιώτης του Μιχαήλ. Έτος γέννησης 1817. Ψήφισε το 1947. 1865 και 1873. α.α. καταλόγου 276. 756, 828.
3. Παπασαραντόπουλος Αριστόδημος του Παναγιώτη. Έτος γέννησης 1850. Ψήφισε το 1873. α.α. καταλόγου 725.
4. Παπασαραντόπουλος Σαράντος του Δημητρίου. Έτος γέννησης 1844. Ψήφισε το 1873. α.α. καταλόγου 847.

ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΚΟ ΔΕΝΔΡΟ ΠΑΠΑΣΑΡΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ.

- 1). Ο Σαράντος-ιερέυς με μία γυναίκα άγνωστη απέκτησε (2) δύο κόρες, μία ανώνυμη και μία άλλη τη Μαγδάλω.
- 2). Ο Μιχάλης-ιερέυς με τη Μαγδάλω απέκτησαν (2) δύο γιούς τους Παναγιώτιο και Δημήτριο.
- 3). Ο Παναγιώτιος- γεωργός με τη Αικατερίνη Κάββουρα απέκτησαν (7) επτά παιδιά, τους Αριστόδημο, Αγαθοκλή, Ανδρέα (άγαμος), Σταμάτιο, Αθανάσιο και (2) δύο κόρες (άγαμες).

Από τον οπλαρχηγό Αναγνώστη Κάβουρα και Κρυστάλλω Πουλουπούλου γεννήθηκαν τα παιδιά: Κατερίνα Γιαννούλα, Γεωργίτσα Θεοδωράκης, Δημητράκης, Θανασούλης και Ευγένιος. Οι δύο πρώτοι γιοι δολοφονήθηκαν από πολιτικούς αντιπάλους στη δεκαετία 1870. Η Κατερίνα παντρεύτηκε τον Παναγιώτη

Παπασαραντόπουλο πλούσιο από Βαλύρα η οποία το 1850 γέννησε το πρώτο της παιδί τον Αγαθοκλή.

Στη συνέχεια γεννήθηκαν οι Αριστόδημος, Θανάσης, Σταμάτης και Ανδρέας. Ο Αγαθοκλής ήταν μεγαλοκτηματίας, ο Αριστόδημος έγινε γιατρός, ο Θανάσης έγινε οφθαλμίατρος, ο Σταμάτης φαρμακοποιός και ο Ανδρέας δικηγόρος.

ΑΡΧΕΙΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΒΑΛΥΡΑΣ

1.ΑΠΟ ΤΟ ΜΗΤΡΩΟ ΑΡΡΕΝΩΝ ΒΑΛΥΡΑΣ

ΠΑΠΑΣΑΡΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ ΑΓΑΘΟΚΛΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ 1853

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ 1872, ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΑΡΙΣΤΟΔΗΜΟΣ 1890

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΑΡΙΣΤΟΔΗΜΟΣ 1891, ΑΡΙΣΤΟΔΗΜΟΣ ΑΓΑΘΟΚΛΗΣ 1891

ΣΤΑΥΡΟΣ ΑΓΑΘΟΚΛΗΣ 1895, ΣΤΑΥΡΟΣ ΜΙΧΑΗΛ 1898

ΜΙΧΑΗΛ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ 1915, ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ 1924

ΓΟΡΓΟΝΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ 1926, ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ 1929

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ 1933, ΑΓΑΘΟΚΛΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ ΠΟΛΥΞΕΝΗ 1934

ΑΡΙΣΤΟΔΗΜΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ 1936, ΚΩΝ\ΝΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ 1937

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ 1940

2.ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΕΣ ΜΕΡΙΔΕΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ ΠΑΠΑΣΑΡΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΑΠΑΣΑΡΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ 345-50,852

345 ΠΑΠΑΣΑΡΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΑΓΑΘΟΚΛΗΣ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ 1853

ΕΛΕΝΗ ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΑΛΕΙΦΕΡΗ 1867 ΑΜΦΙΘΕΑ

ΣΤΑΥΡΟ 1895, ΔΗΜΗΤΡΙΟ 1899 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ, ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ 1899 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ, ΚΑΛΛΙΡΟΗ 1904

346 ΠΑΠΑΣΑΡΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ ΑΓΑΘΟΚΛΗΣ 1895

ΠΟΛΥΞΕΝΗ ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ 1907, ΒΑΛΥΡΑ

ΑΓΑΘΟΚΛΗΣ 1934, ΑΡΙΣΤΟΔΗΜΟΣ 1936, ΚΩΝ\ΝΟΣ 1937, ΕΛΕΝΗ 1939

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ 1940, ΓΕΩΡΓΙΟΣ 1944

347. ΠΑΠΑΣΑΡΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ ΜΙΧΑΗΛ ΝΙΚΟΛΕΤΑ 1895

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΤΖΑΝΕΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ 1893, ΒΑΛΥΡΑ, ΣΜΑΡΑΓΔΗ 1921

348 ΠΑΠΑΣΑΡΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΜΙΧΑΗΛ ΝΙΚΟΛΕΤΑ 1900

ΕΥΓΕΝΙΑ ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΥ ΓΟΡΓΟΝΗΣ, ΒΑΛΥΡΑ 1902

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ 1924, ΓΟΡΓΟΝΗΣ 1926, ΝΙΚΟΛΕΤΑ 1928, ΚΩΝ\ΝΟΣ 1931

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ 1933, ΕΛΕΝΗ 1935, ΜΑΡΘΑ 1938

349. ΠΑΠΑΣΑΡΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΑΡΙΣΤΟΔΗΜΟΣ ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ 1891

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΔΗΜΑΚΗ ΗΛΙΑ. ΛΟΓΚΑΝΙΚΟ 1894

ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ 1927, ΕΥΣΤΑΘΙΑ 1930, ΒΑΣΙΛΙΚΗ 1932

350. ΠΑΠΑΣΑΡΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ 1872

ΕΥΣΤΑΘΙΑ ΣΑΚΚΕΛΑΡΙΑΔΗ ΝΙΚΟΛΑΟΥ, ΙΣΑΡΙ 1897

ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ 1900, ΘΟΔΩΡΟΣ 1912 ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

852, ΠΑΠΑΣΑΡΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΕΥΓΕΝΙΑ 1933

ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ, ΑΡΙΟΧΩΡΙ 1944

ΕΥΓΕΝΙΑ 1968, ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ 1977

ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΚΟ ΔΕΝΔΡΟ ΚΑΡΥΔΗ

Καρύδης Γεώργιος του Γεωργίου. Έτος γέννησης 1843. Ψήφισε το 1873. α.α. καταλόγου 54.

Οι Γεώργιος και Δημήτριος* Καρύδης (πατήρ και γιός) ήταν ιερείς στη Βαλύρα και έχουμε αναρτήσει στην ιστοσελίδα μας το ιστορικό του άγνωστου στρατηγού Γιάννη Καρύδη, υπασπιστή του βασιλιά Κων\νου του Α'. Η διασταύρωση έγινε από το κοιμητήριο της Βαλύρας, από τα αρχεία των κοινοτήτων Βαλύρας-Λαμπαίνης, και την ενημέρωση-πληροφόρηση από τους Χρίστο Αργύρη, Μαρία Σιάγκρη-Μπόβη, Χρίστο Μπότσικα, Δημήτριο Μακρή, Σταύρο Μακρή του Χαραλάμπους τους οποίους ευχαριστώ, και από το προσωπικό μου αρχείο.

Από το μητρώο αρρένων της κοινότητας Βαλύρας, και την κατάσταση των οικογενειών του δάσκαλου Δημήτρη Καρακίτσου ο γενάρχης Γεώργιος Καρύδης του Γεωργίου γεννήθηκε το 1844, είχε σύζυγο την Καλλιόπη, και απέκτησαν τα παιδιά:

Βασίλη 1864, Αθανάσιο 1867, Δημήτριο 1869, επίσης Ιερέα, Ιωάννη 1878, στρατηγό, υπασπιστής του βασιλιά Κωνσταντίνου, Αντώνιο 1882, Βασίλειο 1890, Καλλιρόη και, Ευσταθία ή Σταθούλα άγνωστης χρονολογίας.

Για ορισμένα παιδιά από αυτά, παρότι ρωτήσαμε απογόνους,, να μας δώσουν πληροφορίες, δεν γνώριζαν να μας πουν. Έτσι περιγράφουμε τα στοιχεία που είναι εξακριβωμένα, από τα αρχεία και τα ντοκουμέντα.

Για τα παιδιά Βασίλη 1864, Αθανάσιο 1867 δεν γνωρίζουμε τίποτε. Το ψάχνουμε.

Ο Αντώνης είχε μαγαζί στη Θεσσαλονίκη και δεν απέκτησε παιδιά

Ο Δημήτριος επίσης ιερέας, παντρεύτηκε την Καλλιόπη Μπιστάρη από το Βουρνάζι Μεσσηνίας. Η μοναχοκόρη τους Αγλαΐα 1898 ήταν η πρώτη γυναίκα του Σταύρου Μακρή και απέκτησαν τα παιδιά:

Καλλιόπη, Δημήτρη, Αγγέλω και Ηλία.

Η Αγλαΐα γεννήσε το Μάρτη τον Ηλία, και τον Σεπτέμβριο του 1933 πέθανε στη νεαρή ηλικία . Η δεύτερη γυναίκα του ήταν η Ουρανία Χαραλαμποπούλου 1902, και απέκτησαν τα παιδιά Γεώργιο και Ανδρέα. Ο Γεώργιος παντρεύτηκε τη Λίτσα Ντουραμάκου και απέκτησαν τα 4 παιδιά: Ουρανία, Βασιλική Ευθυμία και Σταύρο.

Ο Ανδρέας παντρεύτηκε τη Μαρία Λύρα κι απέκτησαν τα 2 παιδιά: Την Ουρανία και το Σταύρο.

Α.Η Καλλιόπη παντρεύτηκε το Χαράλαμπο Μπάκα και απέκτησαν τα παιδιά Παναγιώτη και Σταύρο.

Β. Ο Δημήτρης Μακρής παντρεύτηκε την Κωνίνα Τσαγκάρη και απέκτησαν τα παιδιά Σταύρο και Αγλαΐα.

Γ. Η Αγγέλω παντρεύτηκε στο Καλογερέση, χώρισε και εγκαταστάθηκε στη Μαγούλα. Είχε άδοξο τέλος. Σκοτώθηκε από τροχαίο, στη Μαγούλα.

Δ.Ο Ηλίας παντρεύτηκε τη Βούλα Μελισσουργού και απέκτησαν τα παιδιά Σταύρο και Στέλιο.

4. Ο Ιωάννης , μετέπειτα στρατηγός έμεινε ανύπανδρος και ήταν υπασπιστής του βασιλιά Κωννινου του Α.

5-6. Για τους Αντώνιο και Βασίλειο δεν γνωρίζουμε τίποτε. Το ψάχνουμε.

7. Καλλιρόη. Ο Χρίστος Αργύρης ή Αργυρόπουλος, από Λάμπαινα, είχε τα αδέρφια Γεώργιο, Περικλή και τις αδελφές Αγγελική και Σταυρούλα.

Ο Γεώργιος Αργύρης ή Αργυρόπουλος είχε παντρευτεί την Καλλιρόη Καρύδη, από Βαλύρα, αδελφή του στρατηγού Γιάννη Καρύδη. Απέκτησαν τα παιδιά Παναγιώτη, δικηγόρο, τον Ευριπίδη αγρότη, και την Κλεονίκη.

8..Ευσταθία ή Σταθούλα. Παντρεύτηκε το βαλυραίο Σταύρο Τσάμη και απέκτησαν τα παιδιά Βαγγέλη 1907 και Σοφία.

Ο Βαγγέλης παντρεύτηκε την Παναγιώτα Βασιλοπούλου ,1907, του Αναστασίου και της Παναγιώτας .. Ο Βαγγέλης εκτοπίστηκε στη Μακρόνησο με άλλους 9 (8 βαλυραίοι+1 λαμπαινέος), λόγο της αριστερής ιδεολογίας τους.

Η Σοφία παντρεύτηκε το Σιάγκρη Ευγένιο του Ιωάννη και της Μαρίας (Μαριγώ), και απέκτησαν τα παιδιά: Γεωργία, Κωνίνα, Ιωάννη .Γεώργιο και , Σταυρούλα.

Η Γεωργία παντρεύτηκε το Στασινό Μπόβη της Μαρίας και του Αθανασίου, και απέκτησαν τα παιδιά: Αθανάσιο, Μαρία και Ευγένιο.

* Ο Δημήτριος Καρύδης υπηρέτησε ως ιερέας στα χωριά Αρφαρά, Βουρνάζι, Βαλύρα και Αλειτούργι (1923-26). Παντρεύτηκε την Καλλιόπη Μπιστάρη από το Βουρνάζι Μεσσηνίας, και απέκτησαν τη μοναχοκόρη Αγλαΐα την οποία παντρεύτηκε ο βαλυραίος Σταύρος Μακρής. Ο Δημήτριος Καρύδης πέθανε από ανακοπή καρδιάς. Από το βιβλίο με τίτλο: Το Στενύκλαρο στο χρόνο , στο χώρο και τη ζωή, σελίδα 11, Αθήνα 2010

ΟΙ 7 ΒΑΛΥΡΑΙΟΙ ΕΝΟΡΚΟΙ 1850- 60

ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ Δ. ΛΥΡΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ.

Στις σελίδες 302-426, από το Γ' τοπικό συνέδριο Μεσσηνιακών σπουδών σε Φιλιατρά - Γαργαλιάνους, 24-26\11\1998, παρουσιάστηκε ο τίτλος " ιδιοκτῆται και ιδιοκτησίαι στη Μεσσηνία", του Θ. Δ. Γιαννακόπουλου.Στον **Τόμο ΙΘ, των Πελοποννησιακών 1991-2,** είναι 988 ένορκοι, από τις τότε 5 επαρχίες της Μεσσηνίας με τους 28 δήμους (Καλαμών 5, Μεσσήνης 6, Πυλίας 5, Τριφυλίας 7 και Ολυμπίας 5). Οι περισσότεροι ένορκοι ήταν στο δήμο Καλαμών 155, Αλαγωνίας 82 και οι λιγότεροι στο δήμο Σκυλλούντος 4. Τα τότε επαγγέλματα που προτείνοντο οι ένορκοι (στη σελίδα 346) ήταν συνολικά 14. Από τους 988 ένορκους οι 775 ήταν κτηματίαι, γεωργοί 70, έμποροι 53 και 1 συμβολαιογράφος.

Από τους 988 ενόρκους, ήταν από το χωριό μου Βαλύρα (Τζεφερεμίνι), του δήμου Οιχαλίας από τους συνολικά 41, 7 ήταν από το χωριό μου. Οι 6 ήταν κτηματίες και ο ένας παντοπώλης.

Από το χωριό μου τα έτη 1850-60, προτεινόμενοι ένορκοι ήταν οι:

9. ΠΑΠΑΣΑΡΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ

13. ΜΠΟΤΣΙΚΑΣ ΗΛΙΑΣ

15. ΘΟΔΩΡΟΣ ΤΣΑΓΚΑΡΗΣ

24. ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΚΑΡΤΕΡΟΛΙΩΤΗΣ

29. ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΣ

40. ΣΠΑΝΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

41. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ, ΠΑΝΤΟΠΩΛΗΣ. Σελίδες (323-4)

Από τα παραπάνω 7 πρόσωπα έχουμε τα 5, στο αρχείο των εκλογικών καταλόγων του παλιού δήμου Οιχαλίας. Η πρώτη χρονολογία μας δείχνει το έτος γέννησης και η δεύτερη μας δείχνει τη χρονολογία που ψήφισε ο καθένας. Συνεχίζονται μέχρι σήμερα στη Βαλύρα τα 6 επίθετα, ενώ δεν υπάρχει το επίθετο Σπανός, το οποίο δεν γνώρισα από τα παιδικά μου χρόνια. Η αρίθμηση είναι όπως στο πρωτότυπο.

1. Ο Δημήτριος Παπασαραντόπουλος είχε ηλικία 45 ετών, αύξοντα αριθμό 9, ήταν κτηματίας με ετήσιο εισόδημα 1000 δραχμές. Προτάθηκε το 1851.

2. Ο Ηλίας Μπότσικας είχε ηλικία 55 ετών, αύξοντα αριθμό 13, ήταν κτηματίας με ετήσιο εισόδημα 1000 δραχμές.

3. Ο Θεόδωρος Τσαγκάρης είχε ηλικία 37 ετών, αύξοντα αριθμό 15, ήταν κτηματίας με ετήσιο εισόδημα 1500 δραχμές.

Προτάθηκαν και οι δύο το 1852.

4. Ο Αναγνώστης Καρτερολιώτης είχε ηλικία 50 ετών, αύξοντα αριθμό 24, ήταν κτηματίας με ετήσιο εισόδημα 1000 δραχμές. Προτάθηκε το 1856

5. Ο Αναγνώστης Γεωργόπουλος είχε ηλικία 66 ετών, αύξοντα αριθμό 29, ήταν κτηματίας με αξία ακίνητης περιουσίας 10.000 δραχμές , και με ετήσιο εισόδημα 1500 δραχμές. Προτάθηκε το 1860

6. Ο Δημήτρης Σπανός (γράφεται Σπανής) είχε ηλικία 44 ετών, αύξοντα αριθμό 40, ήταν κτηματίας με αξία ακίνητης περιουσίας 6.000 δραχμές. Προτάθηκε το 1860

7. Ο Παναγιώτης Σταθόπουλος είχε ηλικία 41 ετών, ήταν παντοπώλης ,με αξία ακίνητης περιουσίας 9.000 και ετήσιο εισόδημα 2.000. Προτάθηκε το 1860

Διαπιστώνουμε ότι οι 2 βαλυραίοι Αναγνώστης Γεωργόπουλος και Παναγιώτης Σταθόπουλος είχαν κτηματική περιουσία και ετήσιο εισόδημα.

Για να προταθεί κάποιος ένορκος έπρεπε να έχει ή μεγάλη κτηματική περιουσία, ή ετήσια έσοδα ή και τα δυο. Με βάση το υλικό που έχουμε στην κατοχή μας, υπάρχει φωτογραφικό υλικό των 6 απογόνων των οικογενειών. Ο Γεωργόπουλος Αναγνώστης ήταν στρατιώτης του δυρραχίτη οπλαρχηγού Παναγιώτη Κεφάλα . Με βάση το φωτορεπορτάζ (εκτός του Σπανού που δεν έχουμε καθόλου στοιχεία) διαπιστώνουμε ότι από τα σπίτια και μόνο είχαν μια κτηματική και κατά συνέπεια οικονομική ευρωστία.

	Καρτερολιώτης	Αναγνώστης	??	αγρότης	1809	1847
157	Μπότσικας	Ηλίας	??	αγρότης	1797	1847
228	Σπανός	Δημήτριος	Αθανάσιος	αγρότης	1817	1865
242	Σταθόπουλος	Παναγιώτης	Αναστάσιος	αγρότης	1815	1865
18	Γεωργόπουλος	Αναγνώστης	??	αγρότης	1797	1847

Ο ΓΕΡΟΣ ΤΟΥ ΜΩΡΙΑ ΣΤΗ ΒΑΛΥΡΑ ΚΑΙ Ο ΚΑΤΑΤΡΕΓΜΟΣ ΤΗΣ ΚΛΕΦΤΟΥΡΙΑΣ ΤΖΕΦΕΡΕΜΙΝΗ 1803-1806

Το 1805 φεύγοντας ο Κολοκοτρώνης από τη Μάνη πέρασε τον Άγιο Φλώρο και έφθασε στη Σκάλα. Είχε μαζί του γύρω στους 70-80 αρματωμένους και προσπαθούσε να διαφύγει προς τον Αετό από τα Κοντοβούνια, κάτω από την πίεση, σχεδόν όλου του κόσμου του Μωρηά, ύστερα από την κοινοποίηση της περιβόητης «πανταχούσας» του Πατριάρχη Γρηγορίου του Ε, μέσω του Παλαιών Πατρών Γερμανού. Ο κλήρος, στην πλειοψηφία του, μαζί με τους Τουρκολάτρες Κοτζαμπάσηδες, κήρυξαν την εξόντωση της Μωραϊτικής Κλεφτουριάς και σχεδόν κατάφεραν να την ξεκληρίσουν σ' όλο το Μωρηά.

Ο Κολοκοτρώνης πολύ γρήγορα κατάλαβε πως πρέπει να αποσυρθεί προς την Γαράτζα και από εκεί να προσπαθήσει να φύγει με τους δικούς του, όσοι ήθελαν, στη Ζάκυνθο.

Οι Τούρκοι, εκείνο τον καιρό είχαν σουβλίσει στη «Ράχη» της Σκάλας το φίλο του Κολοκοτρώνη Καρακίτσο από το χωριό Κατσαρού της άνω Μεσσηνίας. Από τότε η ράχη πήρε το προσωνύμιο «Παλουκοράχη», που υπάρχει μέχρι σήμερα. Έτσι αναγκάστηκε και πήγε στο μικρό τότε χωριουδάκι, που ήταν στην πλαγιά της «Τσούκας», Τζεφερεμίνι, σημερινή Βαλύρα, με σκοπό να περάσει στα δυτικά Κοντοβούνια και από εκεί στον Αετό Τριφυλίας, για να ξεφύγει την καταδίωξη των Τούρκων και των Τουρκολατρών, προσκυνημένων. Η Ανδρούσα τότε ήταν Διοικητικό κέντρο και έδρα της Επισκοπής Μεσσηνίας, με Μητροπολίτη τον Ιωσήφ και αποτελούσε Τουρκική βάση Στρατού.

Μόλις πάτησε στο Τζεφερεμίνι ο Κολοκοτρώνης με το Ασκέρι του, κάποιοι προδότες, που δεν λείπουν ποτέ, ειδοποίησαν τους Τούρκους στην Ανδρούσα και το Δεσπότη, και κάμποσους επικουρικούς δικούς μας, με εντολή να εξοντώσουν τον φημισμένο Κλέφτη του Μωρηά μαζί με τα παλικάρια του.

Ο Κολοκοτρώνης πήρε τα μέτρα του όταν ειδοποιήθηκε ότι έρχονται Τούρκοι και προσκυνημένοι. Στη θέση που είναι τώρα η Γέφυρα του ποταμού «Μουροζούμενα» που τότε δεν υπήρχε, και στην περιοχή που είναι τα ερείπια της εκκλησίας του Αγίου Βλάση, ο Κολοκοτρώνης έστησε την ενέδρα του με αποτέλεσμα να εξοντώσει τους περισσότερους τούρκους, μερικοί από τους οποίους πνίγηκαν στο ποτάμι, ενώ οι υπόλοιποι, ελάχιστοι άλλωστε το έβαλαν στα πόδια μαζί με τους επικουρικούς τους. Ο Κολοκοτρώνης τους κυνήγησε μέχρι το χωριό Λέξι, (σημερινή Λάμπαινα,) και προχώρησε. Περνώντας από τις πλαγιές του βουνού «Άγιος Βασίλειος» Ιθώμης, έφτασε στο χωριό Σιμίζα, (σημερινή Αρσινόη), πέρασε από το Μαυρομμάτι και την Αρχαία Αρκαδική Πύλη και βγήκε στην περιοχή της τότε Αρκαδιάς (Κυπαρισσίας), διαφεύγοντας ένα τρομερό κίνδυνο, όταν Θεοί και δαίμονες, προύχοντες και Δεσποτάδες, είχανε υποταχθεί στο Σουλτάνο και ορκίστηκαν να εξαφανίσουν την

Κλεφτουριά από το πρόσωπο της Γης.

Αυτό το πέραςμα του Κολοκοτρώνη από το ασήμαντο χωριουδάκι, το Τζεφερεμίνι, αναφέρεται στα Απομνημονεύματα που συνέγραψε ο Γραμματικός του Κασομούλης, όταν ο Μωρηάς είχε ηρεμίσει και απελευθερωθεί από τη φοβερή σκλαβιά αιώνων, της Τούρκικης Τυραννίας.

Ο Κολοκοτρώνης πέρασε άλλες δύο φορές κατά τον Αγώνα της Μεσσηνίας από το Τζεφερεμίνι, καταδιωκόμενος από τα Τούρκικα Ασκήρια. Μία φορά ήταν στις 23 Μαρτίου του 1821 όταν μετά τη δοξολογία στην Καλαμάτα, βγήκε στον Άγιο Φλώρο στη Σκάλα και από εκεί στο Τζεφερεμίνι. Τότε ο οικισμός είχε επεκταθεί μέχρι τη σημερινή πλατεία του χωριού μας.

Στο κέντρο φέρανε μια μεγάλη πέτρα (κοτρόνα) όπου κάθισε να ξεκουραστεί ο Γέρος του Μωρηά και η οποία υπήρχε μέχρι το 1958 περίπου. Χάθηκε μετά την διαμόρφωση της σημερινής πλατείας. Διασώζεται σ' έναν κήπο κοντά στην πλατεία, στο δρόμο προς Πλατύ.

Από το χωριό πέρασε και ο Παπαφλέσσας, πηγαίνοντας για το Μανιάκι.

Ήταν Γενάρης προς Φλεβάρη του 1806.

Την ίδια εποχή κι ενώ διαρκούσε ακόμα ο χειμώνας, ξανάφτασε ένα βράδυ στο Τζεφερεμίνι ο Γέρος του Μωρηά με τα παλικάρια του προερχόμενοι από το Πήδημα. Στο μεταξύ κατέφθασε στη Σκάλα ο Κεχαγιάμπεης με 2.000 Τούρκους με τα παλούκια. Έτσι οι Κολοκοτρωναίοι φεύγουν και πηγαίνουν πιο ψηλά στο Αλητούρι όπου τους περίμενε νέα περιπέτεια.

* Η λαϊκή παράδοση λέει ότι ο Κολοκοτρώνης κατά το πέρασμά του από την Βαλύρα φιλοξενήθηκε στο τριώροφο του Πουλόπουλου και στου Λινάρδου.

Μια άλλη άποψη όπως ακούγεται από την ίδια την πηγή, είναι ότι ο γέρος του Μωρηά έμεινε στο Γεωργοπουλαϊκό σπίτι στον Αι- Δημήτρη κοντά.

«Γ. Τερτσέτης-Απομνημονευματογράφος Θ. Κολοκοτρώνη».

1821. ΒΑΛΥΡΑΙΟΙ ΗΡΩΕΣ-ΑΓΩΝΙΣΤΕΣ-ΑΡΙΣΤΟΥΧΟΙ.

Η καταγραφή πληροφοριακών και ιστορικών στοιχείων σε τούτο το βιβλίο για το 1821, έχει σκοπό να μάθουμε την τοπική μας ιστορία, αγάπη για το τόπο μας, θαυμασμό για τους προγόνους μας που θυσιάστηκαν και αγωνίστηκαν για τη πατρίδα, να μάθουμε τις ρίζες μας και να διακινήσει συναισθήματα.

Το Υπουργείο Παιδείας, θα πρέπει να συμπεριλάβει στα διδακτικά εγχειρίδια, αναλυτικά και ωρολόγια προγράμματα τη διδασκαλία της τοπικής ιστορίας γιατί οι μαθητές μας την αγνοούν παντελώς.

ΟΙ ΑΔΕΛΦΟΙ ΚΑΡΥΔΗ. Μετά την απόφασιν της κηρύξεως της Επανάστασεως, ουδείς Έλλην έμεινε αδιάφορος, άνδρες και γυναίκες παιδιά και γέροι εξεσηκώθηκαν και ο καθείς με τον τρόπο του πολέμουσε με λύσαν τον βάρβαρον κατακτητήν. Ενθαρυθέντες δε και οι υπερασπισταί του Τζεφερεμινίου ανέλαβον ανεργόν δράσιν εναντίον ολοκλήρου της Τουρκικής φρουράς.

Ημέρα και νύχτα παρηνόχλουν τους Τούρκους και ουδέποτε διέκοψαν τας εφόδους των. Σκοπός των ήτο ή διά παντός τρόπου εξόντωσιν των Τούρκων και η κατάληψις του χωριού (οχυρόν Μπιζάνι) διότι ούτω πως θα εξησφαλιζετο ή περαιτέρω αναδιοργάνωσις των δυνάμεων και των πέριξ χωρίων, αλλά και το συνεχές κυνήγημα των Τούρκων.

Ο Αγών ήτο άνισος από απόψεως δυνάμεων μέσων και εφοδίων λόγω όμως της σοβαρότητος έσπευσαν και εξ άλλων μερών, ήτοι εκ Μεγαλουπόλεως – Άνω Κούρταγα – Σούλι, Δερβένι της Αρκαδίας αλλά και εκ Μεσσηνιακής Μάνης, άνθρωποι γενναίοι γνήσιοι Έλληνες θαρραλέοι και εξαίρετοι πολεμισταί – κομίζοντες πλήρη οπλισμόν και τροφή και ενωθέντες μετά των πολεμιστών του Τζεφερεμινίου οι οποίοι επί επτά μήνες επολιόρκουν

τους Τούρκους.

Οι Τούρκοι προ της πείσμωνος αντιστάσεως των Ελλήνων ηναγκάσθησαν να εγκαταλείψωσιν την θέσι των Μπιζάνι και να τραπώσιν εις φυγήν ακολουθώντας την βορείαν έξοδον του χωριού καταφυγόντες εις τα χωριά Αλητούργη – Μίλα και Κάστρο ενωθέντες εκεί με τους Τούρκους του τρομερού εις αγριότητα Δευτέρ Αγά. Αλλά και ο Δευτέρ Αγάς αυτήν την τύχην είχε.

Η πορεία των Ελλήνων υπήρξε ακάθεκτος το κίνημα αστραπείως διεδίδετο και οι Τουρκικές φρουρές η μία μετά την άλλη έπιπτον εις τας χείρας των Ελλήνων.

Μεταξύ των οπλαρχηγών υπήρχον από της πρώτης ημέρας και ίσως κάτοικοι του χωριού οι αδελφοί Σταυριανός και Κωνσταντής Καρύδης. Η προέλευσις των όμως κατά τον Στρατηγόν Καρύδην Ιωάννην φέρεται το χωρίον Σάλεση της επαρχίας Μεγαλουπόλεως. Εκτός των ανωτέρω δύο αδελφών υπήρχον και έτεροι πέντε αδελφοί ο Ιωάννης όστις έδρασεν εις την περιοχόν Σπάρτης, ο Θεόδωρος ή Καπετάν Πόρτας ο οποίος έδρασεν εν Τρίπολη και Βαλτετσίου ο Σπυρίδων δράσαν εν Ζακύνθω και οι Βασίλειος και Αναστάσιος δράσαντες εν Λευκάδι και εις Πρέβεσαν.

Υπό τοιούτους οιωνούς απελευθερώθη το Τσεφερεμίνι και εκ ταύτης της προόδου προέκυψεν θέμα αξιοποιήσεως πλέον της απελευθερωθείσης περιοχής αλλά και εγκατάστασις ανθρώπων, που θα πραγματοποιούσαν την αξιοποίησιν ταύτης δια της εργασίας και καλλιιεργείας της γης.

Την πρώτην βέβαια εγκατάστασιν επραγματοποίησαν οι αδελφοί Σταυριανός και Κωνσταντής Καρύδης οι τίνες δικαιωματικά πλέον υπήρξαν οι Στρατιωτικοί και Πολιτικοί παράγοντες της Βαλύρας.

Οι βαλυραίοι στρατιώτες του δυρραχίτη οπλαρχηγού Παναγιώτη Κεφάλα.

Η Βαλύρα με την ενεργή συμμετοχή της στο μεγάλο ξεσηκωμό του 1821,δίνει γενναίο παρόν στην υπόθεση της πολυπόθητης λευτεριάς. Αναφέρεται σε κατάσταση των στρατιωτών του Παν. Κεφάλα, που υπεβλήθη στο **Υπουργείο Πολέμου 30 Αυγουςτου 1825** ως δικαιολογητικό για την πληρωμή των εξόδων τροφοδοσίας κ.λ.π. που είχε καταβάλει ο Στρατηγός Κεφάλας. Στις 2 αυτές καταστάσεις σημειώνεται και τόπος καταγωγής των αγωνιστών, και άλλοτε όχι, έχουν δε κατ' αλφαβητική σειρά οι αναφερόμενοι αγωνισταί ως εξής: Στα Γενικά Αρχεία του Κράτους(ΓΑΚ),είναι καταχωρημένα με ημερομηνία 30 Αυγούστου 1825,όλα τα στοιχεία που αφορούν τη συμμετοχή της Βαλύρας στον αγώνα του 1821.Επίσης εκεί υπάρχουν και πολλά άλλα ενδιαφέροντα που αφορούν την μετέπειτα ιστορία της Βαλύρας. Οι Βαλυραίοι αγωνιστές, τα ονόματα των οποίων αναφέρονται παρακάτω, ανήκαν στο σώμα του οπλαρχηγού Παναγιώτη Κεφάλα από το Δυρράχι της Μεγαλόπολης. Έλαβαν μέρος σε πολλές μάχες του Εθνικού ξεσηκωμού και ιδιαίτερα, στην πολιορκία για την απελευθέρωση της Τριπολιτσιάς, στις μάχες του Βαλτετσίου, των Δερβενακίων και της Κορίνθου. Στα 1824 συμμετείχαν στις αμυντικές προσπάθειες στα παράλια της Μεσσηνίας για πιθανή απόκρουση επιδρομής των Αράβων, οι οποίοι βοηθούσαν τότε την καταρρέουσα Οθωμανική αυτοκρατορία.

Στρατιώτες του οπλαρχηγού Παναγιώτη Κεφάλα από τη Βαλύρα και τα γειτονικά χωριά.

Ο Παν. Κεφάλας, γνωστός και σημαντικός οπλαρχηγός, που έπεσε μαζί με τον Παπαφλέσσα ηρωικά στο Μανιάκι πολεμώντας κατά των Αράβων, καταγόταν από το Δυρράχι, που σήμερα υπάγεται στην επ. Μεγαλοπόλεως της Αρκαδίας. Στην Τουρκοκρατία όμως και κατά την επανάστασι το Δυρράχι διοικητικώς ηπήγετο στην επαρ. Εμπλακίων, που όλα σχεδόν τα χωριά της πλην 6 ανήκαν στο Μεσσηνιακό χώρο. Έτσι ο Κεφάλας, θεωρούμενος οπλαρχηγός της επαρ. Εμπλακίων, ήτο υποχρεωμένος να στρατολογή από την επαρχ. Εμπλακίων στην οποία υπήγοντο τα χωριά Κουρτζαούρι (Σπερχογεία), Ντελίμεμι (Αιθαία), Βείζαγα (Ανθεία), Γαϊδουροχώρι (Αριοχώρι), Ναζήρι (Εύα), Αλποχώρι, Βρωμόβρυσι (Αμφιθέα),

Κούρταλι, Λυκότραφος, Καρτερόλι, Γαϊδουροχώρι (Παμίσου), Πεντιά (Τρίκορφο), Ξεροκάσι, Ράδου, Κουτούφαρι, Σκάλα, Σολάκι, Κατσαρού, Σιάμου, Μούστα (συν. Μερόπης), Μαγούλα, Ζευγολατιό, Διαβολίτσι, Κούρταγα, Δεσύλλα, Τρύφα, Πουλίτσι, Κλίμα, Πήδημα, Σαμπάκαλφα, Χάρμα. Μερικά από τα χωριά αυτά σήμερα δεν ακούγονται παρά ως τοπωνύμια. Στην επαρχία Εμπλακίων κατά τον Π. Παπατσώνη υπήγοντο από την επ. Μεγαλοπόλεως σύμερα τα χωριά Τζαφέραγα, Δυρράχι (Δορράχι), Λεφτίνι, Μαρμαριά, Ραψομάτες, Τραγάνα. Γνωστοί όμως και σημαίνοντες πολιτικοί και στρατιωτικοί ηγέτες του Δυρραχίου ήταν οι Π. Κεφάλας και Ν. Λαδάς (Παπατσώνη Παν.: Απομν. σελ. 111 και αλλαχού). Αφού όμως ο Παν. Κεφάλας στρατολογούσε από τα χωριά της Μεσσηνίας οι πιο πάνω αναφερόμενοι αγωνισταί, έστω και αν δεν αναφέρεται ο τόπος καταγωγής τους, είναι Μεσσήνιοι και κατάγονται από το χωριά τα οποία εσημειώσαμε ως υπαγόμενα στην επαρ. Εμπλακίων. Εκρίναμε σκόπιμο να παραθέσωμε εδώ τον κατάλογο των αγωνιστών αυτών γιατί το έγγραφο στο οποίο περιέχονται ως δικαιολογητικό του Π. Κεφάλας, Αρκαδός οπλαρχηγού, δεν έχει θέσι στ «Μεσσηνιακά», και έτσι θα παρέμεναν άγνωστοι, αν δεν εδημοσιεύαμε τον κατάλογο.

Οι απόγονοι των βαλυραίων αγωνιστών εύκολα θα διαπιστώσουν ποιοι είναι οι δικοί τους πρόγονοι .

Ιωάννης Γεωργακόπουλος, Αναγνώστης Γιαουρδάς, Δημήτριος Βασιλόπουλος, Χρήστος Βασιλόπουλος, Καλόγερος Γκομέσης, Αντώνιος Γκομέσης, Αναγνώστης Γεωργόπουλος, Ζαχαρίας Κανελλόπουλος(Ιερέας), Αναστάσιος Κατσιλιέρης, Ανάργυρος Καρτερολιώτης, Παναγιώτης Καρτερολιώτης, Δημήτριος Καρτερολιώτης, Κωνσταντής Καρύδης, Ανδρέας Καρύδης, Δημήτριος Καρύδης, Σταυριανός Καρύδης, Γιαννάκης Καρύδης, Δημήτριος Κουρόπουλος, Άγγελος Λεοντήρης(ή Λιοντήρης), Βασίλειος Λεοναρδόπουλος,(Βασίλειος Λινάρδος), Ιωάννης Λινάρδος, Γεώργιος Λύκος, Αθανάσιος Λύκος,Αθανάσιος Λύρας, Νικόλαος Μαυροειδής , Αναγνώστης Μπότσικας, Αναστάσιος Μπότσικας, Γεώργιος Μυλωνόπουλος, Ιωάννης Μπακόπουλος(Ιερέας), Παναγιώτης Μπακόπουλος, Γιάννης Μπάλας, Γιαννάκης Μπόβης, Γεώργιος Μπόβης, Παναγιώτης Μπόβης, (πάρεδρος του δήμου Οιχαλίας) Γεώργιος Μυλωνάς, Δημήτρης Μυλωνάς, Νικόλαος Μυλωνάς, Αναγνώστης Μπουρολιάς, Αγγελής Μπουρολιάς, Πανάγος Μπουρίκας, Σταυριανός Μπουρίκας, Ιωάννης Μπουζαλάς, Παναγιώτης Ντουραμάκος, Παναγιώτης Ξυδόπουλος, Παναγιώτης Σερφετόπουλος, Παναγιώτης Παπασαραντόπουλος, Γεώργιος Σαραντόπουλος, Σπυρίδων Σαραντόπουλος, Σωτήριος Σαραντόπουλος, Αναστάσιος Σπυρόπουλος, Νικόλαος Σταθόπουλος, Θεόδωρος Τσαγκάρης, Πανάγος Τσαγκάρης, Χρήστος Τσαγκάρης, Γεώργιος Κοντοπανάγος, Δημήτρης Τσιλιβίτης, Πέτρος Τσιλιβίτης, Παναγιώτης Τσιμπουκλής, Αθανάσιος Χαλικούρας, Θεόδωρος Χαλικούρας, Γιαννάκης Χριστάκης, Γεώργιος Χριστάκης.

ΦΑΚΕΛΟΙ ΑΡΙΣΤΕΙΩΝ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΑΚΕΛΟΥ 258

ΕΓΚΡΙΣΕΙΣ ΑΓΩΝΙΣΤΩΝ ΤΟ 1824 από το χωριό ΤΖΕΦΕΡΕΜΙΝΙ [Βαλύρα] ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ

Α\Α ΦΥΛΛΟ ΑΡΙΣΤΕΙΩΝ ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ

1 066 χαλκούν Πανάγος Τσαγκάρης, 2 078 Δημητράκης Καρτερολιώτης

3 Γεώργιος Κοντοπανάγος, 4 028 Χρίστος Τσαγκάρης

5 Ανάργυρος Καρτερολιώτης, 6 Παναγιώτης Παπασαραντόπουλος

7 Αναγνώστης Γεωργόπουλος, 8 Ιωάννης Λινάρδος

9 Ζαχαρίας ιερέυς Κανελλόπουλος, 10 Ιωάννης ιερέυς Μπακόπουλος, 11 082α Σιδηρούν **Γιαννάκης Καρύδης**

12 034α Ιωάννης Μ πουζαλάς, 13 Γεώργιος Μπόβης

14 Γιαννάκης Μπόβης, 15 **Σταυριανός Καρύδης**

16 Παναγιώτης Ντουραμάκος, 17 Πέτρος Τσιλιβίτης

18 Δημήτριος Τσιλιβίτης, 19 082 Παναγιώτης Ντουραμάκος

20 Παναγιώτης Μπακόπουλος, 21 Αναστάση Κατσιλιέρη

22 Αγγελής Μπουρολιάς, 23 Πανάγος Μπουρίκας

24 Νικόλαος Μυλωνάς, 25 Γεώργιος Λύκος, 26 Δημήτριος Μυλωνάς,

27 Παναγιώτης Τιμπουκλής, 28 Γιαννάκης Χριστάκης, 29 Αθανάσιος Χαλκούρας

30 Θεόδωρος Χαλκούρας, 31 Γεώργιος Χριστάκης, **32 Άγγελος Λεοντάρης, (Λιοντήρης),**

33 Αναγνώστης Μπουρολιάς, 34 Αναστάσιος Σπυρόπουλος

35 Γεώργιος Σαραντόπουλος, 36 **Κωνσταντής Καρύδης**, 37 Χριστός Βασιλόπουλος

38 Γεώργιος Μυλωνάς, 39 Δημήτριος Βασιλόπουλος, 40 Γιάννος Μπάλας

41 Νικόλαος Σταθόπουλος, 42 Καλόγερος Γκομέσης, 43 Αντώνιος Γκομέσης

55 **Θεόδωρος Κ.Τσαγκάρης**, 56 Σταυριανός Μπουρίκας, 57 Φ32 Χαλκούρ Βασίλης Λινάρδος,

58 Φ144 Σιδηρούν Αθανάσιος Λύκος.*

*Ιστορία Τρικάλων Κορινθίας Σ.Σταυρόπουλος σελ. 633-3,628

Ονομαστικός κατάλογος Αριστούχων από ΤΖΑΦΕΡΕΜΙΝΙ ΟΙΧΑΛΙΑΣ*.

107. ΑΝΕΣΤΗΣ ΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, 108. ΠΑΥΛΟΣ ΝΑΝΟΠΟΥΛΟΣ, **109. ΣΤΡΑΤΟΣ ΚΑΡΥΔΗΣ**

110. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΠΑΝΟΣ, 111. ΘΑΝΑΣΗΣ ΣΩΤΗΡΑΚΗΣ, 112. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΣ,

113. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΘΡΟΥΜΠΗΣ, 114. ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ

115. ΦΩΤΗΣ ΜΠΕΛΑΣ, 116. ΓΑΛΑΝΗΣ ΚΑΤΣΙΛΙΕΡΗΣ, 117. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΟΛΙΑΣ

118. ΘΑΝΑΣΗΣ ΚΟΛΙΟΓΑΜΠΡΟΣ, **119. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΛΙΟΝΤΗΡΗΣ**, 120. ΘΑΝΑΣΗΣ ΣΓΟΥΡΟΣ

121. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΣ, 122. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΜΠΕΛΙΟΣ

123. ΘΑΝΑΣΟΥΛΗΣ ΜΠΑΚΑΣ, 124. ΣΤΑΥΡΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ, 125. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΛΥΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΣ,

126. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΛΙΟΝΤΗΡΗΣ

127. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΦΩΤΕΙΝΟΣ, 128. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ, 129. ΙΩΑΝΝΗΣ

ΔΟΥΡΑΜΑΚΟΣ, 130. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΠΕΡΙΒΟΛΑΡΗΣ, 131. **ΓΕΩΡΓΑΚΗΣ Κ. ΚΑΡΥΔΗΣ**

132. ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΑΡΥΔΗΣ, 133. ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΠΗΛΙΑΔΗΣ, 165 ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΠΕΛΑΣ

166. ΓΕΩΡ.Δ. ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΣ, 167. ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΑΤΣΙΛΙΕΡΗΣ

Το αριστείο στα νούμερα 107-133 ήταν σιδηρούν και στα νούμερα 165-167 ήταν χαλκούν.

* Η αρίθμηση είναι όπως στο πρωτότυπο.

240.α\α. είδος αριστείου, όνομα, επώνυμο, χωριό, δήμος, επαρχία)

Α\Α. 349-353 ΓΛΙΑΤΑ ΑΝΔΑΝΙΑΣ, Α\Α. 354-359 ΤΖΑΦΕΡΕΜΙΝΙ ΟΙΧΑΛΙΑΣ

Α\Α. 367-380 ΓΛΙΑΤΑ ΑΝΔΑΝΙΑΣ, Α\Α. 408-411 ΚΛΙΜΑ ΙΘΩΜΗΣ

Ονομαστικός κατάλογος με χαλκούν Αριστείον από τα χωριά ΤΖΑΦΕΡΕΜΙΝΙ , ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΙ , ΣΙΜΙΖΑ και ΛΟΥΜΙ , α\α=354-436

Από το χωριό ΤΖΑΦΕΡΕΜΙΝΙ

354. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΠΟΒΗΣ, 355. ΠΑΝΑΓ.ΔΟΥΡΑΜΑΚΟΣ, 356. ΠΑΝ.ΜΠΟΥΡΙΚΑΣ

357. ΣΤΑΥΡΟΣ ΜΠΟΥΡΙΚΑΣ, 358. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΚΑΤΣΙΛΙΕΡΗΣ, 359. ΑΓΓΕΛΟΣ ΛΙΟΝΤΗΡΗΣ

ΑΙΤΗΣΗ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΛΙΝΑΡΔΟΥ* ΚΑΤΟΙΚΟΥ ΤΖΕΦΕΡΕΜΙΝΗ, ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΔΕΡΩΝ ΕΙΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑ, ΕΤΩΝ 48. ΠΕΡΙ ΑΡΙΣΤΕΙΟΥ. ΕΝ ΤΖΕΦΕΡΕΜΙΝΗΤΗ 9 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1839.

Ο αναφερόμενος δήμαρχος, κάτοικος του δήμου τούτου, δεν υπάρχουν άλλοι δημότες του φέροντος το τοιούτον όνομα και επώνυμο και δεν καταδικάστηκα από το άρθρο 22 του Ποινικού Νόμου. Γεννήθηκα εν Τζεφερεμίνη Μεσσηνίας.

Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΔΕΡΩΝ

ΣΦΑΓΙΔΑ-ΥΠΟΓΡΑΦΗ

ΒΑΣΙΛΗΣ ΛΙΝΑΡΔΟΣ

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΔΗΜΑΡΧΟΝ ΔΕΡΩΝ

Ο υποφαινόμενος δεν έλειψε από του να συντρέξει απ' αρχής μέχρι τέλους εις ολας

τας μάχας τας γενομένας κατά των Οθωμανών, δια του περί ανεξαρτησίας αγώνος υπό την οδηγίαν του οπλαρχηγού ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΕΦΑΛΑ. Υπηρέτησε με βαθμό λοχαγού. Ανεφέρθη κατά το 1836 με την επι των αριστείων επιτροπήν επισυνάψας τα πιστοποιητικά με την αναφοράν μου, αλλά μέχρι τούδε με απορίαν μου δεν έλαβα το ανήκον αριστείον. Δια τούτο παρακαλείσθε κύριε δήμαρχε να διευθύνεται την παρούσαν όπου δει και να απολαύσω το ως είρηται αριστείον για να φαίνομαι και εγώ ως εις των αγωνιστών της πατρίδος, υποσημειούμαι ευσεβάστως.

Ο ευπειθέστατος

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΛΙΝΑΡΔΟΣ

* Το πρωτότυπο φωτοαντίγραφο είναι στη διάθεση του οποιουδήποτε ενδιαφερομένου.

ΤΟΜΟΣ 15 Μέρος Γ

ΛΥΤΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΕΤΟΥΣ 1822

Ευρετήριο Τόπων 403 Τζεφερεμίνι

Γ.27,90,183,200

377 Ιμπλακίων Ανδρούσης Κουτζούκ Μάνης

Σελίδα 27. Όσα εδώσαμε προς τον Πετρόμπειν.

Τη 14 Μαρτίου από Τζεφερεμίνι με ανθρώπους μας 2339 γρόσια

Σελίδα 90. Λογαριασμός Δημοπρασίας Κιουτσούκ Μάνης και Ιμπλακίων.

Ιουνίου 8. Το χορίον Ντζιαφέρ Εμίνη ό και ή ομολογία της ασ.3600 ελάβομεν το πεσινάτη ασ .1000

Τον ιδίων Ντιαφέρ Εμινέον ένα μύλο 140. Το πεσινάτη του μύλου θα δοθεί το Σεπτέμβριο.

Σελίδα 183. Δια μίαν ομολογίαν όπου στείλαμε σήμεραν του κυρ. Σπίρου

Φρανζεσκόπουλου με το Γιωργάκη Μανιάτη του μύλου Τζαφερεμίνη. Επί του νώτου. Καταγραφή των όσων έμειναν ασύνακτα από δημοπρασία Ανδρούσης και Εμπλακίων επιστατούντος Θ. Καρδαρόπουλου και λοιπών.

189βρίου <1>822 εδόθη εις το ταμείο αριθμός 2.

Επαρχία Κουτζιούκ Μάνης, Χορίων Καλάμη γρόσια 600, Καμάρι « 1812,20

Τζιαφέρ Εμίνη « 2600, Κωνσταντίνους « 2730, Αί ζαγα « 1733,14

ΣΥΝΟΛΟ 9475,34, Τη 129βρίου 1822 Νησί.

Ασύναχτα είναι ο Τζεφμινέικος μύλος δια γρόσια 140

Από Κάμερ μένουν 100, Από Κωνσταντίνους σε 6 χωρία 270

Η ομολογία εις Α Κοκολόπουλο 760, Γρόσια 7510

Τα συναχθέντα εκατέρω 9475,34, Το πρώτο κέσσι 16985,34

σελίδα 126 Έρανος Νησί Α/Α γρόσια, Πανάγος Καρτερολιώτης 119 602,30

Αναστάσης Πουλόπουλος 122 250

ΤΟΜΟΣ 12

Σελίδες 268-271 Εκλογές ψηφοφορία κυρίου Γεωργίου Δαρειώτου

Πανάγος Καρτερολιώτης από Τζεφερεμίνι,

Δημήτριος Μαυροειδής από Τζεφερεμίνι.

ΕΘΙΜΟ ΑΠΟ ΤΟ 1821. ΤΑ ΜΑΣΚΟΥΛΑ ΤΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΝΑΟΥ*

Η κάθε ημέρα της Μεγάλης Εβδομάδας έχει ξεχωριστή τελετουργική σημασία αρχίζοντας με τα βάρια και το Ωσαννά, στο Άρον - Άρον Σταύρωσον Αυτόν και την Ανάσταση. Τροπάριο Κασσιανής, Μύρο, Μυστικός Δείπνος, Σταύρωση, Επιτάφιος, Ανάσταση, Τσούγκρισμα αυγών..

Με τη χθεσινή ανάρτηση του εθίμου του βαγιού στη Ζάκυνθο, σήμερα βάζουμε το έθιμο με τα μάσκουλα του ενοριακού ναού αγίου Αθανασίου Βαλύρας, από το 1821.

Χτες γιορτή του Μύρου της Μεγάλης εβδομάδος, πήγα στον ενοριακό ναό της Βαλύρας ζητώντας τα κλειδιά της αποθήκης του ναού, από τον Παπαγιάννη, για να φωτογραφίσω τα μάσκουλα, που μας θυμίζουν έντονα παιδικά συναισθήματα..

Μαζί με το συμμαθητή μου Θόδωρο Σπηλιώτη, αδελφό του μητροπολίτη Μονεμβασίας-Σπάρτης, ψάχναμε χωρίς αποτέλεσμα. Ο Θοδωρής έφυγε, γιατί είχε δουλειά, ξαναπήγα πάλι στον Παπαγιάννη και μου είπε, ότι είναι στην αποθήκη. Ύστερα από πολύ ψάξιμο τα βρήκα, τα καθάρισα και τα φωτογράφισα. Είναι περασμένα με μπογιά η οποία θα πρέπει να φύγει με διαβρωτικό και να επανέλθουν στο αρχικό τους χρώμα. Είναι πολύ βαριά και ασήκωτα, φτιαγμένα από χυτοσίδηρο, χυτά σε καμίνι.

Ο Ενοριακός ναός της Βαλύρας Άγιος Αθανάσιος είχε 3 μάσκουλα, μοναδικά στην Ελλάδα, τα οποία γέμιζαν με τριμμένο κεραμίδι και μπαρούτι Δημητσάνας. Βάζοντας το φυτίλι στο κάτω μέρος, σε ένα μικρό άνοιγμα του έβαζαν φωτιά. Έχω δει άλλο ένα στην Πλατανιώτισσα Αιγίου, στο οποίο έχουν τοποθετήσει ένα σταυρό και αποτελεί τη βάση στηριξής του. Είναι τελείως διαφορετικό από τα δικά μας.

Τρεις φορές το χρόνο των παιδικών μας χρόνων τα έσκαγαν και έκαναν ισχυρό κρότο ανήμερα της Ανάστασης, της εορτής του Αγίου Αθανασίου, και στο πανηγύρι μας της Αγίας Τριάδος, στην Αγία Τριάδα, κάθε χρόνο .

Ένα έθιμο που πρέπει να επανέλθει. Δυστυχώς το ένα χάθηκε και θα πρέπει να βρεθεί. Τα έσκαγαν με τη σειρά οι :**Παντελής Λεβέντης, Χρίστος Ντουραμάκος (Γκούμας), Ντίνος Σκαρμέας και τελευταίος ο Δημήτρης Μπατάλιας.** Έχουμε φωτογραφικό υλικό για τους τρεις τελευταίους. όποιος έχει φωτογραφικό υλικό του Παντελή Λεβέντη, να μας το δώσει να το σκανάρουμε και του επιστρέφουμε τη φωτογραφία πίσω.

Ιστορικά στη περίοδο της Τουρκοκρατίας για να αφινιάζουν τα άλογα των τούρκων, και να γλυτώνουν οι Έλληνες από τους Τούρκους που τους καταπίεζαν, έσκαγαν τα μάσκουλα. Κάνοντας τον κρότο ,αλίχταγαν τα σκυλιά, φοβόντουσαν τα άλογα των Τούρκων, αφίνιαζαν , πρόγκαγαν, και φοβισμένα το έβαζαν στα πόδια, δεν πλησίαζαν τους Έλληνες και έτσι γλίτωναν, από τις διάφορες καταπιέσεις.

Πολλές φορές οι αναβάτες με τις απότομες κινήσεις των αλόγων , έχαναν την ισορροπία τους έπεφταν από το άλογο , και αντί για θύτες γινόντουσαν θύματα, ,γιατί τους συλλάμβαναν οι Έλληνες Όταν τα έσκαγαν, αμέσως τα ξαναγέμιζαν και επαναλαμβάνονταν, για να μην πλησιάσουν στο χωριό και κάνουν αυτά που είχαν στο μυαλό τους, οι Τούρκοι κατακτητές. Δυστυχώς οι προηγούμενοι που έσκαγαν τα μάσκουλα, δεν άφησαν αντικαταστάτες και τώρα προσπαθούμε να βρούμε κάποιους ειδικούς, για να επανέλθει το έθιμο. Πιτσιρικάς με το συχωρεμένο το Στέλιο το Μπλέκο, μας έστειλε ο Μπατάλιας να βρούμε κεραμίδια, τα κοπανάγαμε για να γίνουν σκόνη και μετά τη χρησιμοποιούσε για το γέμισμα των μάσκουλων. Ήταν για μας μεγάλη χαρά, που ακούγαμε τρεις φορές το χρόνο , να σκάνε τα μάσκουλα. Θα προσπαθήσουμε να βρούμε μπαρούτι Δημητσάνας ,φυτίλι και ειδικό για να γίνει η επανεκκίνηση του εθίμου αυτού που χάθηκε.

Υπάρχει το πρωτόκολλο παραλαβής και παράδοσης των ναών της Βαλύρας του πατέρα μου Δημήτρη Λύρα. που ήταν επίτροπος για περίπου 30 χρόνια και ο αδελφός του Παναγιώτης είχε δωρίσει τους πολυελαίους στον Άγιο Αθανάσιο. Επίσης ο παππούλης μου Αθανάσιος ήταν και αυτός επίτροπος.

*Για περισσότερες πληροφορίες το 2011 έχουμε αναρτήσει τους ιερούς ναούς Βαλύρας και ιερείς, από το 1821 μέχρι σήμερα.

ΑΠΟ ΤΟ ΑΡΧΕΙΑΚΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΤΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΝΑΟΥ ΒΑΛΥΡΑΣ

Ο Αθανάσιος Λύρας ήταν στρατιώτης του δυρραχίτη οπλαρχηγού **Παναγιώτη Κεφάλα** με βάση τα ΓΑΚ, Υπουργείο Πολέμου φάκελος 25.

ΤΑ ΑΔΕΛΦΙΑ ΛΥΡΑΣ **ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ 1875** (15 ΓΕΝΝΗΘΕΝΤΕΣ), **ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ 25-9-1876** , **ΓΕΩΡΓΙΑ(ΓΕΩΡΓΙΤΣΑ) 27-6-1878**, ΛΥΡΑΣ **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ 1882** (12 ΓΕΝΝΗΘΕΝΤΕΣ), ΛΥΡΑΣ **ΧΡΙΣΤΟΣ 1885** (10 ΓΕΝΝΗΘΕΝΤΕΣ), **ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ 5-12-1885** ΚΑΙ **ΚΑΛΛΙΡΟΗ.....**

Η Καλλιρόη πρέπει να είναι το πρώτο παιδί της οικογένειας, γιατί βρήκαμε το προικοσύμφωνο σε συμβολαιογραφείο της Εύας το έτος 1884 και με βάση αυτό καταλήγουμε σε αυτό το συμπέρασμα. Από τις χρονολογίες που είναι γραμμένες στα μητρώα Θουρίας και Βαλύρας, εφόσον είναι σωστές ,τα αδέλφια Λύρα, Χρίστος και Μαγδαληνή ήταν δίδυμα.

Ο πατέρας μου παντρεύτηκε τη Σταυρούλα Αποστολοπούλου από ΑΡΙ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ και απεβίωσε στις 3-4-1941 και δεν απέκτησαν παιδιά. Μετά παντρεύτηκε τη μάννα μου Αγγελική η οποία πέθανε στις 24-9-1997.Απόχτησαν τα παιδιά Χριστίνα 23-11-1942,Θανάση 15-5-1945, τα δίδυμα Ιωάννα και Ιωάννη 24-11-1947 και τη Δάφνη 1-11-1949.Τα πρώτα της παιδιά ήταν πάλι δίδυμα αλλά, πέθαναν. Οι οικογενειακές μερίδες στη κοινότητα του πατέρα μου αδελφού μου και εμένα έχουν τα αντίστοιχα νούμερα 176, 587 και 648.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΤΗΣ ΒΑΛΥΡΑΣ Από το 1833-2015*

1.ΔΗΜΟΣ ΔΕΡΡΩΝ

ΔΗΜΑΡΧΟΣ 1839 ΒΑΣΙΛΗΣ ΛΙΝΑΡΔΟΣ

ΦΟΡΟΕΙΣΠΡΑΚΤΟΡΑΣ ΠΑΝ.ΚΑΡΤΕΡΟΛΙΩΤΗΣ

2.ΔΗΜΟΣ ΟΙΧΑΛΙΑΣ

ΦΟΡΟΕΙΣΠΡΑΚΤΟΡΑΣ 1841 ΠΑΝ. ΜΠΟΒΗΣ

3.ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΒΑΛΥΡΑ 1914-1998

ΠΡΟΕΔΡΟΙ

1.Γεώργιος Δ. Γεωργακόπουλος 1914 2 μήνες, 1919, 1920, 1934, 39-42, 1953

2.Πανάγ. Δ. Δουραμάκος 1914 4 μήνες

3.Αναστάσιος . Καρύδης 1914 6 μήνες, 1916 ,1918, 1923-4-5

4.Ιωάννης Μπόβης 1915, 5.Αναστάσ. Καρύδης 1916

6.Στασίνος Βασιλόπουλος 1916, 7.Γεωργ. Γεωργακόπουλος 1917

8.Αναστάσ Καρύδης 1918, 9.Γεώργιος Δ. Γεωργακόπουλος 1919

10.Γεώργιος Δ. Γεωργακόπουλος 1920, 11.Ιωάννης Μπόβης 1921

12.Δημήτριος Σταυριανόπουλος 1922, 13.Αναστάσιος Καρύδης 1923

14.Αναστάσ. Καρύδης 1924, 15.Αναστάσ. Καρύδης 1925, 16.Ιωάννης Σιάγκρης 1926

17.Ηράκλ. Σπυρόπουλος 1927, 18.Σπύρ. Καρτερολιώτης 1928, 19.Κων/νος Μάκρης 1929,1933

20.Κων/νος Μπόβης 1930, 21.Αντώνιος Παπαδόπουλος 1931, 22.Μιχ. Πουλόπουλος 1932

23.Κων/νος Μάκρης 1933, 24.Γεώργιος Δ. Γεωργακόπουλος 1934, 25.Κων/νος Κολιόπουλος 1935

26.Σταύρος Μπόβης 1936, 27.Δημήτριος Τσάμης 1937 – 1938, 28.Γεώργιος Δ. Γεωργακόπουλος

1939 -1942 Απρίλιος, 29.Αθανασιος. Μυλωνάς Απρ. 1942 - Δεκ. 1942,1945

30.Γεώργιος Ματσούκας 1943, 31.Αθανασιος Μυλωνάς 1945 - Ιουλ. 1946

32.Λεωνίδας Μπακόπουλος 1946-Δεκ.1946, 33.Γεώργιος Φωτεινός 1947

34.Δημήτριος Ι. Γεωργακόπουλος 1948. 35.Ελευθ. Βίγκος 1949-50

36.Γεώργιος Δ. Γεωργακόπουλος 1951, 37.Παντελής Τσάμης 1952

38.Γεώργιος Στρατής 1953-4 ,55-6,57-61, 39.Αναστάσιος Κ. Μακρής 1955 μέχρι Ιούλιο

40.Γεώργιος Στρατής Ιουλ - Σεπτ. 1955, 41.Νικόλαος Μπόβης* Σεπτ. 1955-1956

42.Γεώργιος Στρατής 1957-1961, 43.Σωτήριος Καρτερολιώτης 1962-Ιουλ 1964

44.Περικλής Καρύδης Αυγ. 1964- Μάϊο 1968, 45.Αριστείδης Μακρής Ιουν 1968. - Ιουλ. 1974

46.Χρήστος Δ. Γεωργακόπουλος Ιουλ. 1974 - Μάιο 1975, 47.Παναγιώτης Λιοντήρης Ιουν. 1975 –

1982, 48.Αθανάσιος Δημόπουλος 1983 – 1990. 49.Αριστείδης Λιοντήρης 1991 - 1994

50.Αριστείδης Διαμαντόπουλος 1995 – 1998

4.ΔΗΜΟΣ ΙΘΩΜΗΣ

Δήμος (Ιθώμη) - Εδρα Βαλύρα -Νόμος Καποδίστρια 1998

51.Γιαννακόπουλος Κων-νος 1998 – 2001.Απεβίωσε στις 25-6-2001

52.Αρισ. Διαμαντόπουλος 2001-2002, 53.Αρισ. Διαμαντόπουλος 2003-2006

54.Κων/νος Γεωργακόπουλος 2006-2010

5.ΔΗΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΗΣ

Αναστασόπουλος Ευστάθιος 2010-15, Τσώνης Γεώργιος 2015.....

Από το παραπάνω πίνακα προέδρων βλέπουμε ότι έχουν εκλεγεί από 6 φορές οι Γεωργακόπουλος και Καρύδης , 3 φορές ο Γεώργιος Στρατής και από 2 φορές οι: Ι. Μπόβης, Κ Μακρής, Αθ. Μυλωνάς, Παν. Λιοντήρης και Αθ. Δημόπουλος.

Από το παραπάνω πίνακα έχουν εκλεγεί πατέρας και γιος των επιθέτων Καρύδη, Τσάμη, Γεωργακόπουλου και Μακρή.

Η οικογένεια Μπόβη έχει τους περισσότερους προέδρους {4} Γιάννη, Κώστα, Σταύρο και Νίκο.

Ο Άρης Διαμαντόπουλος ήταν ο τελευταίος πρόεδρος της κοινότητας Βαλύρας και ο δεύτερος δήμαρχος μετά τον απροσδόκητο θάνατο του πρώτου εκλεγμένου δημάρχου με το νόμο Καποδίστρια Κων-νου Γιαννακόπουλου από το Σιμίζα, (Αρσινόη).

Γραμματείς της κοινότητας με τη σειρά ήταν : Καρακίτσος Δημήτριος , Ξυδόπουλος Γεώργιος , Γεωργόπουλος Νίκος και Ελένη Μακρή . Με τη συνένωση των κοινοτήτων γραμματείς του δήμου Ιθώμης είναι: Ελένη Μακρή από Βαλύρα , Δήμητρα Καλλιμάνη από Λάμπαινα, Βασιλεία Καλογεροπούλου από Αρσινόη, Νίκος Γεωργακόπουλος από Μαυρομμάτι, και Πολυξένη Κορμά από Ζερμπίσια. Τώρα το παλιό δημαρχείο Ιθώμης λειτουργεί ως ΚΕΠ, που στελεχώνεται από την παλιά γραμματέα Ελένη Μακρή και το Νίκο Κυριαζή από τα Πετράλωνα Μεσσηνίας.

Το χωριό μου Βαλύρα* πρώην Τζεφερεμίνι, στη διοικητική μεταρρύθμιση από την περίοδο της Ενετοκρατίας μέχρι σήμερα, έχει 7 αλλαγές.

1. Ενετοκρατία.
2. Τουρκοκρατία
3. Δήμος Δερρών 1836-1840
4. Δήμος Οιχαλίας 1841-1912

Το 1899 ο Μεσσήνιος πατέρας της Λαογραφίας, Νικόλαος Πολίτης, είχε αποστείλει επιστολή στο δήμαρχο Οιχαλίας με θέμα:

«Η ονομασία των χωριών Οιχαλίας»,

στην οποία προέτρεπε την αντικατάσταση των ονομάτων των οικισμών και χωριών του δήμου που δεν έφεραν ελληνικά ονόματα, με ονομασίες που παραπέμπουν στην αρχαία ιστορία του τόπου τους, που τελικά δεν εισακούστηκε από το υπουργείο εσωτερικών.

Το Τζεφερεμίνι μετονομάζεται εις "Δέραι"

5. Κοινότητα Βαλύρας 1914-1997.

6. Δήμος Ιθώμης 1997-2010 . Νόμος Καποδίστριας. Έδρα δήμου Ιθώμης 10 χωριών.

7. Δήμος Μεσσήνης 2010.... Νόμος Καλλικράτη. Συνένωση 7 δήμων και μιας κοινότητας

*Με το ΦΕΚ 306\22-12-1927 έγινε η μετονομασία από Τζεφερεμίνι σε Βαλύρα.

Αυτά μας άφησαν οι προγονοί μας ως **Πολιτιστική Κληρονομιά** και ως **Παρακαταθήκη**. Δικαίως, αξιώνουν το σεβασμό για τα όσα έπραξαν ώστε να τους μνημονεύουμε.

*Είναι αναρτημένοι όλοι οι εκλεγμένοι πρόεδροι του χωριού μας στην ιστοσελίδα μας, σε πέντε διαφορετικές αναρτήσεις.

ΟΙ ΠΑΛΙΟΙ ΔΑΣΚΑΛΟΙ ΒΑΛΥΡΑΣ-Μαθητική Βαλύρας το 1907

1 Κυριακούλα Βρεττού-Καρύδη, από Ύδρα.

Η **Κυριακούλα Βρεττού** του Δημητρίου, γεννήθηκε στην **Ύδρα** 9-12-1879. Όταν υπηρετούσε στη Βαλύρα παντρεύτηκε τον βαλυραίο Παναγιώτη Καρύδη. Ο πατέρας της ήταν ναυτικός και ήταν ανιψιά του Παύλου Κουντουριώτη. Απόκτησαν 13 παιδιά τα 7 εν ζωή.

1.Χρυσούλα, 6-5-1899. Δασκάλα που υπηρέτησε και αυτή στο δημοτικό σχολείο Βαλύρας

2.Θεμιστοκλής, 13-1-1905 .Απόφοιτος ανωτάτης εμπορικής
3.Γιώργος, 6-7-1907. Δικηγόρος
4.Κωνσταντίνος, 16-6-1908. Απόφοιτος σχολαρχείου
5.Ελένη.19-3-1911. Γαλλική φιλολογία
6.Αναστάσιος, 9-4-1915. Δικηγόρος
7.Πολυξένη, 3-9-1920. Φοιτήτρια νομικής. Δεν τελείωσε, λόγο του θανάτου του πατέρα της Παναγιώτη.
Υπηρέτησαν μάνα και κόρη στα σχολεία (Τζεφερεμίνη) Βαλύρα, Οιχαλία (Αλητσελεπή), Μερόπη και αλλού.

2.Οικογένεια του δασκαλου Αλέξιου Βασιλείου Λιοντήρη.

Γεννήθηκε στη Βαλύρα το 1898 και τελείωσε την ακαδημία Τρίπολης. Πριν διοριστεί συμμετείχε με άλλους βαλυραίους στη Μικρασιατική Εκστρατεία και υπάρχει σε φωτογραφία με το συναδελφό του Χρίστο Καρτερολιώτη. Έχουμε στη κατοχή μας έγγραφα που δηλώνουν τη μισθοδοσία του και τα έτη υπηρεσίας, καθώς και επιστολή στο συναδελφό του Νικόλαο. Ήταν γιός του Βασιλείου Λιοντήρη και της Χρυσούλας Φωτεινού (αδελφή του Γιάννη Φωτεινού ή Τζαβαρόγιαννη). Είχε τρεις αδελφές την Ελένη που παντρεύτηκε το Θάνο Φειδά και απόκτησαν τα παιδιά Ορέστη και Δημήτρη, τη Βιργινία (Βεργούλα) που παντρεύτηκε τον Ηλία Τσιλίκα και απόκτησαν το μοναχογιό Βασίλη, ενώ ο Αλέξης και η Αγγέλω (πέθανε νέα), έμειναν ανύπαντροι. Ο Βασίλης είχε αδελφό τον Παναγιώτη που μετανάστευσε στην Αμερική. Είχε το γιο Χαρίλαο, ο οποίος παντρεύτηκε την Ευαγγελία Χριστάκη και απόκτησαν τα παιδιά Καίτη, Παναγιώτη και το συμμαθητή μου Αλέξη.

3.Δημήτριος Καρακίτσος του Χρίστου , από Βαλύρα, γεννηθείς το 1867*

Με το ΦΕΚ 306\23-11-1890, σελίδα 1214, δι' υπουργικής απόφασης εκδοθείσης ενταύθα υπ' αριθμον 19090, από 22-11-1890, διορίζεται ο δημοδιδάσκαλος Δημήτριος Ν. Καρακίτσος, εις το εν Μαυρομματίω ,του δήμου Ιθώμης, αργούν δημοτικών σχολείων.

Ο δάσκαλος Δημήτριος Καρακίτσος, το έτος 1912 έφτιαξε τον κατάλογο των οικογενειών των βαλυραίων, καθώς και τον τόπο καταγωγής τους. Έχουν δημοσιευτεί στην εφημερίδα Βαλύρα, στα φύλλα 9 και 10, στη σελίδα 4 του πρώτου χρόνου κυκλοφορίας της εφημερίδας Βαλύρα, το 1983.

Με την 8\19-4-1914, απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, ο δημοδιδάσκαλος του δημοτικού σχολείου αρρένων ο κύριος Δημήτριος Καρακίτσος, ορίστηκε πρώτος γραμματέας της κοινότητας Βαλύρας με μηνιαίο μισθό 15 δραχμές. Εφημερίδα Βαλύρα, φύλλο 114-5, έτος 10^ο 1993.Με την ίδια απόφαση αποφασίσθηκε να στεγαστεί η κοινότητα στην ιδιωτική οικία του Δ. Καρακίτσου, έναντι μισθώματος 20 δραχμών.

Η Βαλύρα έγινε κοινότητα με βάση το ΦΕΚ262\31-8-1912, με πρώτο πρόεδρο το διδάκτορα ιατρό Γεώργιο Γεωργακόπουλο, με ψήφους 4 ,έναντι 2 του Αναστασίου Καρύδη.

Ο εξαδελφός του Αριστείδης Καρακίτσος σκοτώθηκε το 1913 στον ελληνοβουλγαρικό πόλεμο, του οποίου σώζεται η φωτογραφία , και η αδελφή του Κωνσταντίνα, είχε παντρευτεί τον Αθανάσιο Λιοντήρη και απόκτησαν τα παιδιά Αριστείδα και Νίκο. Είχαν και μια αδελφή καλόγρια στην Τήνο, την Μελανή.

Στη μαθητική φωτογραφία του 1907 , που έχουμε αναρτήσει με όλα τα ονόματα και με μικρά βιογραφικά οι εικονιζόμενοι δάσκαλοι Δημητρακόπουλος και Καρακίτσος,

είναι με το μαθητή και μετέπειτα δάσκαλο και διευθυντή του δημοτικού σχολείου Βαλύρας, Χρίστο Καρτερολιώτη στην τρίτη σειρά, ένατος.

Από το αρχείο του σχολείου εμφανίζεται να υπηρετεί ως δάσκαλος στο Πλήρες Δημοτικό Σχολείο **Αρρένων** από το σχολικό έτος 1906 έως και το 1921 .

*Στο βιβλίο του Γιάννη Δ. Λύρα με τίτλο: Ένα οδοιπορικό στο χρόνο και το χώρο, Βαλύρα 2005, Μέρος Τέταρτο, σελίδες 84-104, και αναρτημένο στην ιστοσελίδα μας

4.Μαθητική Βαλύρας το 1907*

Σειρά Α. Άνω: **Χρίστος Ανδ. Τσαγκάρης - Βασ. Αν. Τσαγκάρης -Κων. Αντ.**

Τσαγκάρης.Σειρά Βη Δημ. Στ. Βασιλόπουλος 2) Λεων. Δ. Γεωργακόπουλος 3) Ευθ.

Κ. Σπηλιώτης 4) Βασ. Αρ. Μπακόπουλος 5) Παντ. Γ. Τσαγκάρης 6) Ηλίας Μιλ.

Ηλιόπουλος 7) Παν. Μπουζαλάς 8) Πέτρος Γεωργόπουλος 9) Φιλίππου Αντώνιος 10)

Μαρίνος Μακρής 11) Νικ. Α. Νιφόρος (δάσκαλος). Σειρά Γη 1) Κων. Παναγόπουλος

2) Φώτης Σιάγκρης 3) Νικ. Κ. Σταθόπουλος 4) Χαρ. Β. Μπακόπουλος 5) Γ.

Ματσούκας 6) Παν. Αρ. Ντουρομάκος 7) Δημ. Γ. Δημόπουλος 8) Αθ. Δ. Μπότσικας

9) Χρήστος Η. Καρτερολιώτης /Δάσκαλος Βαλύρας 10) Κων. Ι. Καρτερολιώτης

(αδελφός μου) 11) **Δημ./ Αγ. Παπασαραντόπουλος (γεωπόνος)**.Σειρά Δη 1) **Παν.**

Παπασαραντόπουλος 2) Αθαν. Περιβολάρης 3) Αθ. Περιβολάρης 4) Αθ.

Περιβολάρης 5) Παν. Μελισσουργός 6) Πραξ. Θεοδωρόπουλος 7) άγνωστος 8)

Σταύρος Β. Χριστάκης 9) Κων. Ματσούκας 10) Αρισ. Σπηλιώτης.

Σειρά Εη 1) Παν. Αργυρόπουλος 2) Ιωαν. Σωτηρόπουλος 3) Γ.Β.Καρύδης 4) Θεοδ.

Καπότης 5) Φώτης Τσαγκάρης (ιατρός) 6) Παν. Γαλανόπουλος 7) Βασ. Φ. Μυλωνάς

8) Ν. ΜπουρίκαςΚαθήμενοι: 9) Αθ. Κ.Σπηλιώτης 10) Κ.Ι.Φειδάς 11) Βασ. Δ.

Μπουζαλάς 12) Βασ. Αρ. Μπουζαλάς 13) Φώτης Βασιλόπουλος **14) Γεωρ. Ι.**

Γεωργακόπουλος.Δάσκαλοι Δημ. Καρακίτσος (Βαλύρα) –Ιωαν.

Δημητρακόπουλος εκ Τεγέας Τριπόλεως.

***Είναι αναρτημένη στην ιστοσελίδα μας**

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Με αφορμή την ενεπίγραφη εντοιχισμένη πλάκα στον ενοριακό ναό του αγίου Αθανασίου Βαλύρας, με τα 4 επώνυμα των τότε επιτρόπων περιγράψαμε τις οικογένειες και τους απογόνους τους στο γίνεσθαι της Βαλύρας, και τις 4 οικογένειες Μακρή, Τσαγκάρη, Καρύδη, Παπασαραντόπουλου με αποδεικτικά στοιχεία,από την ονοματοθεσία της Βαλύρας. Συνολικά 8 οικογένειες.

Με διαλογισμό, ασκητισμό, μυστικισμό, και προσευχή πορευόμαστε, γνωρίζοντας εκ των προτέρων κανείς δεν ήλθε για να μείνει, αλλά να αφήσουμε τουλάχιστον ένα μικρό στίγμα στο πεπερασμένο της γνώσης και του χρονοχώρου.

Μια δυνατή ψυχική ανάγκη, ένα δέσιμο με μια απέραντη αγάπη, σεβασμό και ένα ηθικό χρέος, στη γη που γεννήθηκα, στη γη που γνώρισα το φως και τις συγκινήσεις της παιδικής και νεανικής μου ζωής, με ώθησαν στην καταγραφή αυτή, στην οποία ο μελετητής ή αναγνώστης βρήκε απαντήσεις των ερωτημάτων που σχετίζονται με το χωριό μας **ΒΑΛΥΡΑ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ.**

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΓΙΑΝΝΗ Δ. ΛΥΡΑ

Ο Γιάννης Δ. Λύρας γεννήθηκε στη Βαλύρα Μεσσηνίας το 1947. Είναι μέλος πολύτεκνης οικογένειας (5 παιδιά) και ορφάνεψε μικρός, από πατέρα. Τελειώνοντας το λύκειο Μελιγαλά (πρακτική κατεύθυνση) και τις στρατιωτικές του υποχρεώσεις με την ειδικότητα του

κρυπτογράφου στο πυροβολικό, απολυόμενος εργάζεται στην Αθήνα, ως βοηθός στις τοποθετήσεις κεραιών τηλεόρασης, στο Ράδιο Αετός Σοφοκλέους 1, και παράλληλα ως βοηθός μαρμαρά στον Παράδεισο Αμαρουσίου στο μαρμαράδικο της εταιρείας Μανικόπουλος-Κουνάδης. Στην συνέχεια εισάγεται με εξετάσεις στη ΔΕΗ και παίρνει το πτυχίο επιτηρητού- συντηρητού σταθμών –υποσταθμών ΣΤ ειδικότητας. Παραιτείται, παίρνει πτυχίο λογιστικής και στη συνέχεια τελειώνει το πανεπιστήμιο Πατρών (τμήμα Βιολογίας), καλύπτοντας μόνος του τα έξοδα σπουδών εργαζόμενος *ferien arbeit* στην Ελβετία μαθαίνοντας παράλληλα γερμανικά. Πριν διοριστεί δημιουργεί ιδιόκτητο φροντιστήριο στο Μελιγαλά και είναι διευθυντής στις σχολές "ΝΙΚΑ" στην Καλαμάτα. Το 1976 διορίζεται καθηγητής στο λύκειο που αποφοίτησε και διδάσκει παράλληλα στα σχολεία Ανδρούσας -Μερόπης, για 3 χρόνια. Στη συνέχεια μετατίθεται για Πάτρα, διδάσκοντας βιολογία δέσμης. Συμμετέχει ως βαθμολογητής - αναβαθμολογητής των πανελληνίων εξετάσεων, στο μάθημα της βιολογίας, διδάσκει στο μεταλυκειακό, παρακολουθεί διάφορα συνέδρια εσωτερικού - εξωτερικού, προγράμματα του υπουργείου παιδείας, αρθρογραφεί σε εφημερίδες - περιοδικά και είναι συγγραφέας βιβλίων της ειδικότητάς του. Με τη συνεργασία του ο καταξιωμένος γκραβουρίστας Γιώργος Τσωνακίδης από την Πάτρα σχεδίασε σε γκραβούρες τα 2 μοναστήρια του Βουλκάνου (Καθολικό και Νέο) και το κάστρο της Αρκαδίας (Κυπαρισσίας). Έχει βραβευτεί από την Ακαδημία Αθηνών, από την Εταιρεία Αχαϊκών Μελετών με τιμητικό δίπλωμα, για το βιβλίο με τίτλο "Πάτρα Ονομάτων Επίσκεψις" που έγραψε με άλλους 3 συναδέλφους του, από το δήμο Πατρέων με τιμητική πλακέτα για τις περιβαλλοντικές του δραστηριότητες και από το υπουργείο πολιτισμού για το έντυπο με τίτλο: Πρόταση για ένα Corpus των Βυζαντινών Μνημείων του Δήμου Ιθώμης (2004). Συμμετείχε στη δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού με θέματα: το νερό και την ενέργεια για τις ανάγκες του πρώτου περιβαλλοντικού κέντρου στην Ελλάδα, στην Κλειτορία Καλαβρύτων. Συμμετείχε στις φοιτητικές εκλογές 14-11-1972, τις οποίες νόθευσε η χούντα και στις πρώτες μεταδικτατορικές κοινοτικές εκλογές του χωριού του, το Μάρτιο του 1975 (δεν εκλέχτηκε). Ήταν εκλεγμένος γραμματέας της ΣΕΛΜΕ Πατρών το 1983 και από τα ιδρυτικά μέλη του πολιτιστικού συλλόγου του χωριού του "Ο Θαμύρης" και της Π.Ε.Β. (Πανελλήνια Ένωση Βιολόγων). Διοργάνωσε έκθεση ασπρόμαυρης φωτογραφίας με τίτλο "Η Βαλύρα στο χρόνο, στο χώρο και στη ζωή" τα έτη 1995-96 και λαχειοφόρο μαζί με τον αδελφό του το 1997, τα έσοδα της οποίας διατέθηκαν στον Α.Π.Σ. "Αστέρα Βαλύρας". Έχει αξιοποιήσει τις νέες τεχνολογίες στην παιδαγωγική, διδακτική και μαθησιακή διαδικασία δημιουργώντας λογισμικό (Μοντέλα - Προσομοιώσεις), παρουσιάζοντας σε Εικονική Πραγματικότητα, τα μαθήματα της ειδικότητάς του. Έχει σχεδιάσει το χάρτη του χωριού του, το χάρτη του Δήμου Ιθώμης, το χάρτη της Μεσσηνίας (29 δήμοι - 2 κοινότητες) και το σχέδιο εξέλιξης της πόλης των Πατρών (1828-1980). Το πλούσιο και σπάνιο φωτογραφικό υλικό του χωριού του, είναι σε έντυπη και ψηφιακή μορφή Έχει στην κατοχή του σε δερματόδετο τόμο: "Το αρχείο όλων των φύλλων της εφημερίδας 'Βαλύρα' 1982-1999", πλούσιο φωτογραφικό - λαογραφικό και ιστορικό υλικό από την περιοχή του, και πέραν αυτής, τα οποία πρέπει να ψηφιοποιηθούν και να γίνουν κτήμα όλων των απανταχού βαλυραίων.

Τώρα συνταξιούχος έχει την ιστοσελίδα με ενημερωτικό χαρακτήρα, καταγράφει τα πέτρινα γεφύρια με τον υπεύθυνο τεκμηρίωσης γεφυριών Θεόδωρο Χαμάκο, τα κάστρα, τη βυζαντινή κληρονομιά, τα μυστήρια της Ανδανίας. Με το δάσκαλο και παλιό μαθητή μου στο δημοτικό σχολείο Βαλύρας Βασίλη Καραμπέλα στην Ανδρούσα που δίδασκα, , καταγράψαμε, μαζί με τους μαθητές που συμμετέχουν στο περιβαλλοντικό πρόγραμμα τις αιωνόβιες ελιές της Βαλύρας, και της ευρύτερης περιοχής και το υλικό αυτό έχει αποσταλεί ηλεκτρονικά στον υπεύθυνο του ΚΠΕ Καλαμάτας Γιώργο Παναγόπουλο. Συνεργάζεται με το ΚΠΕ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ και την ΠΕΕΚΠΕ. Στον ελεύθερο χρόνο του ασχολείται με τη φωτογραφία - λαογραφία και με τη μελέτη - έρευνα - καταγραφή, των "Διατηρητέων Μνημείων της Φύσης" και της πολιτιστικής κληρονομιάς.

"Έχει συμβάλλει στην ολοκλήρωση της ψηφιοποίησης α) του Μητρώου Αρρένων Βαλύρας, β) 6 Σχολείων στα οποία φοίτησαν και Βαλυραίοι μεταξύ 1889 - 1959 και γ) των εκλογικών καταλόγων της Συλλογής Βλαχογιάννη, με ονόματα Βαλυραίων της περιόδου 1847,1865, 1873, εργασίες που υλοποιήθηκαν από τον Μεροπαίο Γιάννη Ρήγα και αποσπάσματα της οποίας έχουν προβληθεί από την ιστοσελίδα τίτλο: lygasi.blogspot.com, η οποία έχει μεγάλη επισκεψιμότητα και αυτό είναι η ηθική του αμοιβή. Ετοιμάζει ένα νέο βιβλίο με 7 θεματικές ενότητες, για το χωριό του και την ευρύτερη περιοχή του.

Είναι έτοιμο προς έκδοση το βιβλίο με τίτλο: Τα 190 χρόνια του ενοριακού ναού αγίου Αθανασίου Βαλύρας (1829-2019) με πλούσιο φωτογραφικό υλικό.

Είναι παντρεμένος με την Αικατερίνη Λαζαράκη από Ζάκυνθο η οποία εργαζόταν στο γενικό νοσοκομείο Πατρών "Άγιος Ανδρέας" και η κόρη του Διονυσία αποφοιτώντας από το τμήμα φυτικής παραγωγής, του γεωπονικού Πανεπιστήμιου Αθηνών διορίστηκε στο δημόσιο, παραιτήθηκε λόγω κρίσης και μνημονίων, και τώρα εργάζεται σε ερευνητικό κέντρο στο Ντουμπάι.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Μνήμες από το Βαλτεσινικό και τα γύρω χωριά , του Νέστορος Μπούμπουλη, Αθήνα 1978 κεφάλαιο ΚΗ σελίδες 527-555.

1. *Αρχείο ενοριακού ναού Αγίου Αθανασίου Βαλύρας.*
2. *Αρχείο ιεράς μητρόπολης Μεσσηνίας.*
3. *Αρχείο εφημερίδας Βαλύρα 1982-1999.*
4. Βαλτεσινικό, Άνθρωποι και Ιστορίες, Καλαμάτα 2008, σελίδες 42-45. Γρηγόρη Κριμπά.
5. **Απομνημονεύματα του Κολοκοτρώνη. Τρίτομο έργο Γ. Τερτσέτη**
6. **Συνέντευξη από Γρηγόρη Κριμπά-Γιαννη Ντινόπουλο.**
7. **Οικισμοί και αρχιτεκτονικά μνημεία στην ορεινή Αρκαδία. Αργύρη Πετρονώτη**
8. *Το γεφύρι της Μαυροζούμενας στην Άνω Μεσσηνία. Αργύρη Πετρονώτη.*
9. *Ιστορία Ναζηρίου, Νεοχωρίου και Καλαμαρά. Κων\νου Ζάνια, Αθήνα 1995.*
10. *Διδίκτυο.*
11. *Αρχεία ελληνικής Παλιγγενεσίας*
12. Τα ΦΕΚ (Φύλλο Ελληνικής Κυβέρνησης).
13. Τα ΓΑΚ (γενικά αρχεία του κράτους).
14. **Τόμο ΙΘ, των Πελοποννησιακών 1991-2,**
15. *Τις Εφημερίδες: Γενική εφημερίδα της Ελλάδος 1831, Αθηνά 1839, Αιών 1840.*
16. *Τη Βιβλιοθήκη της Ελληνικής Βουλής.*
17. *Το Αρχείο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.*
18. *Το Μητρώο Αρρένων και τις Οικογενειακές Μερίδες του αρχείου της κοινότητας Βαλύρας.*
19. *Το Υποθηκοφυλακείο Οιχαλίας.*
20. *Το Αρχείο του Δημοτικού Σχολείου Βαλύρας.*
21. *Το Κοιμητήριο Βαλύρας.*
22. *Το Μεταναστευτικό Αρχείο Έλλης.*
23. *Πρωτότυπα φωτοαντίγραφα*
24. *Τις Προσωπικές Συνεντεύξεις.*
25. *Οικογενειακό Φωτογραφικό Υλικό και*
26. *Το Προσωπικό μου Αρχείο, και την επιτόπια Μελέτη-Έρευνα-Καταγραφή.*

Ευχαριστίες.

Ευχαριστώ τον Γ. Α. για τη συμμετοχή του στην έκδοση του εντύπου με 100 ευρώ

ΓΙΑΝΝΗ Δ. ΛΥΡΑΣ
ΒΑΛΥΡΑ ΟΝΟΜΑΤΩΝ ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ
Α. ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

1. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΤΗΣ ΒΑΛΥΡΑΣ ΕΝΕΤΟΚΡΑΤΙΑ-ΣΗΜΕΡΑ
2. ΕΚΛΟΓΙΚΟΙ ΚΑΤΑΛΟΓΟΙ ΒΑΛΥΡΑΣ
1847, 1873, 1875
3. ΜΗΤΡΩΟ ΑΡΡΕΝΩΝ ΒΑΛΥΡΑΣ 1829-1998
4. ΜΗΤΡΩΟ ΒΑΛΥΡΑΣ 1912 ΤΟΥ ΔΗΜΟΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ ΚΑΡΑΚΙΤΣΟΥ.
5. ΔΗΜΑΡΧΟΙ-ΠΡΟΕΔΡΟΙ-ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΣ-ΦΟΡΕΙΣ ΠΡΑΚΤΟΡΕΣ-ΕΦΗΜΕΡΙΟΙ
6. ΟΝΟΜΑΤΟΘΕΣΙΑ 20 ΟΔΩΝ ΣΤΗ ΒΑΛΥΡΑ (ΠΡΑΞΕΙΣ 29,32-1960)
7. ΑΡΧΕΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΒΑΛΥΡΑΣ
8. ΤΟΠΩΝΥΜΙΑ ΒΑΛΥΡΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΟΡΑ ΜΕ ΟΜΟΡΑ ΧΩΡΙΑ

Β. ΙΣΤΟΡΙΑ

1. 1821. ΒΑΛΥΡΑΙΟΙ ΗΡΩΕΣ-ΑΓΩΝΙΣΤΕΣ.
2. ΣΤΡΑΤΙΩΤΕΣ ΒΑΛΥΡΑΙΟΙ ΤΟΥ ΟΠΛΑΡΧΗΓΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΕΦΑΛΑ
3. ΦΑΚΕΛΟΙ ΑΡΙΣΤΕΙΩΝ ΑΠΟ ΒΑΛΥΡΑ, ΤΟ 1821
4. ΙΣΤΟΡΙΑ ΒΑΛΥΡΑΣ 1897-1974

Γ. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

1. ΜΑΘΗΤΕΣ ΑΠΟ ΒΑΛΥΡΑ ΠΟΥ ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΜΕΛΙΓΑΛΑ-ΜΕΡΟΠΗ
- 2.. ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΒΑΛΥΡΑΣ
3. ΗΜΙΓΥΜΝΑΣΙΟ ΒΑΛΥΡΑΣ
4. ΝΥΚΤΕΡΙΝΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΒΑΛΥΡΑΣ
5. ΑΡΡΕΝΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΒΑΛΥΡΑΣ 1906-7
6. ΘΗΛΕΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΒΑΛΥΡΑΣ 1909-10
7. Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΗΣ ΤΑΞΗΣ ΜΟΥ, ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΒΑΛΥΡΑΣ 1953-59
- 8.ΑΡΧΕΙΑΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ-ΕΡΤ 1977-9

Δ.ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ

ΒΑΛΥΡΑΙΟΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΣΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΗ ΑΠΟ ΤΟ 1902- 1921 ΠΟΥ ΠΕΡΑΣΑΝ ΑΠΟ ΤΟ ΝΗΣΙ Ellis

Ε.ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

(ΤΟΠΩΝΥΜΙΑ- ΠΗΓΑΔΙΑ-ΛΙΜΝΕΣ-ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ ΒΑΛΥΡΑΣ)

Ζ.ΔΙΑΦΟΡΑ

1. ΤΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ ΤΗΣ ΑΝΔΑΝΙΑΣ
- 2.ΠΡΟΙΚΟΣΥΜΦΩΝΟ ΚΑΛΛΙΡΟΗΣ ΛΥΡΑ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΑΙΑ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΛΥΡΑ ΑΠΟ ΥΠΟΘΗΚΟΦΥΛΑΚΙΟ ΜΕΛΙΓΑΛΑ ΚΑΙ ΓΑΚ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
3. ΑΠΟΔΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΒΑΛΥΡΑΣ
3. .ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ ΛΥΡΑΣ
5. ΕΡΓΟΓΡΑΦΙΑ ΓΙΑΝΝΗ Δ. ΛΥΡΑ
6. ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΓΙΑΝΝΗ Δ. ΛΥΡΑ
- 7..ΕΠΙΛΟΓΟΣ

ΒΑΛΥΡΑ ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2018

ΘΕΟΣ , ΣΥΜΠΑΝ, ΓΑΛΑΞΙΕΣ, ΗΛΙΑΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ, ΠΛΑΝΗΤΗΣ ΓΗ,
ΒΙΟΣΦΑΙΡΑ, ΧΛΩΩΡΙΔΑ, ΠΑΝΙΔΑ, ΖΩΗ, ΘΡΗΣΚΕΙΑ, ΠΙΣΤΗ, ΑΓΙΟΣ, ΝΑΟΣ,
ΕΚΚΛΗΣΙΑ, ΑΝΘΡΩΠΟΣ, ΗΘΟΣ , ΕΘΟΣ.